ΛΟΙΜΟΛΟΓΙΑ.

SIVE

PESTIS NUPERÆ

APUD

POPULUM LONDINENSEM

GRASSANTIS

NARRATIO HISTORICA.

Authore *Nathanaele Hodges*, M. D.
è Colleg. Londin.

Non quærit æger Medicum eloquentem, sed sanantem, si tamen ista competit, ut idem ille qui sanare potest, compte de iis quæ facienda sunt, disserat, boni consulet. Sen.

LONDINI,

Typis *Gul. Godbid*, Sumptibus *Josephi Nevill* & prostant venales ad Signum *Canis Leporarii* in Cœmiterio *Paulino*, 1671.

Sunday 6th April 1851

I have just finished the reading of the within work & it appears to me to be written with care; elegance; exhibiting great skill and little knowledge of a plain way of accounting for the facts coming under his observation. He supposes a corrupt nitrous air to have originated the fatal disease. This opinion pervades the book & the faulty & altogether unfounded it was as good as any then or perhaps since known. His M.M. seems often to have been successful & it may be regretted that his theory escaped him. There is one passage, almost sublime, namely, pa. 119 — [illegible] pa. [illegible]

Dr Hodges tho' in great practice died in prison for debt!!! Where were the feelings of mankind? to leave the Great Hero to such a fate!!!

Xudousque vollavon pulpe
uxorum fermentata et lacrymosa
"post dolor! seras tpa gerebo" he died the 16th
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Egregio, & *Spectatiſſimo Viro* Georgio Waterman *Militi & Prætori*, Johanni Howell *Militi*, *Syndico*, & *Servienti ad Legem*, Richardo Chiverton *Militi*, Thomæ Allen *Equiti & Baronetto*, Johanni Frederícke *Militi*, Johanni Robinſon *Equiti & Baronetto*, *Duci Regio ad Turrim*, Johanni Lawrence, *Militi*, Thomæ Bludworth *Militi*, Gulielmo Turner *Militi*, Richardo Ford *Militi*, Samueli Starling *Militi*, Roberto Hanſon *Militi*, Gulielmo Hooker *Militi*, Roberto Viner, *Equiti & Baronetto*, Joſepho Shelden *Militi*, Dioniſio Gauden *Militi*, Tho. Davies *Militi*, Johanni Forth *Armigero*, Franciſco Chaplin *Militi*, Johanni

Johanni Smith *Militi*, Jacobo Edwarde *Militi*, Patien. Ward *Armigero*, Dannetto Forth *Armigero*, Johanni Dawes *Militi*, Roberto Clayton *Militi*, *Vicecomitibus* Londin. & Middlesex. Johanni Moore *Armigero*, *Celeberr. Civitatis Londin. Senatoribus Dignissimis*, *Populoque Londinensi S. P. D.*

Patres Conscripti, & Cives optimi.

UTI solenne apud Veteres aquam haurienti fontem vernis floscul is decorare, pari ratione me decet acceptam à *Vobis* Provinciam, Studio, & diligentiâ meâ reddere ornatam. Hoc Equidem muneris lubenter *Vobis jubentibus* suscepi, *Faventibus*, impendiò conficere aggressus sum; adeòque sperandum, quod sub *Vestris Auspiciis* tam prosperè gestum sit, id nunquam *Gratiâ* & *Patrocinio Vestro* posse orbari. Nullus dubito

dubito *Vos omnes* mecum juxtà velle *Regem Nostrum Serenissimum* prono, supplicique cultu Venerari, *Qui*, ut *Sibi Civitate suâ Londinensi*, nihil charius, penitùsque videretur (quippe de Vestrâ veluti Totius Regni Salute admodùm sollicito) *medicos* ad vim *Pestis* edomandam constitui voluit: *En Indulgentissimum Patriæ Patrem Sceptro, & Purpurâ ultrò aliquantispèr sepositis, Civium Suorum Sanitati Consulentem: En Regni etiam mineralis Imperatorem, in Chemiâ versatissimum, ut Metropoli languenti succurratur, Antidota verè Regia propriis manibus conficientem! En Medicinæ majestatem, pristinamque ejus Dignitatem, scil. Monarchiam propè subversam, auspicatò jam restitutam, immò nobilitatam, & ab innumero Empiricorum grege, cæterisque malè practicantium technis nefariis vindicatam!* Maximo Hoc *Pietatis* Exemplo vos adducti, quicquid vel *officium*, vel *humanitas* à Vobis postularet, alacri, & parato animo, etiam infimæ concivium sorti impendistis, quò ubique constaret, vos non ex iis quibus benè fiat, sed ex ipso operis eximii beneficio quærere mercedem. *Vobis Solis* vidisse contigit

mala

mala eâ omnia quæ *Pestis contagio*, *Navalis Belli atrocia*, & *totius propemodum Urbis conflagratio* invexêre, sed (quod majus est) hæc omnia *invicto animo* pertulistis. *Vobis Solis* vidisse contigit, *Populum Peste*, *Bello*, & *Flammis ereptum*, sed (quod miraculi instar est) *inter ipsa Damna fortiùs crescentem*: Ita ut difficile sit judicatu, utrùm in *animis vestris*, *tristibus*, vel *latis*, major fuerit *malorum*, an *Bonorum* contentio? Gratulor interim *Vobis* (viri Dignissimi & de Patriâ optimè meriti) quòd mihi (Pace Vestrâ) licuerit, tam *Florenti Urbi* inservire; uti & fas duxi, *Fatis meis* gratulari, quæ mihi concesserint, ut *Vestræ in utraque sorte tessis essem Virtutis*.

Vestræ Dignitatis Cultor

Observantissimus,

Nathanael Hodges.

Peril-

Perillustribus, Doctissimisque Viris *Georgio Ent* Eq. Aurat. Collegii Regii Londin. Præsidi Dignissimo, Doctori *Baldwino Hamey*, Doctori *Francisco Glisson*, *Alexandro Fraser* Archiatrorum comiti, *Timotheo Clarke* Med. Regio Ordin. Doctori *Johanni Micklewait*, *Carolo Scarburghio* Eq. aurat. & Med. Regio ad Turrim. Doctori *G. Bevoir*, cæterisque Collegis amicissimis, omnimodâ eruditione Spectatissimis.

EXpleto jam silentio Pythagorico (*Viri Eruditissimi*) nè cui sit mirum, me paulò loquaciorem, tot, & tanta Nomina *simul*, & *semel compellare*: multùm vereor me

me hâc in re tamdiu feriatum Vobis displicuisse, quoniam susceptæ Provinciæ seriùs omninò, quàm mea in Vos observantia poscebat, rationem reddidi; siquis purgandi locus, ego hoc dicerem, nempe fœtum proditurum à flammis territum resiliisse, donec Lux propitia magis, & vitalis affulserit. Sin verò editionis tardæ gratiam fecerint historiæ Nervi, veritatis candor, prospera phænomenon pestilentium disquisitio, neutiquàm me vel senescentis moræ pœnitebit.

Cùm Lege Liciniâ Cautum fuerit, Nequis ipse sibi ferret curationem *(vita quippe Patriæ dicata non temerè, non privatim tollenda, quâcum ipsa patitur Respublica) hinc sana Medicorum constitutio, adeòque horum judicium acre longâ experientiâ firmatum, & quodammodò certum, integritate etiam illorum incorruptâ*

ad-

adstipulante, morbis quibuscunque, vel Pesti, par meritò existimandum. Certè Vobis (Viri Clarissimi) Sanitatis humanæ gubernatoribus, Cives Londinenses non imposterum in scopulos infames impingent, naufragium perhorrescentes; neque quò incolumes, & sospites evadant, necesse habebunt ope adscititiâ.

Ego Vos omnes *Exemplo habui, vel in Luis curatione:* Vos *me ad Medicinæ Rationalis Cynosuram collineare docuistis, siquidem* τῶν ἐκδοκιμένων καὶ ἀντιδοκιμένων *cognitio, omnibus Pseudochymicorum, ostentationibus, nugisque Specificis anteferenda.*

In narratione hâc, uti omnia graphicè tradidi, ita de industriâ, quantum licuit, controversiarum Syrtes evitavi; & quoties à viâ tritâ deflexi, tramitem ingressus subobscurum, non tam contradicendi Studio, quàm veritatem

ritatem in re ardua explorandi, problemata nova protuli; quæ tamen omnium examini lubens subjicio, vel probanda, vel refellenda, prout cuique videbitur: etenim nisi aliquantulùm erravero, Lectoris veniam frustrà rogarem: haud minùs increpanda quorundam pertinacia, à Veterum decretis ne latum unguem discedentium, ac suspecta aliorum vacillatio, philosophandi libertate in Scepticam degenerante.

Quod ad narrationem hanc spectat, animi ambiguus, diu apud me deliberavi, an eam supprimerem; vel publici juris facerem? tandem librati utrinque argumentis, tenuitas mea delegati officii cessit ponderi, munimentum grande & inexpugnabile sibi spondens à tantorum Virorum patrocinio: sub Vestræ Societatis umbrâ, me non minùs à Malevolorum

sannis,

sanam quàm ab ipsâ peste immunem fore confido.

Vale In (Vir Celeberrime) eruditionis, juxtà ac Collegii Apex & Præses; Ædes Collegii *sub* Vestris auspiciis *è cinere surrecturas auguror & ædificium à* Fraternitate tantâ *pulchrius fore: Valete omnes in cœpta nobilia paratissimi, Artem medicinalem, tum Galenicè, tum Spagyricè, publico mortalium bono, adornare indefessi pergite.*

Excellentiis Vestris addictissimus

Ex Ædibus meis in Parochia S. Stephani ad Galli torrentem, aliàs Walbrooke. Dat. Jan. 1. 1671.

Nathanael Hodges.

In

In Librum Ornatissimi Viri, & peritissimi Medici Doctoris HODGES.

QUis memorare valet Patriæ discrimina? Casus
Cùm Terræ æquaret cladibus ira maris!
Corpora peste gravi, rapidis simul ignibus ardent
Tecta; parat tristes quot Libitina faces!
Sævit atra Lues, latè bacchata per Urbem;
Nec Sibi jam Medici dextra ministrat opem.
Sed Tu Scriptor ades, qui penna, atq; arte, potentem,
Hinc memorare, illinc scis superare Luem.
Stet precor Urbs, Surgátq; Viris, murisq; Triumpho
Nè vacet; en Palmas dat Medicina novas!

Henricus Bagshaw, S. T. P.

In

In Eruditissimum Librum Domini Doctoris Hodgesii Λοιμολόγου & Λοιμομάχου.

AGmina morborum cingunt quot tristia corpus?
Mille phalanx Pestis Sola quot ipsa vorat?
Hoc Duce Selecto, *fatum superavimus: arma*
Pharmaca construxit, mors satiata fugit.
Vulnera Sanando tribuit lethalia pesti,
Scripsit & Historiè Cæsare digna pari.
Morborum nidum, Pandora pixida vicit,
Estne Hic Λοιμολόγος, Λοιμομάχος *ve magis?*

Johannes Lawson, *M. D. è Coll. Lond.*

Authore

Authori Pererudito super Editione tractatûs de Peste nuperâ Londinensi.

CUm grassaretur strages morbosa per Urbem,
Incola tectorum cùm foret atra Lues,
Prodiit intrepidè Vir Doctus, & Arte refregit
Vim morbi, infectos, ausus adire lares!
Non in fronte Libri Crux rubra appingitur; illum
Volvens, jam tutò fata aliena legat!
Antidotis Author munitur, Stringere dentem
Momus non audet, concidit ipsa Lues.

G. M. è Colleg. Londin.

SECTIO.

Sectio Prima.

De Peſtis nuperæ Ortu, & Progreſſu.

SUb calcem Anni *MDCLXIV* ſtylo antiquo Lues hæc (cujus hiſtoriam contexere aggredimur) futuræ tragediæ cæpit Prologum agere; quid quòd tunc temporis unicam familiam in Urbe *Weſtmonaſterienſi* infici, duorum, triumve mors repentina, concordi ſymptomatûm adſtipulatione firmata, ſat, ſuperque comprobavit: Exinde Accolarum aliquot trepidantes Contagii effugiendi ergò, *Londinum* conceſsêre, quibuſcum unà commigravit fœcundum *Peſtis* ſeminarium, atque hoc pacto *Morbus* adhuc *Infans*, in unâ aut alterâ domo velut *incunabula* agens, *improvisâ* miaſmatis venenati *diſſeminatione*, ſensìm *adoleſcebat*, & propter neg-

lectam initio ægrorum *seclusionem*, paulò pòst *universam* adortebatur *Civitatem*, planè insuperabilis: Sic scintilla, Anno sequenti, dubium unde excussa, dum non opportunè, idoneisve artificiis supprimeretur, in eam impensiùs exarsit flammam, quæ nec *Civium lachrymis*, nec *vicino Thamesi* ubertim affuso extingui poterat, verùm triduo in totius propemodùm *Celeberrimæ Civitatis* incendium succrevit; quamobrem cùm vix quid interfuerit discriminis inter utrasque *Calamitates*, perquàm *gravissimas*, minimè quidem aliena à re videatur digressio, aliqualem in Peste hâc illustrandâ *incendii* descriptionem identidèm exhibere; præsertim cùm compari fato, simili ardore, & conflagratione *corpora humana*, ac *domicilia* fuerint incinerata.

Utprimùm ad *plebem*, mirari nova *facilem*, pervenerat, Pestilentiam in Urbem incidisse, effatu sanè incredibile est, qualia de mortalitate jam imminente propalarentur *Auguria*; *voxque* & *præsensiones* populi, perinde ut opinio fert, de rebus hisce existimantis, proh nimiùm *fatidicæ!* Utpote quas strages cumulatissima

sima brevi consignavit! ubi autem ad plures permanaverat rumor, & quid mox obventurum alter alteri tradiderat, avidæ omnium Expectationi sufflaminandæ quamplurimùm contulit consueta à Peste novissimâ Annorum *computatio*; quippe apud vulgus percrebuit observatio, quòd *vicesimo* quoque *anno* in *Anglia* graſſari solet affectus pestilentialis; quasi post *consessum* intermissionis *stadium*, novus subinde invaderet, velut statutâ lege, *paroxysmus pestilens*; quæ Hypothesis sin minùs obtineat, ut longâ licèt exemplorum serie rata, sagacioribus non æquè arrideat, istud tamen compertissimum habeo, *viz.* hanc *acrem*, necnon *religiosam* de ingruentis Luis adventu *suspicionem*, plebeios juxtà intemperantes, ac judicio minùs firmo præditos perterruisse, & in eorum *phantasiam* tanto metu *commotam*, & *perturbatam* characteres impressisse indelebiles, unde correptio indubiè facilior, & celerior propagatio.

Quibus rumoribus, conflatâ velut conspiratione, suffragabantur *Astrologorum* à Conjunctionibus, & Cometis *præsagia* vix clementiora, peregrè nunciata, *hos* futuri

B 2 periculi

periculi *baridlationes*, quanquam apud *Janas* nulla iis habebatur fides; *Cives* tamen infimæ sortis quamplurimos perculisse, & miserè eos afflixisse, observatio quotidiana edocuit; quæ scilicet eatenùs Luis *exacerbationem* promovebant, quatenùs animos Mortalium prosternere, corporisque succos degeneres reddere nimiùm quantum idoneæ erant: enimverò cuicunque rem paulò accuratiùs pensitanti luculentèr patebit (ut plebs hâc dehinc levetur superstitione) coitionem Saturni & Jovis, scil. in signo Sagittarii, *Octobris* die decimo, & in eodem signo Saturni & Martis occursum *Novembris* duodecimo, *Pestem hanc* nequaquàm indigitasse, nedùm (prout auguratum traditur) illam produxisse; nam præterquàm quòd *Lues hæc* cœlorum satu propinquo non orta fuerit (uti infrà dicetur) hujusmodi *Conjunctiones* pari lege *Commodorum omnium* quæ tunc contigêrunt, ex æquo ac *infortuniorum* legitimi parentes jure merito censendæ.

Simile esto *Cometarum* judicium, quocunque minaci (ut loqui amant Mathematici) fulgentium adspectu, sive magè

subli-

sublimium, è multarum stellarum *conglomeratione* conflatorum; certis quibusdam periodis *cœuntium*, sive *humilium*, è divite particularum sulphurearum venâ, in Atmosphæræ regionem evectâ, & ibidem accensâ, constantium; quippè miraculo non est, *spiritus igneos* in suimet sublimatione ulteriori negotiatos, vehementissimâ partium inæqualium, & diversæ indolis collisione *flammam* concipere, utique ab irregulari fomitis tractu motum erraticum proficisci; adeò planè de nihilo in tanta sollicitudine erat *Civitas*, populúsque erecto voto timebat malum, ab *Astrologis* duntaxat confictum, & expeditum, qui *suorum* interpretes *portentorum*, hâc in re *Planetis*, *Cometisque ipsis* magis malevoli eminebant: Nil tamen avertendis terroribus suffecit, eò quòd ad hæc *vaticinia* obstupuerat *multitudo*, pericula enuntiata certocertiùs eventura anxiè expectans, & credulitate nimiâ sua quodammodò provocans, & præcipitans Fata.

Cæterùm, nè diutiùs in limine hæream, non hic loci prætermittendum, Gelu immodicè sævum mense *Decembri* occœpisse,

ad tres uſque Lunæ circuitus continuum, cujus rigore glaciali Contagii vis exitialis conſtricta, elumbis evaſit, & conſopita; pauciſſimi itaque tempeſtate illâ deſiderati è languentium numero.

Mediis Natalitiorum ſolennibus *Juvenem* inviſi valdè febricitantem, exhibitis actutùm *Alexiteriis*, poſt elapſum biduum puſtulæ binæ (in alterutro nimirùm Crure una,) ſtatìm emerſêre nucis myriſticæ magnitudinem circitèr æquantes, quibus iterùm, atque iterùm conſpectis, facilè comperi quonam morbo laboraret æger, & tum à colore nigricante, tum à circulo eas ambiente, illas hàud hæſitanter peſtilentes pronuntiavi, neque falſum me mea habebat opinio; verùm, (Numine conatus noſtros fortunante) convaluit Juvenis, ſecundæ adhuc correptioni ſuperſtes, caſum hunc inſerui, ut qualem *Lues* mox à ſumptis faſcibus exercuerit tyrannidem, conſultò detegerem, quæ non *importuna*, & *amens* aliquorum more, leges *Patriæ*, *Medicorumque* conſilia confertim excuſſit, aut exuperavit, partìm ut *brumalem* aeris *conſtitutionem* meritò vindicarem, in quâ ob vim frigo-

frigoris maximam, clauſtris aereis *hermeticè* velut obſeratis, malitia effluviorum coercita, & refracta erat, & ſiqua *languida* exhalationum venenatarum *admiſſio*, in loculis illis (quaſi uterinis) fridigiſſimis extemplò ſecuta *Embryonis nuligeni* extinctio, ſicuti in domo predictâ, aliiſque eveniſſe ſatis erat manifeſtum, algore arctiſſimos *morbo* cancellos circundante.

Tardiſſimâ hyeme ſolutâ *rediviva Peſtis* ſenim viguit, & ſe ab anguſtiis in latitudinem laxavit, tanquam carcere effracto aſſerens libertatem; haùd ſecùs ac *flamma* aliquantiſpèr oppreſſa æſtuoſiùs exarſit Furiis ultricibus debacchata: Miranda erat *cæli* indulgentia, *ſubitâ* quippe, & *anomola* aeris mutatio non minùs *ver*, ac *hyemem* vitiabat, ita ut, ſi *generi humano* inter fauſta numeraretur omina, quòd *vegetabilia*, quòd cætera animalia *Cælo* admodùm *benefico*, & *clementi* potita, optimè floruerint, minimè quidem inceſſiſſet *Lues*, *nobis mortalibus* nimioperè infeſta.

Quamprimùm *Magiſtratus* (cui Sanitatis publicæ cura potiſſimùm incumbit) virus

virus pestilens indiès *auctum*, & *Corroboratum*, simul ac ad plures *Parochias* serpsisse malum animadverterat, illicò *edictum* (prout consuetudo inveteravit) de Ædium infectarum occlusione promulgatum, nè *amici*, nè *consanguinei* incauto ad infirmos ingressu *Contagium pestilentiale* adirent, & oppeterent, aut indultâ ægrotis foràs prodeundi copiâ, ulterior populis *Luem* spargendi ansa præberetur.

Quoniam verò circa hanc *separationem*, an illa *proficua* siet, vel *fatalis*, multùm hodiè ambigitur, & anxie disseritur, mihi fas sit compendiò *Gentis nostræ* morem percensere, & argumenta utrinquè allata sine partium Studio liberiùs expendere.

Quod ut expediam, præmonstrare oportet Legem *Authoritate supremâ* sancitam adstringere, ut *ostia domorum infectarum* obserentur, utque *Crux rubra* æquilateralitèr extensa ad tres, quatuorve spithamas appingatur cum *subscriptione Censoriâ*, simul ac *deprecatoriâ*,

Domine Miserere Nostri.

Custos utique *armatus* eâdem lege constitutus

stitutus erat, qui nocte, & interdiù præ foribus agat excubias; officio nempè hic tenetur, *victum idoneum*, quin & *Medicamenta* incarceratis porrigere, nec non *occlusorum* quorumcunque *egressum* inhibere, quoùsque *transactum quadragesimale* fuerit: *Præfecti* licèt *Sanitatis*, & plebis *Tribuni* hæc, & alia omnia *impigrè*, & haud *perfunctoriè* exequerentur, Cuncta tamen ex transverso cessarunt, *Morbo* magis, magisque indies *ingravescente*: Ecquis Consternationem eorum à Societate libera proscriptorum exprimere valet? præcipuè ubi initum cum *Lue* Contubernium? quem fugit *pusillanimitatem* contagii fore *prodromam*, & *faciliorem* illi parare *victoriam*? Certè res hæc in nulla versari Contentione videtur, quandoquidèm omnes ferè à cæteris relegati, diem obiêre; scilicet hoc habuit summi juris *præfata occlusio*, ut siquis proximo ante quadragesimum die correptus esset, cæteri ejusdem familiæ non ante confectam recessûs novi periodum eâ liberarentur, quæ diuturna seclusio cunctos singulatim heu nimis frequenter mactavit.

Ad

Ad promovendam insuper *Segregatorum* cladem lethiferi *Nutricum* doli accessêre, quarum *complures* (de iis non licet molliùs loqui) alienis opibus inhiantes *ægros* strangulabant, *parotidem* incusantes, aliæ (horresco referens) *tinctur am* saniei pestilentialis *hauriendam* exhibuerunt; profectò nil *hos* absterruit occasione sceleris exequendi *admotâ*, vel *quæsitâ*; verùm ista *Sexûs* propudia *profligatissimæ homicidæ*, utcunque ob *testium* defectum infanda facinora impunè ferant, nullus tamen dubito, eò quod tot *innocentes vitæ* suæ pariter ac *bonorum* exhæredes fecerint, quin perditi animi, *Judicium Divinum* haud sint evasuræ: *nonnullæ* autem legem *talionis* patiebantur, *una* è multis insignitèr detecta erat, *hæc* enim domo effractâ, in quâ omnes nuper extincti, spoliis se opimis oneraverat, sed *lucrum* fuit brevi *abreptum*, siquidèm non multos mœrita passus (tanquam Cœli dextrâ barbaram rapacitatem vindicante) *sarcinam*, h. e. *comparatam* improbissimè *prædam*, pariter ac *vitam* deposuit: Memorabile etiam fuit *Civis cujusdam* infortunium, quem *nefariæ istæ mulieres* (an feræ dicam) fato

fato cessisse suspicantes, *vestitu* pariter ac *supellectili* penitùs nudarunt, proh inaudita crudelitas! pridiè enim *vir bonus* pro deplorato habitus, mox convaluit, & quasi *renatus* Mundi Theatrum denuò ingressus est, profectò (nè plura conjecter) tot, & tam fatales erant *Nutritiæ* technæ, ut utinàm, ô utinàm tanti Criminis *artifices* (quod ipsam superat barbariem) formidando posteris supplicio plecterentur, nè forsan impunitas futura fiat peccandi illecebra.

Adde hùc, quòd *memorata* domorum *occlusio* proximos abegit, qui sanè festinantiùs è *Civitate* cessêre dilapsi, quàm *incendio* adjacentes lares *deprædante*, & quemadmodùm deerant manus (omnibus se proripientibus) quæ victrices coercerent flammas, ita fato consimili semet præ formidine subduxerunt, qui alitèr phreniticis, & delirantibus regendis inservirent; equidem ex animo credo, quòd plurimi hodiè in vivis fuissent, necessario *vicinorum* auxilio freti, nisi propinqua seclusionis trophæa *amicos* longè fugassent.

Quin fidem his ampliſſimam conciliare videntur

videntur *peſtium aliarum* exempla, quæ non priùs ceſſare obſervata, quàm *patefactis oſtiis* indulta quibuſlibet foràs exeundi venia, & libera ſocietas; proinde ſiquid Authoritatis habet ſecunda aliarum Gentium *praxis*, ea quidèm concedenda immunitas, quæ *animis* mortalium, juxtà ac *corporibus*, inſito Naturæ privilegio congrua.

Reſtat jam, ut quid ex altera parte produci poſſit, æquè expendamus; prout igitur neutiquàm Crudele habitum membri unius, aut alterius ſphacelati amputationẽ ſolennem inſtituere, ſincerarum partium tuendarum gratiâ, pari methodo piè & dextrè adminiſtrata Reipublicæ diſciplina, *publicæ ſecuritati*, potiùs quàm *privatæ* proſpiciens, *paucorum Civium* incommoda meritò poſtponit *Univerſæ Orbis totius utilitati*; dato inſuper, coortam *ſemine contagioſo* peſtilentiam (quod infrà probatum dabo) quodnam precor indagine humanâ remedium exquiratur abſolutius, quàm *tempeſtiva* ſanorum, infirmorumque *ſeparatio*, præcipuè, ſi *quanta* ſolet eſſe ipſius *morbi malitia* in memoriam revocemus, malignitate peſtiferâ non *corpus*

pus solùm, sed *animum* afficiente? etenim quis non obstupeat artificia mira *corruptorum*, ut hi in proximos iniquè fiant injurij, & illos *eodem* imbuant *veneno*? hinc studium oscula ingeminandi effusissimum, ut extremum spiritum adstantes excipiant, quocum velut ludere solent moribundi; hinc tot *insignes Triumphi* à transplantatâ Ulcerum sordidorum sanie; ut taceam mulierem illam quæ in ipso ferè mortis articulo mariti amplexus obnixè efflagitavit, cui miser homunculus morem gerens, dignissimas obsequii, & libidinis incautæ pœnas luebat.

Demùm, ut eximam hanc dubitationem, non sum nescius permagni interesse, ut ubi primùm cœperit *Pestis*, mox *Edicto*, (Maiorum more,) domorum infectarum *occlusio* imperetur; quo quidem consilio actutùm *Lues* extingui poterit, nullo deinceps artificio, postquàm longiùs abierit, & aliorsùm per aliquod tempus transvecta fuerit, domanda; exploratum haud minùs, *expeditâ* pulveris bombardici *explosione conflagrationem* compesci potuisse, nisi in utrisque malis obstitisset longè *periculosissima* consulendi *mora*.

Si

Si tamen imposterùm (quod avertat Numen) *Lues* debaccharetur (Pace superiorum dixerim) haud parùm expediret, si *Ædificium* aliquod ad sanos (quotquot in ædibus peste infectis reperti fuerint) excipiendos extra Urbem extrueretur, quique *incolumes*, qui *integri* ibidem per tempus statutum permanserint, in publicum iis prodire licitum foret, & optatâ frui libertate, amotis illicò correptis posteà (si id contigerit) peste, in *destinata* isti morbo *nosocomia*; quo sc. pacto horridum & Religione nostrâ, ac humanitate (vel ipso Mahumetano Judice) indignum prorsus placulum evitaretur, *vivos* proh sævitia! velut *Cadaveribus* alligandi, & valentes cum correptis commiscendi: atqui ubi maturuerit *pestis*, dandum videatur *Legi* laxamentum; nam *occlusio* minimè fiat *par* incommodis *remedium*, contagio nimirum longè, latéque diffuso, non tantùm hoc *stratagema* obici ponendo nè vix sufficerit, sed etiam, ut tanta *segregatorum* multitudo sustentaretur, dummodò denarii octo in singulorum usus quotidiè numerandi, *immensam* pecuniæ *vim* expendi necesse sit.

Tandem

Tandem, ut redeam, longiùs paulò divagatus, mensibus Maij, & Junij procedentibus, tempora *Civitatis* dubia, modò *saeviùs*, modò *mitiùs* (quasi feriata) alternatìm *pestilentia* affligebat, nunc *has*, nunc *alias*, per saltus (pugnâ velut laxatâ) invadens *parochias*, quòties imminutus *funerum* numerus, toties fidissima nos spes tenuit *Luem* cito citiùs *extinctum* iri, & denuò pro augmenti ratione, prostrati omnium animi, perinde acsi de *Metropoli* conclamatum esset; certè res hæc tamdiù in æquilibrio pependit, ut hisce induciis hoc amplius mali accesserit, mortales sc. de minarum terrore, discriminis acerbitate, & eventu, incertos, & sollicitos tenere.

In May the Pest becomes now less now, more raging at all events lessening up on the whole Pendings in equilibrium

Nequid taceam memoratu dignum, vix *posteri* credent quàm properè *Cives* tremebundi rus petierint, discessionem turmatìm facientes, adeò ut è *Londino* quis *Londinum ipsam* emigrasse existimare posset; similiter ac *incendio grassante*, portæ omnes, viæ regiæ angustiores erant, quàm ut populo fugienti sufficerent: postquam *flos*, & *robur civium* recesserat, utcunque tantum pabuli ablatum, Lues tamen hærebat,

The citizens hasten to the country as on occasion of the great fire; the gates & highways were too narrow for the company

After wards the flower & strength of the citizens every where consuming the food

rebat, quæ tandem simulare fugam (Parthorum instar) visa, ut celeriùs palmam consequeretur, cujus *pristinæ clementiæ* in *effrænatum* cessit *furorem*, non ut anteà *gradu lento*, & *pedetentim* serpsit *contagium*, sed citatis gressibus *pernicitèr* explicavit cursum *viribus* quasi *duplicatis*; quemadmodùm in pugna conserendâ, primò *levi armaturâ*, & *cornibus*; mox *universâ acie* cominùs dimicatum; ita *methodo consimili* in varia passìm Urbis loca *factâ* miasmatum venenatorum *irruptione*, *Civitas* brevi ab innumeris aspirationum pestilentialium copiis erat *oppressa*.

Cùm itaque intra unius septimanæ spatium (Scirio etiam sidere ardente) *octingenti* in funerum rationes venirent, uti in difficili res, ultima expetebat consilia, ita non minùs seriò à *Magistratibus* consultum, quibusnam (si fieri posset) modis instanti Urbis excidio succurreretur: imprimis itaque Votis ad *Deum* versis, ex *publico decreto* jejunium (efficacissimum *Iræ Cœlestis* placamen) singulis mensibus institutum, neque *oleum perditum*, aut *lachrymæ* protinùs *effœtæ*, quoniam ex eo *Divina indignatio* videbatur accensa, si enim

enim spectanda *Cæli* temperies, nescio an *æqualior*, & *salubrior* tempestas *verna*, quàm *æstiva*, eò quòd *venti leniores* amicè auram castigantes perflarent, *putrefactivam* ejus prohibentes *stagnationem*, & semina pestifera utcunque subtilia, & occultiora *dissipantes*, & *excutientes*, nec non *calor mitis*, & *moderatus* tum *inordinatarum* & *anomolarum* excitationi fermentationum obstaret, tum *succos* in corpore humano *depurandos* debito gradu & statu ad amussim conservaret, ac regeret.

Post decretas *Numini pacando* supplicationes, de *ope Medicâ* perquàm *necessariâ*, inter *Magnates* deliberatum; idcircò *Vespasianus Noster* ut leniendo morbo nihil non *Divinum*, nihil non *Humanum* adhiberet, *Collegio Suo Londinensi* de *Libro* linguâ vernaculâ *excudendo Jussu Regalia* edidit, in quo (prout Majorum consuetudo præscripsit) adjectis *omnium Collegarum* Symbolis, eximium illuxit specimen, & in *Majestatem Serenissimam* pergrati, utique & concitati obsequii, & in *Populares* non minùs *Judicii gravissimi*, quàm *Indulgentissimæ Humanitatis* neque

Societati Eximiæ publici boni *studiosissimæ* suffecit Chartas emittere, verùm ex *eorum* numero *plures* selecti, & constituti, qui pro re *totâ* consentia consulerent, ad illos etiam ingressi, dignissimos se præstarent tam *Eruditâ*, tam *Expertâ Fraternitate*; Duo autem è multis, à *Senatu Londinensi* munus id periculosissimum subire, ex *Publico Consilio* jussi, haud contemnendi stipendii spe factâ, *alacres* & *prompti* ad *Provinciam* accessimus, bene cauti, & admodùm solliciti nè *Spartæ ornandæ* conamina vel ultima deessent; veruntamen *Onus* vix à Facultate Medicâ sustinendum, quatuor humeris impositum; succumbere pudnit; sufferre ad extremum virium contendimus, sed *pensum* omnimodam industriam eludere videbatur & superare: *Lues* quippe (capitis adinstar Hydræ) sat auspicatò plerisque in ædibus subacta, & detruncata, iterùm, atque iterùm cum fœnore succrevit; ità ut statim à delegato nobis officio, utcunque Thoracem induentibus, de integrâ *morbi* depulsione protinùs desperatum esset.

Neque verò deerant insuper *Insignissimi* & *Clarissimi viri*, qui privatam in

Peste

But Lues altho decat like the Hydra yet bined & raged so as to be capt. not to despair not that indeed more wanting in of those of the Faculty [illegible] to meet & encounter the pest [illegible] learned physicians G. Lisson paget

Bestè compescendâ (periculi tanti Consortes) operam navarunt, è quorum numero (non sine honoris præfatione nominandi) erant *Viri eruditi* & *sagacissimi Franciscus Glisson*, Prof. Reg. *Cantab. Nathan Pagetius, Thomas Whartonus, Petrus Barwickius, Humphredus Brookes*, & alii haud vulgaris famæ etiamnùm hodiè in vivis; verùm Medici octo, vel novem mediâ in acie conciderunt, spoliis à *morte* fortiter reportatis onusti nimis, & oppressi; inter quos expiravit Dr. *Gulielmus Conyers*, postquam Gloriæ monumenta, & Laudis Insignia in omnium animis condiderat.

Pestilentiâ tandem quoscunque conatus ejus propagationem inhibendi dedignante, & refutante, nos *correptorum* medelæ totam operam præbuimus, quod ut consequeremur, nullis (absit verbis ostentatio) nosmet subduximus periculis: fidem verò omnem superat, *Contagium* inter sortis infimæ homines *diffusum*, repentè admodùm luxuriasse; hinc præterpropter *Lues Pauperûm* vulgò appellitata, è quibus Holocaustum ferè immensum *Libitinæ* Sacratum; quantumvis autem *Urbs* ab

Wharton Barwick & Brookes nine
or ten were cut off amongst
who fole Dr Conyers

opulentis Civibus *derelictis*, incolisque aliis propemodùm nudata esset, *plebem* tamen aliàs ærumnosissimam *Annonæ* minimè premebat; publici enim sumptus, & affluens divitum benevolentia non solùm modò indigis paupertatem levarunt, sed eorum tenuitas tantâ munificentiâ opiparè sustentata erat; proinde causam aliam cædis tam notabilis magis exploratam infrà assignabo.

Mensibus *Augusti*, & *Septembris*, non ut priùs, *cunctanter*, & *languidè* proceßit *Lues*, sed rerum potita, & velut sui juris facta *excidiorum* oppidò fecit, quibus labentibus *tria*, *quatuor*, *quinque*, immò & *octo millia hominum* hebdomadatim fatis cesßêre: Quis cladem horum mensium? Quis fandò explicet, quàm grave tempus? ingemuit *Orbis Britannicus* Urbis Primatiæ tam luctuosâ facie conspectâ scilicet in *domibus* plerisque, aut cadavera jacebant vespertinam manentia Exportationem, aut languentes decumbebant in *Orci* fauces brevi ruituri; hoc in cubiculo audire erat alta *expirantium* suspiria, illo minaces, incertaque *delirantium* vociferationes; non procul aberant *Con-*

sanguinei

sanguinei, & amici tam aliena, quàm sua fuit proximè imminentia verè plangentes; Mors puerperis nonnullis erat pro Lucinâ; & Tenelli ab utero in tumulum non abortivum collapsi. Quem non misereret Infantium, Nuodi Candidatorum, uberâ defunctarum Matrum vivaciter & avidè sugentium? aut tori Genialis eâdem nocte in sepulchrum mutati, cùm zonam, amplexusque primos invida Fata solverint? foràs occurrebant correpti hùc, illùc, per plateas, inebriatorum more titubantes; illic jacuerunt Comatosi, & tantùm non semimortui; quæ gravis somnolentia non nisi sonoro tubæ novissimæ clangore discutienda: istic obviàm se dederunt enormi vomitione fatigati, epoto velut aconito; medio in foro benè valentes derepentè conciderunt, perinde acsi Contagium prostitisset Venale: reverà haud dissimiliter se res habebant, ac in triduanâ Civitatis Conflagratione, quâ prout ipsæ Aræ tot fiebant victimæ, & Templa toto orbe celeberrima, recenti devotione accensa, ardentioribus votis Cœlum petebant, marmora non se lachrymis suis immunia fecerunt, ceræ instar diffluentia; nec supplicia

dim monumenta exoratas habuere flammas, nonnullis *alterum Martyrium* passis; uti etiam *Palatia* quædam *Augustissima* illicò absumpta, in *Greshamii* quoque *Peristylio* convolarunt undique & solemniter convenientes *flammæ*, velut conjuratæ, *Commercium fatale* exercuerunt; quin & *mercibus* ex omni propemodùm regione *allatis*, unàque *crematis*, incendium hoc *novissimæ Conflagrationis* imago veritatis & epitome videbatur; neq; *Sceptris* amicti nec *Strictis Regum gladiis* Phanaticæ, & Rebelles flammæ pepercerunt; uti nuper *Hospitia* admodum *capacia*; uti Civium ditissimorum Ædes amplissimæ, nec non pauperum domunculæ eodem incendio in Cineres redactæ; quum erubuit Occasum suum Sol, & Regnum nocturnũ invidebat flammis, quæ ipsius Corrivales dies tot infaustos accendebant; (uti inquam) sine ullo delectu Urbs exarsit, & Concremata est, consimiliter à congeneri *Pestis* furore nullus Civium ordo, nulla ætas, Sexusve, immunis, *Theologi* quidam graviter Sacerdotali fungentes officio in Cœlestium albo conscripti, *Æsculapii* nonnulli (prout suprà memoratum) Antidotis &

ope

ope quam aliis contulere, ipsimet destituti; testudinem non fecerunt *Milites*, qui tametsi ad insidias *morbi* vitandas extra Urbem castra posuerint, Contagii tamen insultus protelare non satis valebant: *multi* ætate *graves*, ætatis Constantioris *plurimi*, *juniores* ad vivendum firmi, *Sexûs* autem *fœminei* longè etiam plures succubuerunt; *Infantum* perpauci evaserunt: haud rarò intra *quatriduum* tertii Hæredes conscripti; inhumandis mortuis non fuffecerunt Vespillones, Campanæ ob continuam pulsationem primò raucæ, mox elingues; Cœmitæria cadaverum protinùs incapacia, nova itaque, & ampliora in usum illum seposita; sepulchrorum vice Foveæ grandes, quæ triginta vel quadraginta loculos unico hiatu deglutirent: sæpe sæpius obvenit, ut qui alios mercede accersiti, hodiè vesperi ad tumulos viles extulerint, ipsimet sequente nocte iisdem conderentur.

Quis valia fando
Temperet a lachrymis?

vix me cohibeam, quin condolendo liquescam, & in fontem, cum *Marsyâ* dissolvar,

solvar; hoc quippe *Civitatis* tempore quid foret extremum dubitavimus; inter *Sacrum* & *Saccum* stetimus, *Urbs* enim *assiduis* ferè exhausta *funeribus*; nec dum *acquisita* malorum *levamenta*; nec dum *Lues indicata*; cujus rabies effrenis admodum nondum deferbuerat.

Sub initium *Septembris* morbi status aderat; quo currente, plusquam 12 millia septenario interempta: tandem aliquandò nequid in hâc rerum trepidatione intentatum relinqueretur, à Magnatibus quibusdam Præsedibus ad id muneris constitutis (Aulâ Regiâ intereà temporis *Oxonium* commigrante) veluti summæ rei periculum facturis; consilium de ignibus in plateis singulis per triduum extruendis initum. Hæc dum agitantur, nos *Medici*, magno animi impetu res gestas, & experimenta hæc incusavimus; & quoniam *Aer* omninò *purus putus* & *illibatus* excitis, supervacaneam, & inutilem fore ejus *depurationem* æquè atque sumptuosam, acriter contendimus; desideratissimâ *Civitatis* sanitate *Magnatûm* Authoritati, & præclaro aliàs *Hippocratis* nostri exemplo vix inscitè prælatâ: nobis autem nequicquàm

recla-

reclamantibus ubivis loci *Ignes* accendebantur. At proh dolor! his super hâc re orta actutùm dirempta fuit; triduo nimirum nè vix elapso, Cœli lugubres non tantùm innumeris funeribus illachrymabant, verùm errores noxios usque deflebant, dum *Ignes* ab imbribus effusissimis extinguerentur. Sit penes quempiam suspicio (per me licet) num *Ignes* hi tum futuræ *Conflagrationis*, tum *rogorum accensorum* ominosa censeantur Præludia; *viz.* sive à vi carbonum suffocatoria, sive à pluviali aeris constitutione perpetuò fatali, inauditæ cladis Nox advenit; sanè ultra quatuor millia ante diluculum mactata: Exin consultiùs agant, & infortunio nostro erudiantur *Posteri*, nec dum expertam licèt curationē, *Empiricorum* more, cuilibet causæ vel dissimili adaptare satagant.

Submonendus hic *Lector*, quòd maxima suppetebat *fructuum horariorum* copia, præcipuè *Cerasorum*, & *uvarum*, quas vilissimo pretio coemptas, usque ad ingluviem multi ingurgitarunt, unde haud dubiò fomes in provocandâ Lue importunus, uti posteà dicetur.

Neque transiliendum silentio stupendum

dum planè adjumentum cuivis *Civium* ordini beneficum, & summæ *Magistratûs* Curæ debitum, nempè *forum* pro more *apertum*, & omni *victûs* genere *instructum*; ita ut vix aliâ tempestate *esculenta*, & *potulenta* minoris venirent; hinc *Fames* quæ vulgò habita tot *pestium Domina*, quarundam *pedissequa* procul ablegabatur: atrocitatem *Pestis* hæc res plurimùm levavit; quocircà divinæ *Bonitati* Grates in æternum rependi æquum est, quæ ut ferè deploratam nobis leniret miseriam, è penu inexhausto hoc exprompsit & expedivit Cornucopiæ.

Postillà, nequid deesset complendæ *Pestis* jugulationi, malorum velut *acme* & *complementum*, hùc accessit *Pseudochymicorum*, & *Empiricorum* innumeralium praxis; in quorum audacem insitiam, & importunam temeritatem temperare mihi nequeo quin calamum stringam; Civibus nimirùm Antidotis, remediisque efficacissimis comparandis unanimiter, & sedulò incumbentibus, Hi homines nequam, à literis bonis, & Facultate medicâ alieni, præparationes titulis tenùs duntaxàt proficuas, plebi in manus tradebant,

tradebant. Ecquis usquam Gentium Hos dolis, technisque nefariis exuperavit? quoties incolumitatem credulis pollicebantur, toties res ex adverso cessit; mirum profectò erat unum quempiam evadere, qui illorum Curæ, ex fraude & mendaciis constantium, semet concredidit: Medicamenta utplurimùm ipsâ *Lue* funestiora videbantur, saltèm miseros præcipites impellebant: hinc auctus Funerum numerus, Pestis etiam lacessita ipsos *Cimiliones* aggressa, se in *ipsorum* scelera simul & *Magistratûs* hâc ex parte incuriam meritò vindicavit.

——Nec Lex est justior ulla
Quàm Necis Artifices arte perire sua.

Hoc tempore *Quidam* è *Magnatibus*, *Legatus* de arduis Regni negotiis in *Galliam* missus, *Civitatis* eram *Fautor Indulgentissimus*, utprimùm inaudiverat *duos Gallos* remedium Anti-pestilentiale certissimum invenisse, pulveris cujusdam Doses nonnullas transmitti curavit; cujus nos Medici Superiorum jussu, cautelisque ritè observatis, periculum fecimus, eventum præstolantes hactenùs inauditum,

tum: sed montium *partus* fuit *lethifer*; singulos quippe præparatio illa mineralis somno sempiterno consopivit! absit, procul absit impostèrùm ut vel homunculi sortis infimæ non sine vitæ jacturâ peregrini & ignoti Medicaminis virtutem experiri cogantur. Certè quid magis à Ratione abhorret, quàm remedium unicum datis Catholicis (si Diis placuerit) dotibus instructum, intentionibus interim Curativis aliis, atque aliis, persæpè contrariis? idcircò secundùm varias in Peste indicationes, diversa medendi instituta intentè observanda, quod alibi monstrabitur.

Accedit, quòd medicamenta quædam vulgaria ubivis loci prostabant venalia; hæc uteunque ob caliditatem præcellentem, vimque inflammatoriam jure merito suspecta, quibuscunque tamen, nullâ ætatis, nullâ sexûs, nullâ temperamenti ratione habitâ, indiscriminatim exhibita nocumento indubio erant: quâ de causâ *Ars Sacra* pariter ac *Publica Salus* gravissimè patiebantur; verùm *nos Medici* iterùm atque iterùm cum *Magistratu* rem egimus, nè horum *imprudentia*, & aliorum *audacia*, publico malo nutriretur; quin potiùs

potiùs inhibitâ Imperitorum praxi instans præcaveretur Excidium: Hinc subortum *Problema*, Annon Grassante Peste, quam Medici tot consultò fugiunt (non tàm discriminis gratiâ; quàm, ut aliis inserviant, avocati) cuilibet proingenii modulo medicari sit licitum? pari modo ac ad *Incendium* restinguendum, omnes certatim se accingere oportet, ubi *multitudinis confluentis*, æquè ac *Artificum manus* necessariæ, ubi labor omnis expromitur.

Mihi hâc in re facilis & prompta defensio; etenim in valetudine instaurandâ *cautiùs* & *consultiùs* agendum, quàm in *recensitâ Calamitate* viz. præter Artis medicæ difficultatem à rei literariæ ignaris insuperabilem, nequaquàm minervâ crassâ exilia vitæ humanæ stamina barbarè tractanda, ac tigna ædificii arrectoria; in medicinâ quidem administrandâ siquis error forte acciderit, incertus admodùm correctioni locus, nè dum in morbi, saltem peracutissimi medelâ bis peccare conceditur juxta Aphorismum ὁ δὲ Κατρὸς ἐξοὺς, ἡ δὲ πεῖρα σφαλερὴ, ἡ δὲ Κρίσις χαλεπὴ, ἡ δὲ ἀνὰ ἀμετάκλητος, idcircò rem seriò pensitâti non is sum qui dubito quin longè

tutiùs

tutiùs videbitur *Medicos legitimos* omninò deeſſe, & Naturæ regimini totum negotium permitti, quàm *indoctos* & *inexpertos* privilegio arrepto medicinam facere; eò quòd *hi* mentis acie capti, cum Morbis *Andabatarum* more dimicantes, protinus ignorant quâ ex parte hoſtis commodè impetendus, aut quibus confodiatur telis: hoc inſuper non minùs dolendum *hardos hoſce* ſæpiùs impedimento eſſe Naturæ Colluctationibus, quibus illa niſi opera nixuſque ultimi in re aduâ eluderentur, ſe proprio Marte à *Lue* ſat auſpicatò vindicare poterit.

Neque erit in iſthâc enarratione ſilendum, quòd *Labes infeſta* alioquin ſignas intulit, vexilla diſpandit, cum imperio obtinens expatiandi licentiam, & quaſi profectionem parans adjacentia circumquâque oppida invaſit; *Civibus* videlicet *dilabentibus* catervatim in agros vicinos ferociter inſtitit contagium; exinde *Peſtilentia*, quæ primò vicatim ſerpſit, paulò poſt in Comitatus longè diſſitos divagata eſt: municipium haud ulli loco indulſum, prædia interim quò Themeſi proximiora, eò atrociùs vexata, fortè non tam ob acrem

aerem humidiorem, quàm ob intuta Commercia: porrò Urbes nonnullæ, & pagi situ nobiles, propter eximiam aeris salubritatem, publicam participabant calamitatem, de quâ re infrà: scilicet hanc habuit originem, hos processus *Pestis nuperæ Londinensis.*

Cæterùm graviore Anni tempore jam circumacto, statuque morbi absoluto, pari passu inclinavit, & recessit *Lues*, ac sensim crescebat, & progrediebatur: hactenùs licèt numerus languentium vix imminutus, malitia tamen ejus vehemens est visa aliquantulùm pacata; sanè paucissimi è medio sublati, iique propter errores haùd leves: ità demùm malignitate *Pestis* remittente, timor pristinus ex omnium animis extemplò ejectùus, & derasus: sive solenniori precationum genere *exoratum Numen*, & venia *supplicii* inventa; sive *infirmi* in obsequii certamen venientes remedia millies probata morigerè, & alacritèr sumebant; sive *Nutrices* in officiis fungendis tandem *cautiores*, magisque *fideles*: profectò ita evenit, ut sævissimâ conflictatis cum Pestilentiâ exinsperatò spes pristinæ affulserit Sanitatis, utique

in

inopinata Conflagrationis periodus; lassis scilicet omnibus qui in ædium subversione exploso pulvere bombardico, aut incendio alitèr restinguendo occupati, cùm etiam *pabulum idoneum* satis & *procax* à *flammis* proh ninium *lascivis!* sed abundè *satiatis* repudiaretur.

Non propterea *Lues* (prout passim increbuit Rumor) fomite deficiente cessavit, verùm ex indole *morbi* par erat *Exordio Epilogus*, in utroque sibi constans *benignior*. Neque minùs incessit admiratio quòd Typo pestilentiali vergente, uti cæteri morbi *lue ingruente* in illam degenerarunt, ita ipsa *Lues* talionis lege gratis aliorum larvam induit, unde *Erysipelas*, *Cephalalgiæ*, *Anginæ*, *Dysenteriæ*, *Variolæ*, *Morbilli*, *Febres lentæ*, & *hecticæ*, in quibus tamen *illa* prædominium exercuit, uti ex infrà dicendis patebit.

Circa anni *suprema*, *idibus* nimirùm *Novembris* vix actis, ivit in melius *Valetudo*, & tanta fuit rerum facta commutatio, ut formidine *Civium* propitiatâ, quam plurimi (crebra licèt quotidiè funera celebrarentur) qui sanitati fugâ consuluerant, ad se primò redientes, sese

Urbi

Urbi intrepidè commiserint, atque *Decembri mense* non minùs catervatim, ac se priùs subduxerant, de tardo reditu parùm solliciti, à rusticatione redierint: & ad suas ædes confluxerint: domicilia igitur quæ modò plena mortuis, vivis denuò repleta; nec non *officinæ* per semestre spatium *clausæ* peralacritèr aperiebantur; *populisque*, ut pridem, in suis rebus agendis, commerciisque faciendis occupatus invicèm sese miscebat: immò quod dictu propemodùm incredibile, *Londinenses quidam* se confirmantes, quanquam paulò ante nè consanguineos quidèm, aut familiares ab *Urbe* profectos è longinquo salutare ausi fuerint, excusso protinùs timore, cubicula ingredi minimè trepidabant, in quibus correpti plures nuper expirassent: tanta demùm erat *languentis populi* incitatio, tanta fiducia, ut *plerique* lectos peterent defunctorum illuvie sudorificâ tepentes, tanquam de ipso Contagio maximè funesto penitùs conclamatum esset: *Connubia* ubivis certatim *inita*, & ad resarciendum diræ mortalitatis damnum ferè *omnes mulieres*, quædam steriles habitæ (veluti Conjuratione factâ) in utero habebant,

bebant, adeò ut tantis populorum impendiis, utcunque circitèr *centies mille* (si fides quorundam calculis) à Peste jugulati, paucos intra menses exigua, pænè dixeram nulla tantæ stragis restarent vestigia: & sic quidèm exiit inauditâ clade fædatus Annus.

Atquì proximo vere residua quædam *Pestilitatis* semina è prioribus malis succrevêre, quæ non gravatim Medicinæ viribus eradicata; & tandem veluti finito paroxysmo febrili omnia in pristinum statum redire solent: ita expletâ correptione *Cives* animum induentes *incorruptâ* posteà viguerant *Sanitate*; haud aliter *absolutâ conflagratione* ex suis Urnis *ædificia* surrexêre *firmiora*, quibus impar dehinc sit *flammarum* invidia.

Sectio Secunda.

De Pestis Aitiologia, & de Contagio.

CUm instituti nostri consilium fuerit *nuperæ* præsertim *Pestis* originem investigare, & ejusdem *causas* tum *manifestas*, tum *occultiores* percontari, omnino quidem à re nostrâ alienum arbitror pro *scripturientium* more universas *causarum supernaturalium*, *præternaturalium*, & *Naturalium* Classes seriatim percurrere, ut in *illâ* propemodùm *infinitâ*, non minùs ac *incertâ enumeratione* interminata, & rudis admodùm *mali* tam *efferi*, & *monstrosi* delineatio exhiberi possit.

Ut veritas è *Democriti* puteo eruta in aprico collocetur, & *Luis* genuina indoles detectâ fronte prodeat, *unicam* necesse habeo *Hypothesin* prælibare, cui innititur totius argumenti pondus: scilicet *Pestis* morbos inter *vulgares*, & *populares*

 facilè

facilè *primatum* obtinens, à *Causâ* pendet æquè *Communi*, & effectui publico *omnimodè æquali*, hoc dato, rationi haud diſſono, *omnifariæ* quotquot occurrunt *Cauſæ particulares*, & *Privatæ* (quarum elenchus perquàm locuples) è *publicarum* cenſu unicâ velut lituâ delentur.

Ad *Peſtilentiæ noſtræ* originem propiùs quod attinet, equidèm ampliſſimâ teſtimoniorum invictorum Authoritate munitus aſſerere nullus dubito, illam *mediante contagio* Inſulam hanc primitùs invaſiſſe; utique ex Hollandia fuiſſe *trajectitiam*, advectis ſcilicet hùc mercibus è *Regione illâ*, in quâ anno proximè elapſo ſtragem ingentem ediderat: ſiquis autem in ulteriori diſquiſitione ſollicitus, primordiiſq; *hujus Peſtilentiæ* eruendis, ſciat velim (modò Famæ ulla fides) ab *Imperio Turcico* unà cum *goſſipio*, cuſtode fomitis peſtiferi fideliſſimo, in *Belgium* delatum fuiſſe *Luis* Seminarium; quæ Orbis plaga vix unquam (ſicut perhibetur) ab eâ immunis, licèt ibidèm nunc *ſævior*, nunc *mitior*, & magis *pacata* fuerit *peſtis*, juxta *aeris*, *corporúmque* iis in Regionibus *temperiem*, ac *conſtitutionem*; ſi tamen cuipiam

Natales

Natales Peſtilentiæ altiùs indagandi animus, & illius *educationem* intimiùs noſcendi, *Plagam*, quâ *auram* duxit *primogeniam*, luſtrare, varias, anomalaſque *aeris* mutationes, *ſiccas*, *humidas*, *calidas*, & *frigidas* repentino, & motu irregulari ſe invicem prementes animadvertere, et incumbit; unde miram *miaſmatis peſtiferi* varietatem elicere, *alterationes* utique quas ob diverſam tranſplantationem *Lues* ſubiverit, detegere, haud difficile penſum foret.

Verumenimverò, nè in *Cauſarum* explicandarum limine præcipiti nimis gradu proſilire arguar, atque ad opprobrium *Atheiſmi* averruncandum (fateri pudet Medicorum filiis haud inſolens,) nè (inquam) in *cauſarum ſecundariarum* ſcrutinio operam navans, *Cauſa* (prout Scholæ dictitant) *Cauſantis*, cui veterûm, & Neotericorum plerique *primariam* attribuunt Peſtis *originem*, parùm meminiſſe videar, *Profeſſionem ſequentem* hìc inſerere apprimè neceſſarium duxi.

Scilicet *Peſtilentiæ τὸ θεῖον* non religioſius ab aliis quibuſcunque, quàm à me agnitum, noverint Univerſi; poſſe *Omnipotentem*

potentem pro *Authoritate suprema, & beneplacito inviolabili, quandocunque Illi visum fuerit, gladium stringere, arcum intendere, & sagittas emittere pestilentes*, non solùm *Sacræ paginæ* apertè, ac palàm evincunt; verùm & retroactorum temporum *experientia*, & *observatio fida* pleno ore suffragantur: neque minùs in *Peste hac*, quàm præeuntibus, *Iræ Cœlestis* indicia erant admodùm conspicua; clarissima saltem emicuit tanti mali *Permissio Divina*: quandoquidem *Hæc Dei Opt. Max. Magnalia* longè supra Captum humanum posita (Mortalibus ad Tanti Jubaris fulgur cæcutientibus) detegere non Concessum, supplicia tamen à *Creatore* cœlitùs missa, delicta nostra *paternè*, & *lenitèr* castigante, venerari, & *flagellum* deosculari nos decet. At manum de tabulâ, nè forsan in me faba cudatur, quasi falcem in alienam messem immissurus *essem*. Quod ad *rem* spectat *medicam*, ubi *Causæ naturales* præstò sunt, ad *supernaturales* confugere, tum *Arte Hippocratica* indignum, tum *Rationi* summè injurium reor.

Hoc præmisso, demptoque offendiculo, recta,

recta jam patet semita, quam ingressi *Pestis indolem*, ac *naturam* assequi possimus: Methodi gratiâ disquisitionem à descriptione *Pestis* generali exordiar, quæ utcunque minùs ad Veterûm placita quadret; si tamen æquâ mentis statera perpendatur, *tabula* haud iniquè haberi queat *Votiva*, in *Veritatis* templo suspensa ab *ejus Alumno*, & *cultore observantissimo*.

Pestis descriptio, viz.

Pestis est morbus, ab Aurâ venenatâ, subtilissimâ, maximè exitiosâ, simul ac Contagiosâ, complures eodem tempore diversarum Regionum corripiens, à peculiari potissimùm Spiritûs Nitro-aerei alteratione velut Corruptivâ, ortus, cum Febre utplurimùm, et aliorum Symptomatum perquàm gravissimorum Satellitio stipatus.

Non magis manifesta, & clara Lux meridiana, quàm particularum harum quarundam sensus; earum explicatio ex aliorum eruditis Commentariis tam prosperè erui poterit, ut oleum, & operam perdiderit, qui velit illustrationi insistere; in obscuris dilucidandis paulò obnixiùs insudandum.

D. 4 Imprimis

Imprimis dicitur esse ab *Aurâ*, utpotè inter *quam*, & *terrestre*, seu *faculentum toxicum*, discrimen ingens: *Hæc* scilicet omnes dedignata cancellos neutiquàm coerceri possit, tam *rara*, *subtilis*, *aerea*, & *pneumatica*, ut *exiles* ipsiusmet aeris *porulos* facili negotio subintret, & penetret, illi hospitio juncta; quod autèm fixum, compedibus velut injectis, intra suam mineram, & certos limites, fugæ incapax, detinetur.

Venenata additur, ob proximam cum omni *Veneni* genere affinitatem, *utrisque* vitæ *adversissimis*, & ægros *ritu*, & *methodo* haud *dissimili* perdentibus; discrepantia in *gradu* potissimùm sita videtur; nempe Luis *facultas deleteria* quibuscunque *mineralium* tincturis Arsenicalibus, *animalium* maximè virosorum, aut *insectorum* veneficæ naturæ, vel *exquisitissimis* eorundem *putrescentiis*, *vegetabilium* denique *aconitis* multis parasangis antecellit: quin & *Lues pestifera* omnium venenorum *naturam*, ac *ferociam* participare videtur, cui in rerum natura par non datur; utpote in *quâ* conspicuè eminet *putredinis* & *malignitatis* perfectio. Eximia

Luis

Luis malitia uti in *plurimis*, ita præsertim in *puero quodam* se prodidit, cujus *cadaver* in ipso mortis articulo *subviridem* induit *colorem*, quo à *matre* conspecto, *mulier*, quid rei exploratura, nostras quàm propere accessit ædes, solicita suspicione me *toxica*, medicamentorum vice, exhibuisse; remedia autem erant *Alexipharmacorum* tutissima, nimis serò data; *viridis* interim *tinctura efferam*, *venesicam*, & quasi *Vitriolatam* morbi *indolem* abundè manifestavit.

Subtilissima nuncupatur, tum ratione *primævæ simplicitatis*, priusquam è *minerâ suâ Centrali* exhalaverit; tum ob *miram defæcationem*, dum per varios terræ anfractus transiverit, sive transcolata fuerit; tanquam *sublimata* summè *volatilis*, ultra *meteororum* genesin è vaporibus *crassis*, *corporeis*, *ponderosis*, & *mixtis* Constantium; immò *fulgur* illi cedit; ictu oculi ineffabili celeritate corpora è *longinquo* putrefacere, interficere, & Sphacelationes instantaneas inducere potens est.

Quoad *modum cædis*, plerumque tam Clandestini solent esse Pestilentiæ aggressus, ut correpti velut ex insidiis opprimantur,

mantur, neq; vestigia *ejus* odorari detur: Increpandi itaque, & habendi suspectæ fidei, qui *sensibile* voluerunt esse Luis *senarium*, *olfactui* nimirum, & *visui* subjectum; dum quidam (credat *Judæus*, &c.) *hausto odore suavi*, velut *rubi florum* mense Maij prodeuntium, sive *aliorum gratissimorum*, se correptos opinati fuerint: alii è contra quasi *cadaverum putridorum* effluvia naribus se ingerentia incusarunt, quinetiam nonnulli mirè Lyncei, se nubeculam rubram *pestilentiâ* gravidam à *Cœlo* dilapsam conspexisse crediderunt, pluraque id genus, *nimiæ*, *facilisque credulitatis*, aut *phantasiæ vitiatæ* commenta; potiúsve *timoris* omnia *sinistrè interpretantis* Symbola: attamen non is sum qui inficior *Auram hanc subtilissimam* sæpenumerò *corporibus crassioribus*, *pinguibus*, & *densatæ materiæ* immixtam, & fore *olfactu* & *conspectu* perceptibile, de qua re alibi.

Quàm porrò *Exitiosa Lues*, si strages in priori Sectione *memorata*, ad *perniciem* illius *insigniendam* neutiquàm suffecerit, minimè res esset operosa, innumera *homicidii*, & *tyrannidis inauditæ* exempla in medium

medium proferre: hinc *Peſtis* apud *Hebræos* appellatur דבר quaſi *perditio*, aut *res perdens*; perinde ac ſi ad Univerſum genus humanum funeſtandum nata, & apta eſſet: proinde *Lues* dicitur à λύω, quòd diſſolvat, *perniciei certiſſima*, cujus quidem fatalitas in *Peſtilentiâ exquiſitâ* egregiè perinſignis, quâ, *Lues* non tam parat exitium, quàm in cædem ruit expedita, cujus ineffrænato furore *Regiones quaſdam* devaſtatas fuiſſe ex *Annalium* monumentis, *veterúmque* commentariis luculentèr conſtat.

Lues demùm *Contagioſa* vocatur; quoniam eò impudentiæ ventum eſt, ut aliqui luce meridionali occæcati, in *Peſtis Contagium*, argumentorum vice, *ſuas* promere *hallucinationes* auſi fuerint, & *nuperæ Peſtis* noſtrâ teſſerâ ortum *Contagio extraneo* debuerit, atque etiam propagationem; ad omnimodam litis ſolutionem expedit naturam *Contagii*, *rataſque leges* compendiò tradere; priuſquam ad hoc penſum me accingam, cætera *deſcriptionis* membra tractanda veniunt.

Accedit nimirum, quòd *Peſtis complures ſimul diverſarum* Regionum aggre-

ditur

ditur, ad eam distinguendam, tum à *morbis* endemiis, h. e. *uni loco appropriatis*, atque etiam à *Sporadicis*, qui licèt *populari impetu* grassentur, *huic* tamen, aut *alteri Regioni*, & *terræ tractui*, *sparsim*, & secundùm *Cansarum procatarticarum* apparatum, non minùs censentur *peculiares*, quàm *pernicioſi*; sed sermone ulteriori his de rebus abstineo.

Jam tandem haud intempestivum erit, ut vela reducam, dilucidaturus, quonam pacto *Lues à peculiari potissimùm Spiritus nitro-aerei alteratione, velut Corruptivâ, oriatur*: Hic labor! hoc opus! novitatem rei nemo intuitu primo in malam partem accipiat; quàm vera sit Hypothesis hæc, id sequens examen docebit; Verùm ut firma ponam fundamenta, quædam præfari fas sit.

Primò, *Spiritus nitroſi Centrales* transpiratione copiosâ, & perenni, versùs terræ superficiem, ad omnifariâ *Naturæ* dispendia jugitèr resarcienda, & varios usus, paulò pòst dicendos, *undiquàque effluunt*, & *Emittuntur*. Ab hâc *minerâ salinâ*, per Universa terræ viscera, *influentias vegetas* diffundi, consimilitèr ac *lucem*, *Calorumque*

remque vitalem à *Sole* aeream regionem tot, tantisque virtutibus impregnante, & ditante, impertiri, apud neminem pro incredibili, & absurdo habeatur: Siquis insuper conjecturæ locus, utcunque maximâ distent intercapedine *Sol*, & *Centralis Sal*, mutuos tamen Depereunt amplexus, velut magnetismo quodam.

Equidem nescio an detur par amicitiæ conjunctius: quidni etiam eodem modo à fonte emanent, vel immittantur *hi Spiritus*, ac *Radii Solares*, *tum particularum emeritarum* protrusione, tum *fermentatione*, ab *acidorum* forsan commixtione; verùm hæc recondita, hæc involuta, intimi quærant *Naturæ consulti*, & *aruspices*. Plenam huic Hypothesi fidem afferre videtur *Experimentum sequens*, viz. siquis *ineunte Vere*, ubiubi *Sol* nos appropinquare solet, *terram* effoderit; cujus *infusione*, *filtratione*, & demùm *liquoris lixivialis evaporatione*, v. a. c. peractis, in organi fundo plus sextante *Salis* reperiet, quàm si aliis anni partibus (Sale nitroso licèt non tantâ copiâ varias ob causas ad necessarios tamen Naturæ usus vel illis temporibus effluente) eandem

dem *terræ* quantitatem ſimili artificio tractaverit: Præter diſpendium incredibile *particularum ſubtilium*, adventu ignis *pennatarum*, & *evolantium*; unde (ni fallor) manifeſtò liquet, tum prænemoratum dari *ſpirituum ſalinorum efluxum*, & velut *ſublimationem*; tum quoque *ſpiritus ſalinos* Sympathiâ quâdam *Flammam ſuperiorem* Concomitari. In *dictorum Spirituum* energiâ explicandâ nè ſim multiloquus, ſciat hæſitator *horum* virtute non tantùm *Vegetationem* peragi, reſeratis ſci: fibrarum cannulis, & amicâ, nec non ſalaci *eorundem* inſinuatione; *Aerem* verò *ſpiritibus* admodùm *vitalibus* condimum, *Creaturis quibuſcunque*, juxtà ac *Humano generi ſalubrem*, & beneficum reddi. Ab *iiſdem* inſuper *ſpiritibus nitroaereis*, modò illibatis, *ſanguinis*, *ſuccorumque* ſtatum optimum, *ſpirituum* diſperditorum redintegrationem, *langventiumque* reſtaurationem pendere; nec non viſcera, membraque omnia, viz. totius Corporis *integrior*, ab eodem nitro, vigorem, & integram mutuari ſanitatem, conjecturâ augurari quid herclè abſurditatis? Nec quic-

quicquam videtur vero magis congruum, quàm *eidem Fonti* cruoris *salsuginem* deberi, & nequaquàm *particulis salinis* alitèr *ingestis*, vel *mineræ salinæ* nusquam loci in corpore humano etiamnum repertæ; neque insuper meâ duntaxàt opinione nixus affero *huic Spiritui coccineum colorem* acceptum referre *sanguinem*, atque *salem prædictum* citra ignis accessionem, & vim, *purpurascere*, tum quoque fusum *rubescere*, & eâdem lege alios similitèr posse liquores *tingere*: Cùm nulla nos ex adversâ parte premant argumenta, hâc in re pluribus verbis commorari nolo.

Secundò, Diversimodè alterari *Spiritum hunc Nitro-aereum* multifariàm contingat; vel sci: ratione *Primarii*, & (si sic loqui liceat) *Seminalis inquinamenti*, sive & frequentius longè, ratione *accidentalium*, *adventitiarumve impuritatum*.

Quandoque *Sperma Universale* languescit, degener fit, intràque suam matricem tincturâ imbuitur, *Vitalitati*, & *Naturæ balsamicæ* inimicâ, & plerumque contrariâ: Quotiescunque hoc evenerit, totiès Terrarum Orbi bellum indici quis igno-

ignorat? atque etiam hinc *Luis Universalis* causam verissimè deduci posse: sin verò dicta Alteratio *privatim*, sin *modis fortuitis* illata fuerit, eventus hujusmodi accidere suspicor, vel propter nimiam *Spiritûs Nitrosi* dilutionem, à *pluviis* frequentèr *immodicis*, ac *intempestivis*, unde *vapores* exhalant, & elevantur *insulsi*, *crudi*, & *insalubres*; ab humiditatis quippè prædominio vim oriri putrefactivam omnibus in Confesso est; unde *Vermium* & *reliquorum Insectorum* examina, Pestis adventum imminentem certò præmonstrantia: quinetiam sæpe fit, ut *Spiritus vitalis* siccitate gaudens, à *pluviali constitutione* propemodùm extinguatur, & tantùm non *diluvio* pereat; *cujus* si virtus vel tantillùm imminuta, proh quantum exinde *humano generi* nocumenti! quod in locis palustribus abundè conspicuum; ubi ob *putres*, & *sonticas exhalationes morbi* quotannis *pernicioſi* grassantur.

Spiritus porrò *Nitrosus* intra terræ penetralia à Calore prævervido illum vehementer urgente nonnunquàm *alterari* queat; præterquam quòd à *foco extraneo*, & tam *præcipiti sublimatione*, *Spiritus* hic

hic *effatus* reddatur; *vi* nimirum *balsamicâ* orbatus, quam precor absurditatem sapit, posse illum *calore tanto* accendi, & *fusum empyreuma* contrahere? à *quâ adustione* varias proficisci ægritudines verisimillimum reor: hinc etiam *vegetabilium* (recepto conterraneis meis vocabulo **Blasts**; hinc *pecorum* improvisa Lues; postremò hinc dira sæpenumerò *mortalium* strages.

Ut hæc absolvam, fieri potest *Spiritum Nitrosum* varios terræ anfractus permeantem, *defæcationis* vice, *halituum venenatorum corruptelas*, & *inquinamenta* participare, *eandem labem*, sive à *mineris Arsenicalibus*, *aliisve id genus*, acceptam, *Aeri* confestim impertire: Hoc quidem in *Plagis Africæ Occidentalibus*, sub *Æquatore* positis, crebrâ observatione ratum, & confirmatum habemus; in quibus *pluvia* virtute *septicâ*, & adeò *causticâ* impregnata, ut *Vestes* è vestigio, *cutim* utique coinquinet, & propediem *maculis*, velut *stigmatibus pestiferis*, inurat. Quæ res cùm ita se habuerint, nemini instar miraculi sit, post magnos *terræ* motus *Lucem* sævire, quibuscum *spiritus* hâc de causâ

venefici explodi consuevit. Quin & Nitrum tinctura impurâ, & aliquandò lethiferâ *imbutum*, suâpte sponte, tanquam *acidi* occursu, qua data porta tentat eruptionem, & in transitu, vel fugâ, *malignitatis* vestigia post se pluriès relinquit: ita ut *Animalcula subterranea*, viz. *mures*, *talpæ*, *serpentes*, *cuniculi*, *vulpes*, &c. malum futurum *præsentientia*, latebras, & cavernas deserant, & sub dio in medium prodeant, se cautiùs *subitaneitia* à periculo, & *pestem* idcircò imminere præsagientia: Hinc subitanea *piscium* interemptio: hinc quoque *Aves*, ingruente Lue, volatu opportuno sibimet consulere solent.

Hisce interim pressiùs explicatis, superest ut enarrem, quo pacto *Spiritus Nitrosus Alterationem*, *quodammodò corruptivam* sæpe *patitur*, qui vulgò perhibetur *incorruptibilis*, & à rebus cæteris procul arcet *putrefactionem*.

Ad cujus nodi solutionem non *vulgari*, *strictoque sensu corruptionem*, velut *humiditate* ortam, hìc accipi dicendum; sed *peculiari*, genioque *Spiritûs Nitrosi* magis congruo; qui, sin minùs corporum

aliorum

aliorum more *putrefiat*, si tamen *prævaricaverit à statu*, & *figurâ*, non postmodùm *reducibilis*, minimè videatur durius dictum *alterationem talem*, *aliqualem* appellari *mortificationem*, *vitalitate* nimirum *deperditâ* & *novâ facie inductâ*.

Hoc ampliùs duplici argumento invictum dare conabor.

Primò, Quod *Arte* peragi potest *Naturæ* simili, id consilio, & operâ *agentis potentioris* confici, haud ambigendum videtur; sed quædam *Salis* velut corruptio à legitimis Chemiæ Filiis instituatur; neque res esset *Herculei laboris* operationis methodum hìc detegere, nisi pro summo haberetur piaculo tanta *Naturæ* arcana futilitèr propalare. Sin minùs *authoritas mea* satis apud nonnullos in hâc re ponderis habuerit, illos ab effectu ratiocinium non rejecturos fore confido. Ex indole & naturâ *Spiritûs Salini* de ejus *vitio* & *alteratione*, velut *corruptivâ*, argumenta brevitèr adstringam. Quandoquidem itaque Authoritate *Veterûm* quorundam sanciatur, *Ignis elementum* utpote *degenerationis*, & quasi *corruptionis* capax, *Luem pestiferam* excitare posse,

E 2 ratione

ratione ductâ ab eximiâ *Ignis* ſubtilitate, multiplicatione *ejus* immensâ, nec non celerrimâ propagatione; qualitatum quippe harum *Lues* ad amuſſim compos. Quod illi de *Igne* ſomniarunt, mihi non alienum eſſe videatur de *Spiritu præfato* ſanius philoſophari, ipſiuſmet æmulo. Certè latet me, an quid in universâ *Orbis* machinâ occurrat *Auræ peſtiferæ* ſubtiliùs? atq; ideò *miaſmata peſtilentialia* in *Sacris chartis Sagittarum nomine inſigniuntur*, in caligine *volutantium*: utcunque ſcopum certocertius feriunt, & ob figuram præpilatam igniferam meditullitùs penetrant; noſtram tamen fugiunt vel contemplationem.

Quoad *multiplicationem*, cum ab uno homine, ad hominum neſcio quot mille *ſeminarium peſtilens* delatum fuerit, de jugi cum *igne* ſuimet communicatione quænam controverſia? exuperans *Antimonium*, quod ultra millies infuſum *primævæ* tamen tenax eſt *virtutis*: quàm denique *inſtantanea* Luis peſtilentialis *diffuſio*, ſatis apparet, cùm pari, ac *Lux* agilitate diſſeminentur miaſmata peſtifera: pluribus autem ſupersedeo, quouſque

usque ad *Contagii* explicationem deventum.

Secundò, Cujusnam sint farinæ *effluvia pestilentialia*, à peculiari eorundem in *salinas* corporis humani *particulas* influentiâ, luculentèr patet. Etenim nil tantâ efficaciâ, & energiâ in *salem* agat, ac quod *salinum*; quid autem clariùs quàm *Spiritum hunc Nitrosum præpotens* adeò *esse Alkaist*, ut ab *illo* sanguinis *fibræ* ocyssimè corrodantur, ac dissolutæ sint; post *fatales* itaque *hæmmorrhagias* nullâ *frigoris* accessione, aliàs *congelativi*, vel tantilla obtineri potuerit cruoris fusi *coagulatio*; & quoties ex accidenti illa acciderit, quidni à *prænominati salis* fixatione liquores, succosque *congelante*, aut saltem motum eorum rapidum aliquantisper *tardante*, toties *stagnationem* proficisci autumemus: Item haud parùm ad rem nostram adfert momenti, quòd *Spasmi*, fideles *Pestilentiæ* Socii, *liquori nervoso* salso nimis, & propterea acri, & vellicanti, originem debuerint, de quibus infrà.

Adhæc, Luis *propensa*, & *intima* cum *Scorbuto*, *aliisque morbis* mineâ salinâ

prognatis, complicatio, parentelæ ejus suffragatur; quorum *simultaneam* & *gemellam* esse generationem palàm tum evincit *mutua confœderatio*, tum *similis*, & velut *connata* Contagii *propagatio*, licèt cæteris dominata fuerit *Pestis*; uti posteà dicetur: atque hinc forsan *incolæ maritimi*, inter quos *affectus salini* potissimùm grassari solent; non aliâ de causa *Lui pestiferæ* magis obnoxii: hujus sci: assertionis veritatem oppida in *Britanniâ Nostrâ* Mari finitima non sine summo experiebantur incommodo.

Ultimò. si à *Curationis scopo* argumenta petita valuerint, exin haud perperàm colligatur, *Spiritus Salinos* pestilentiæ ortui plurimùm conferre; in *Luc* nimirum *medendâ* expertus, cordatusque medicus, hoc sibi dare solet negotii, viz. ut *medicamentis* (modò omnia ex voto cesserint) *prophylacticis* Contagii invasionem præcaveat; cujus ut compos sit, *remediorum* præcipuè *oleaginosorum* usum laudat, & pro Authoritate imperat; nempe hoc consilio, ut *Ventriculus* bellè *oblinitus*, & quasi *emplastratus*, ab *acutissimis*, & *corrosivis effluviis* omninò *intactus* sit & *salvus*;

salvus; nec non in hâc paritèr, ac methodo pharmaceuticâ opportunè elaborandum, ut *Spiritus salinus veneficus* Alexipharmacorum & Diaphoreticorum ope dictum factum eliminetur; eò quòd rei medicæ mediocritèr peritum nequaquàm fugit, hujusmodi evacuatione *Salinas particulas* longè copiosiùs, quàm aliâ qualicunque excerni: *Sudor* porrò *effluens*, dum correpti *dolores* præsenserint pungitivos, velut aculeis lacessiti, (quod in *tuo nuperâ* exploratissimum) rem totam extra omnem dubii aleam ponere videatur; præsertim cùm *Sudor*, quò magis proficuus, eò *salsuginosior*, ubi autem *insipidus* fuerit, morbum ingravescere, & mortem impendere ominis haud ambigui.

Proinde in Curatione administrandâ *fermentorum domesticorum* à Contagio vitiatorum *emendationem*, & *restaurationem* jugi opere moliri necesse habuimus, saliumque fusionem omnimodâ industriâ impedire; quæ omnia extemplò præstitêre *Salium multifariorum* præparationes, quæ (sicuti modò allegatum) in *spiritus salinos* vim athleticam exercere,

& diversimodè illos immutare, immò & renovare queant, propter congenerem utrorumque genium, ac naturam.

Excreta demùm correptorum ad hypothesin firmandam amplissimo sunt testimonio; *vomitiones* enim *enormes* cùm nil magis quàm *amarulentiam* sapuerint, unde ab *acredine* & *vi corrosivâ* ventriculi *nausea* & *incessans subversio*: item *dejectiones* cùm fuerint *spumosæ*, & post excretionem diu *turgescentes*, quis amabò de *salinâ qualitate* amplius dubitabit? sed plenius de hâc re alibi: ut abrumpam itaque hujus argumenti moram; sci. *positio hæc* primâ licet facie *nova*, non est à *Veterûm* doctrina protinùs aliena, quam potiùs illustrat, explicatque: quorundam proditur sententiâ *choleram sinceram* in corpore humano *putrescentem*, *ignemque ipsum Naturæ* (ut ante) *corruptum* posse *incendium pestilentiale* excitare; quod hi de *cholerâ*, illi de *ignis corruptelâ* imaginantur, nos sanè rectius de *spiritu salino vitiato*, apertissimis tot effectibus etiam adstipulantibus, asserere possimus. Cæterùm nè diutiùs circa hanc dissertatiunculam in salebris hæreamus; si tanti esset otii,

otii, causas omnifarias ab *Authoribus* huc usque evulgatas recensere, facilè ostenderem inter eas, vix ullam adhuc repertam, quæ cum nostrâ hypothesi cominùs digladietur: utcunque sit penes unumquemque diligenti habitâ collatione, vel hæc æqui bonique consulere, vel ea rejicere: mihi autem certiorem monstret viam, cui hæc displicuerit semita.

In descriptione traditâ Sequitur *cum Febre utplurimùm*, nempe in *hâc peste*, uti ac in *aliis præterlapsis* quidam citra *horrorem, sitim*, & *apertam* febris *accessionem* obiêre, nil prævii incommodi præsentientes. Casum unum, aut alterum (missis reliquis) in confirmationis suppetias succenturiare non tædebit; *Matrona* quædam familiæ toti superstes, integrâ adhuc valetudine, pectoris regionem lustravit, quam *maculis fatalibus* obsitam prospiciens, nihil minùs, quàm *Luis invasionem* ex hisce indiciis hariolata, brevi exanimata erat, nullo alio symptomate *morbum*, vel *mortem* præmonstrante.

Juvenis insuper *habitu ensarco*, & valenti corpore, postquam ex improviso *stigmatibus pestiferis* inustum detexerat, id

id genus fucata, & ementita conjiciens ſigna, quòd belliſſimè valeret; quem tamen intra trihorium, quatuorve horas ſuccubiturum veriſſimè medicus judicavit.

Quantumvis autem *Lues* tam *expeditè*, & *celeritate tantâ* interdum occiderit; ſive *cerebrum* derepentè *ſiderando*, vel *cor*, *pulmones* aut *alia viſcera* primo congreſſu mortiferè afficiendo; ſive *ſpiritus vitales* extinguendo; ita ut nè vel *occulta* appareant Febris *phænomena*, utplurimùm tamen *peſte nuperâ gliſcente* correptos *febricitaſſe* experiebamur.

Febris impetum cunctos ferè quotquot correptos ſuſtinuiſſe, nemo hominum mirabitur, cui *ſpiritûs nitroſi* indoles, præſertìm corrupti, probè cognita, utpote leviſſimâ de causâ *flammam* concipientis, & *calorem utique febrilem* cientis; *febris* autem *peſtilentiæ noſtræ* comes, admodùm erat *infida*, & *peſſumi moris*; ratione *reverſionis*, & *motûs*, nunc *quotidianæ*, nunc *tertianæ* typos ſimulare viſa; veluti *ſtata*, aliquales interdum dabat inducias, mox tamen prælium magis, magiſque incaluit: Pax nunquam plena conceſſa,

concessa, quædam duntaxàt pugnæ cessatio, horulæ unius, aut alterius spatio præfinita, perpetim in *principio* variâ victoriâ pugnatum, *insultus secundi*, & *tertii* majori cum atrociâ recurrebant: hæc impræsentiarum consultò missa facio, de quibus infrà.

Tandem aliquando ut fidem datam liberem, de *Contagio*, quantâ licèt brevitate, differendum, viz. ut *morbus* audiat *Contagiosus*, *infectio per vicinitatem* necessaria omninò censenda, quamvis neque *Communitèr* vagetur, nec *fomitem* projiciat, nec in semine lateat *vis deleteria*, plurimosve *perdat*.

Veneni interim *pestiferi* labes, non tantùm *Contactu mediato*, vel *immediato* à *subjecto uno*, ad *alterum* transfertur, Consimilia accersens Symptomata; verum omnes quæcunque *conditiones* in illâ eminent radiis Solaribus magis conspicuæ: Quamobrem Elumbia *quorundam* argumenta correptionem pestilentialem *Contagio* non coortam esse adnitentium, vel commemoratione protinus indigna existimo, *rationi* sci. & *experientiæ* quadantenùs dissentanea: Postquam *Contagii* leges,

&

& methodum explicavero, nemini (ni fallor) hâc de re in dubio erit animus.

Quatuor præcipuè ad *Contagium* requiruntur.

Primum, Seminarii Contagiosi effluxus.

Secundum, Medium Commodum per quod transeant, & transvehantur miasmata.

Tertium, ad effluvia, sive halitus recipiendos, & illos intimè, & amicissimè fovendos subjecti aptitudo.

Quartum, Debita veneni Mora, de quibus sigillatim.

Insensilem corporis humani *transpirationem* evacuationes reliquas facilè *exuperantem*, supplementa ad quotidiana *ejus* dispendia opportunè resarcienda necessariò substituta, tam apertè demonstrant, ut nihil quidem magis conspicuum: Ubi autem *Pestis* quempiam aggressa fuerit, morborum *Coryphæus*, propter *summam* liquorum exagitatorum *Colluctationem*, *intestinamque contentionem* expirationes majori copiâ excernuntur quàm sanitate integrâ; hùc Spectat *Cl. Sanctorii* observatio, viz. quòd ægri *Contagio pestifero* perciti, illicò minùs

evadunt

evadunt *ponderosi*, effluviis qua data via torrentis instar ubertim effluentibus; etenim ea est *seminarii pestilentialis* energia, ut actutùm halitus crassiores *subtiliare*, immò & *acuere* queat, ita ut effluvia *moræ* impatientia, aculeis unitis, punctim, velut cuneis adactis, non tam exeant, quàm turmatim foràs prosiliant, & haud rarò *Spiritus*, Patriæ *Conservatores*, unà secum rapiant: Hinc *lipothymiæ subitaneæ* & *deliquia* nonnunquam *fatalia*; *halitibus* nimirum *exhaustis*, & *spiritibus Fugatis* à qualitate Luis venefica.

Hinc insuper colligere licet, quàm *diffusivum*, & *potens* sit *seminarium pestilens*, quod *tantâ copiâ* è quolibet corrupto expirare assolet; cujus interim *vapor* vel *unicus*, & *solitarius*, uti ad *contagii propagationem* sufficiens; ita *expansionis*, sive *dilatationis* propemodùm *immensæ* capax: luculentum hujus rei exemplum exhibet *vapor*, aut *fumus graveolens* lucernæ nuper extinctæ, qui non tam *fuliginis* copiâ, quàm *vi diffusivâ*, & suimet *multiplicatione* multum aeris ambientis inficit, & *nidorem* peringratissimum in *extrema* cubiculi seu

inter-

vallum magis *diffitum* projicit, & disseminat.

Secundò, Luis *propagationi* plurimùm confert *medium idoneum*, quo *amico*, *patentiore*, vel *angustiore*, gratè excipi, expeditiùs, tardiusve transmitti *miasmata* quid magis compertum? neque magis indubium *Aerem* esse *hoc medium*, cujus *porositates* licèt *minutissimæ* facili negotio subintrant, penetrantque *virosi* [illegible], & in illis (nisi vi, quasi, & armis propulsæ) commodè diversantur.

Quin & *Aer* aptius censendum veneni pestiferi *indumentum* sive *vehiculum*, quatenùs *spiritum nitrosum* ad sitim deplendam imbibit; unde *auræ pestilentialis* idæam procaciùs suscipit, & *illam* fideliter tanquam in *certo repositorio* conservat, ac fovet: non minùs in propatulo, hos *qualitatis pestiferæ* Charactères (nisi prius *erosi* fuerint, vel impulsu extraneo *excussi*) unà cum *aeris protrusione*, quousque scopum attigerint, *moveri*, & circumferri; nec non quandoque *miasmata pestilentialia* aliorum *effluviorum* alitèr *figuratorum* occursu conteri, & extingui, medio neque hinc, nèc inde mutationis conscio.

Hinc

Hinc conjecturâ haud infirmâ patet, quo pacto *seminarium pestilens* in Aeris loculamentis fidè repositum, hunc putà, aliumve terræ tractum vitiando, à loco uno, ad alterum, multoties in dissitas regiones transvehatur, & commigret: Proinde *Aer*, ut *medium*, quo *tranquillior*, eò magis capax *impressionis contagiosæ*; *loci* igitur *concluſi*, *latebrosi*, & *tenebris obſiti* sci. *carceres*, & *domus* occultis vallibus *conditæ*, infectioni pestiferæ magis obnoxiæ jure merito censentur, quàm alia *loca in aprico posita*, & *ventis diffiata*; uti *effluviis maligris* vix detur figere cùm insolenti agitatione *Aer* commotus fuerit, ita facilè ventorum impetu *dissipari ea* quis ignorat? utcunque *miasmata* ob tantam *benignioris auræ* admixturam minùs noceant.

Tertiò, *Subjecti dispositio* ad *contagii receptionem* apprimè necessaria, quæ vel respicit *spiritaculorum corporis aptitudinem*, vel *humorum noxiorum diuturnam congestionem*: *Pori* quò magis *patuli*, & *latiores* eò *faciliorem* Contagii lenociniis *ingressum* præbent; quorum *constrictioni*, plerique gravi licet obsidione diu pressi,

im-

immunitatem debent, vix aliâ de causâ inexpugnabiles.

Humorum verò noxiorum *turgeſcentia* amentèr provocat *Luis* invaſionem, ſive *morboſa hæc conſtitutio* à ſolennium evacuationum ſuppreſſione orta fuerit, ſive ab erroneâ *ſex rerum non naturalium* adminiſtratione, potiſſimùm à *Crapulâ* quæ *humorum* ſuburra tanquam *materia præparata*, & *analoga* aſſimilationem haud difficulter ſubit peſtiferam, prout alibi diſputabitur: Præter recitatas *ſubjecti* diſpoſiciones, a re non omninò alienum videatur, obſervationem quandam proferre ſci. *Peſtem* aliquandò *dotem* fuiſſe *patronymicam*, & à *parentibus* ad *prolem* ſeminalem ejus labem tranſlatam, ſe confeſtim *gliſcente Lue* methodo eâdem exerentem, conſimiliter ac in *Variolis*, *aliiſque* id genus *affectibus*.

Quartò, ut ſit denique *veneni peſtilentialis debita mora* omninò convenit; certè ſi *expirationes malignæ* aggreſſu primo expugnarentur, nemini forent detrimento; quæ tamen in *glutinoſam* impingentes *materiam*, lentorem quendam ab humorum *viſciditate* adſciſcunt, *quibuſcum velut* irre-

retitæ quousque detinentur, dùm per aditus patentes *massam sanguineam* & *reliquos* subierint, ac infecerint *liquores*: sic demùm *miasmata pestifera* in possessionem profecta, microcosmi machinam concutere possint, & illam subvertere; quæ tamen non opus habent tam *diuturnâ morâ*, ut gradatim altiores agant radices: ut primùm quippe *idoneam*, *tenacemque* vel attigerint *materiam* mordicùs tenent, ægrè *exturbanda*. Haud tamen incompertum habeo, posse interdum *seminarium pestilens* diutiùs paulò in corpore humano *delitescere*, ubi clam sunt *correptionis* phænomena, quousque *eruptionis* opportunum tempus institerit, in pleniorem cujus rei fidem nonnullas facilè adjicerem instantias, si res in controversiâ; *viz.* nonnulli rus concesserè, post initum cum *infectis* consortium; tametsi *aere inculpato* fruerentur, & per mensis unius, aut alterius spatium *illæsâ* essent *sanitate*; velut tamen è latebris *Adversarius* tandem exiliit, *tarditatem* hostilitate summâ, ultimisque inimicitiis *compensans*: quidni eruptionis *protractionem*, partim ab humorum *viscositate*, venenum pestilens *con-*

 stringent-

ſtringente, partim à præpotenti *balſami innati* vi, & copiâ, item à *ſpirituum* vigore proficiſci veriſimillimum mihi videatur: nè autem in rebus apertiſſimis nimiùm prolixus fuero, hæc dici ſufficiant de Contagio.

Præter *cauſas* jam *evulgatas*, aliæ adhuc ſuperſunt non prorſus reticendæ, viz. *Carnium morticinarum*, aut *corruptarum* comeſtio; etenim haud præter rem hîc recordandum, quòd anno ſuperiori maxima *pecorûm* ſtrages, ob *Autumnum* ſolito *humidiorem*, paſsìm graſſiabatur; quorum cadavera plebi viliſſimo pretio vænum data, uberrimos ſanè ſuppeditarunt *humorum putridorum* proventus; Hinc (uti ſe habuit plurimorum opinio) fundi noſtri calamitas; Hinc utiquè nonnullis ſagacioribus *Peſtis nuperæ* originem deducendi anſa; illâ nimirum multoties *cachexiæ* ſuperveniente, ampliſſimus ſuſpicioni locus aperiebatur *eſculenta* ab animalium carne *Lue* extinctorum *confecta*, in devorantem poſſe *ejuſdem malignitatis* labem imprimere.

Nequaquàm inficior, quòd infima civium ſors dum *noxium hunc* ad ingluviem uſque

usque heluati fuerint *victum*, apparatum cum fænore accumulasse, proh nimis morbificum! quocum *virus pestilens* firmissimas promptè iniverit amicitias: attamen *esculenta hæc*, corrupta licèt, & fracida, excitantia etiam Symptomata *lui pestiferæ* concordia, *publicæ* quidem ciendæ *Carnificinæ* non suffecere, utpote à causa privatâ, & particulari coorta, quæ *effectum* nullo modo (uti suprà effatum) producendo sunt *Universalem*.

Exinde liquet pravam *victûs* rationem, non magis *pestilentiam* parere, quàm *bonam*, & *laudabilem* eam domare, & extinguere: quamobrem (nè pluribus hæream) ingluviem δυσέστων, & κανοχύμων, & excellentem putredinem, eorundem sobolem, *febres* forteàn *pestilentes*, & *morbos endemicos* causare posse existimo, minimè autem *Luem pestiferam*.

Pecorum Luem ad humanum genus *trajectitiam* suspicio hactenùs invaluit; ut difficultatem super hâc re expediam: *Luem pecorum* à *communi fonte*, viz. *Nitro-aereo contaminato* emanantem, ab humanâ, non *genere*, sed *gradu* discrepantem, posse ad *mortales* transmitti,

nil habet quæstionis: seu *impatientior*, & *mitior aura* tenetam herbam *afflaret*, *virus* autem *potentius* firmiora corpora *inficere*, & *perimere* solet; præterquàm quòd ob *dissimilia* cutis *spiracula* à *brutis*, & *variam constitutionem*, spirituum quoque nostrorum *fortitudinem*, non inducor ut credam, *Luem pecorum* à *causâ privatâ*, utcunque *contagium* spargente, nos *inficiendi* imperium obtinere. Historiæ sequentes nil me movent: paucorum nempe intra annorum spatium magnâ *equorum* strage ubivis loci sæviente, *Hippiatrus quidam*, ut ei causa tanti mali innotesceret, cadaveris dissectionem instituit, post *conspectas* passim *maculas*, tam *pulmonibus*, quàm *aliis visceribus* scatentes, *ipse Dominus*, omnesque sui, ab *eadem Lue* brevi interficiebantur; *illâ* interim non ultra domum eam *divagatâ*, nec *familiâ* longæviori.

Regnante porrò *peste nuperâ* Civis quidam, actis *Londini* negotiis, *rurale præsidium* petiturus, *equum* subitò *languescentem*, & *succubiturum* persensit; apertis itaque faucibus, quò studiosiùs *os*, & *linguam* contemplaretur, & *morbi* tam

repentini

repentini causam detegeret, *Vir bonus* incautè *anhelitum* equi *fœtidissimum* hausit, mox ægrotare cœpit, & intra biduum expiravit.

Certè hæc, & similia exempla nil aliud exprimere videntur, quàm posse *habitus*, sive *vapores malignos*, humorum colluviem *exagitando*, orgasmos anomolos, & putrefactivos provocare, quibus *succi*, & *liquores* juxta *cacochymiæ* vim, & prævalentiam, *veneni* varietatem, & diversa *putrescentiæ* idæas corrumpi queant; præfata autem *Luis* transplantatio, nisi ubi præit copiosus *humorum* apparatus, non datur, utpote cujus *causa* non est *Generalis*.

Quin etiam *causas* inter, licèt *remotiores* meritò annumerentur, *Anni intemperies*, subitæ *aeris* mutationes, evacuationum solennium *suppressio*, ἀδιακρυσία *ebrietas*, *venus*, item *animi pathemata*, præcipuè *Ira*, & *Timor*; quæ tamen *Luis invasionem* potius respiciunt, quàm *ejus ortum*; sed de his alibi disceptandum: Quoad *passiones dictas*, fidem nequaquàm superat, nonnullos *Peste debacchante* quanquam *amicissima* & *placatæ*

indolis

indolis, leviusculam, fictamve ob causam in *iram* pronos excanduisse; hoc expertum est *seminarum* par, de lanâ caprinâ, *inflammatricum* more, acritèr certans, quarum litem *mors aequissima* expeditè diremit.

Neque minus *Timor*, & *Tristitia* Luis adventui viam sternebant, *phantasiae* & *memoriae* insidendo, *spiritus* suffocando, *calorem nativum* supprimendo, *virus pestilens* intùs detinendo, & id figendo, *vires* infringendo & *Luis virulentiam* promovendo: Historiae reverà tot sunt ad manus, quae plenam his rebus fidem adstruant, ut nisi *obvia*, & *nota* de industria mittere instituti fuerit, *enumeratione multiloquâ* rem eandem iterum, atque iterum repetens (quod à nonnullis perpetratum) fastidium *Lectori* crearem.

Paucula opportunè jam subnectere expedit, de *Luis* à *Regione calidâ*, ad *frigidiorem* commigratione; nempe pro variis *caloris*, & *frigoris* effectibus; hujus quidem *attenuantis*, & *rarefacientis*, illius è contra *condensantis*, & *constipantis* diversimodè alterari *seminarium pestilens* locupleti non opus observatione,

tione, ubi res ipsa palàm loquitur: Quicquid hujus generis sub *Plagâ torridâ* longè, latèque *diffusivum*, utpote ipso aere *subtilius*, Idem sub *cœlo boreali* maximè *constringi*, in angustias *cogi*, & *palpabile* propemodùm evasurum vix quicquam à suspicione abest; exinde ratio haud inconcinnè eliciatur, quòd tum constitutiones tum ægritudines *septentrionalium*, & *meridionalium accolarum* immane quantum discrepent, quorum non vacat jam differentiam monstrare.

Quò propriùs ad rem nostram accedam, affectus *Plagâ calidâ* coorti, & eo nomine *sanguinem cæterosque liquores* nimiùm *accendentes*, & illos plerumque *findentes*, ad *frigidiorem* translati, præfatis succis *congelationem* inferre valent, & è contra; hoc experimentis innumeris illustrare poteram, si res hodiè in controversiâ versaretur.

Dato itaque *Luem* primò ab *Americâ* dein ab *Hollandiâ Britanniam* appulisse plusquam verisimile reor, ut quantum fuerit discriminis inter affectus in *Plagâ præcalidâ*, & *siccâ* quoad *transmigrationem* ad *frigidiorem*, & *humidiorem* non

tantùm ex suâ naturâ & origine, sed potiùs ob *vehiculum*, viz. *Aerem* (quo mediante *Contagium pestilens* propagari edisserui) *egregiam alterationem*, & in *communicatione*, & in ipsorum Symptomatum serie accideret: Atqui dissimilitudo magis Conspicuè eminet in *seminarii pestilentis* complicatione intimâ cum morbis *Genti* peculiaribus, & velut specificis, ad quam transvehitur: quod in Casu nostro spectatu dignissimum; eò quod in *Belgio* inter ægritudines imperii clavum tenet *Scorbutus*, ideoque *virus pestilens principio* etiam *salino* prognatum & illi sanè arcto amicitiæ fœdere conjunctum, audivit *Scorbuticum*, sicuti infrà declarabitur.

Quod ad *Cl. Kircheri* doctrinam spectat de *animatâ vermium fœturâ*, ingenuè quidem fateor, me vel fidelissimo *microscopi* adjumento eam hactenùs non detexisse, nec à quopiam alio, utcunque occulatissimo, accepisse tale experimentum: At dandum fortassis aliquid nobis *caliginosis Insularibus*, quibus minor *aeris* serenitas, haud Lyncææ *Italorum* perspicaciæ conferenda; Verum pace *tanti nominis*

Kircher's origin of the plague viz Insects not conform by microscope by any other means.

Shurs at as Islanders, who by reason of our thick atmosphere have not discovered these animacula.

But let us wait.

minis mihi à ratione omninò absonum videtur *seminarium pestilens* posse *dicta in sicta* producere cum fuerit & nitrosum & venesicum.

Uti in *febribus putridis*, ita incuntantius in peste, *lumbricos* fugat *malignitas*, & *illos* adhuc *vivos* cogit prorepere; tantum sanè abest *eos* è dicto semine generari; in *ulceribus quibusdam malignis*, & *Cancrosis*, item in nonnullorum hominum sanguine *verminosa animalcula* interdum formentur, quod potiùs *suvoi nutritii* vitio peculiari, quàm *veneno* deberi reor, & ea propter non inter veras *pestilentiæ* Causas recensendum.

SECT.

Sectio Tertia.

De Luis sede primariâ, ubi obiter de Spiritibus, eorumque infectorum in Corpus humanum influxu venefico.

UT controversias de *Luis sede* ad hodiernum usque diem tam variè, & pugnaciter agitatas (si pro viribi nostro fieri possit) componam; quoniam Authores nonnulli tàm *perditionis*, quàm *Vitalitatis* penes *Cor* esse *principatum* Statuere; nec non plerique *Cerebrum*, alii *ventriculum, pulmones, hepar* labem pestilentialem primitùs accipere pari fervore contenderunt, operæ pretium duxi proxima, & immediata *seminarii pestilentialis* receptacula palàm facere. Quandoquidem itaque *Aura præfata* (juxta hypothesin supra traditam) subtilissima fuerit, & *spiritualis*, idoneo & adæquato vel eâ de causâ necessariò opus

opus habebit commorandi diversorio: Et cum in universâ microcosmi machinâ minimè reperiatur *subjectum* magis *capax*, & *aptius*, quod *labes pestilens* proximè aggredi queat, quàm *spiritus humani*, equidem ignoro quid absurditatis cuipiam sapere videbitur, si statuerem illos *primario* affici, & post conceptam ab iis labem, *carnem*, & *viscera reliqua* vicissim coinquinari: In ulteriori hujus argumenti disquisitione *quomodo* interpretari conabor.

Primò, Quid sint Spiritus, de quibus hic agitur.

Secundò, Qualis Spirituum aptitudo, & propensitas ad effluvia pestifera excipienda.

Tertiò, quonam modo Spirituum vitia ad corpus transire, & id aggredi solent.

Proinde hujusmodi esto Spirituum discriptio, *viz.*

Spiritus sunt alimenti, cæterorumque succorum particulæ tenuissimæ, ac subtilissimæ, mediantibus calore insito, spirituque nitro-aereo, ad eximiam perfectionem, & volatilitatem evectæ, ut

Animæ

Animæ inserviant, paratissima ipsius instrumenta, atque etiam omnimodam corporis œconomiam fidè administrent.

Materiam è quâ conflantur *Spiritus* esse *succum chyliferum*, illorum *restauratio*, *confirmatio*, & *vigor* à ciborum refectionibus, utique *languor*, *prostratio*, & extinctio arnegato alimento apertissimè demonstrant: Utcunque *Spiritus* à *semine* primitus orti fuerint, *alimento* tales *ingesto conservationem*, & *prolificationem* debent, à quo tamen non *alterantur* innitate illæsâ, sed è contra id varie *transmutant*, à *cruditate* & *recrementis* liberant, in *succum* vel *rorem nobilem*, & *spiritualem* evehunt, *idæalem* retinentes *characterem*: hinc fit ut licèt quotidianum evenerit *Spirituum* dispendium, non deficit Natura *multiplicationem* comparare (rectè si res se habuerint) excudens; re autem confectâ emeritæ *Spirituum* cohortes fœtui adulto *prædia* dedunt *hereditaria*, qui semper ejusdem farinæ, *parentelam* fatentur; adeò ut, quoadusque corpus sanum fuerit, serie longâ progrediatur *Spirituum fabricatio*, quorum *Vulcani* existunt *ipsi Spiritus*, consimiliter

ac

ac *lumine* accenditur *lumen* ejusdem indolis, & virtutis, *sanguis* utique præcipuum *sanguificationis* instrumentum.

Speculationis interim profundioris est expiscari, an *calore* duntaxat *nativo*, vel *extraneo coadjutore*, vel more *spirituum stillatitiorum* particulæ *genii* & *figuræ diversæ*, quæ modò invicem coaluêre, soluto nexu communi, viz. *agiliores*, & magis *volatiles* à *massâ terrestri liberatæ in Spirituum albo* conscribi dignissimæ fuerint: Verum hoc magis indubium sci. quòd *Spiritus humani* summo Naturæ conamine absoluti, *Luce*, *calore*, *cæterisque influentiis* insigniti *Solis* adinstar supereminent; quò *Luces* eorum *clarior*, quò *calor vegetior*, quò demùm *reliquæ influentiæ* magis *vitales*, eò *Commodius*, eò *expeditius*, Spartam adornant; à prospero quorum ministerio *omnes quotquot* in corporibus nostris *fermentationes* pendent, & (ut multa paucis absolvam) *mentis* juxta & *corporis* integra, & illibata vertitur Sanitas.

Haud magni interest dignoscere, quæ *Spirituum* copia ad vitæ humanæ *conservationem* ac *sustentationem* necessaria, dum

dum luculentiùs constet, *eos* de *tinctura*, *genio*, & *usu* liquorum vel massæ participare è quâ eliciebantur, tum quoque pro *succorum puritate*, *simplicitate* aut *fæculentiâ*, & *vitio*, atque *rarefactionis regimine* magis minusve *limatos*, *sinceros* vel *turbidos*; & noxios.

Me insuper lubentius præbeo credulum, *Spiritus* non esse *membrorum particularium Lares*, & *accolas*, sed pro *Animæ* imperio pro *liquorum* fluxu, pro *vasorum*, *partiumque* contiguitate, rectitudine, & consensu, nunc in hæc, nunc in illa organa *motu voluntario* semet insinuare vel *violento* amandari, & impelli: Hoc in vulnere *aculeo*, aut *morsu venenato* parti uni illato, sat illustre; quò *spiritus* turmatìm confluunt, ut *illi* maturè succurrant: Nondum itaque opinioni assentior de continuâ *spirituum* texturâ; quin potiùs illos à *genere nervoso*, *aliorumque vasorum communitate* citissimam *mali* communicationem accipere auguror.

Secundò, aliquoties contingit, ut *Spiritus* à *puritate nativâ* desciscant; vel in tam *minutulis substantiis* citra pulverem,

rem, & sudorem *nævi* deprehendantur; interdum quippe *spiritus abortivi* fiunt, pereuntq; priusquam *Maturitatis* nomen attigerint, multoties evadunt *degeneres*, & pluries labem *ab extra* contrahunt.

Sin minus *succi*, vel *massa* è quâ conflantur *spiritus*, *uniformis* fuerit, *sincera* & *vitii cujuscunque expers*, planè fidem superat *illos* omnes numeros, & cumulatam assecuturos perfectionem: pari quidem opere laterem laves, ab *impuro fonte aquam* haurias *limpidissimam*, ac à *chylo corrupto* & *vitiato spiritus* elici *vitales* & *beneficos* expectes: Si tamen *alimentum* fuerit *cacochymum*, in ipsâ *Spirituum* elaboratione errores sanè pergrandes obvenire possint, sive à *calore præternaturali* massam subigendam vehementiùs urgente, sive ab *imperfectâ*, & *inæquali* particularum *separatione*, sive à *perniciosâ* frigoris *accessione* cruditates admiscente; postremò licèt *spiritus* fuerint *salutares*, *vegeti*, *accincti*, *motus* tamen *anomoliâ* peccare poterunt, unde varia emergant morborum genera: Quod ad rem nostram proximiùs attinet *spiritus* plerumque *labem ab extra* contrahunt

hunt, *seminario* sci. *contagioso* imprægnati. *Aptitudo*, & *propensitas* Spirituum ad inquinamentum pestilens suscipiendum, *igneam* potiusve *salinam* eorum *naturam* insigniter denotare videntur; quâ de causâ habitâ etiam *subtilitatis* ratione fœdus ineunt *Spiritus* auræ quidem pestilentialis *allectores*, longè avidiùs, quàm cum *materiâ impactâ*, & *crassiori*, impressionum pneumaticarum protinus incapaci: Nempe cùm *Spiritus* fuerint (sicuti paulò ante memoratum) *nitrosi*, *inflammabiles*, itèm *microcosmi exercitores*, ob agnationem *veneni pestilentialis*, aggressus non tam *accipiunt*, quàm eos *provocant*; quemadmodum lucerna nuper extincta (modò distantia non fuerit remota nimis) ratione affinitatis, flammam quasi allicit, & ab intimo ejus amplexu accenditur: Sive demùm *effluvia pestifera* figuræ consimilis utcunque propter *qualitatem deleteriam* illis adversa fuerint, res haud datur certior, quàm eos ad *labis veneficæ* hospitalitatem pronos, prout è supra dictis colligi poterit.

Postquam *venenum pestilens* in sinus *Spirituum* admissum, nefariè illos *corrumpens*

rumpens vix fari licet, quales in corpore humano futuræ alterationes; sci: *Spiritus* qui nuperrimè *aerei*, *lucidi*, & *solares*, mox *occidui*, velut noctem, tenebrasque cimmerias assumunt, & induunt; & tum propter *compides injectas*, tum propter *caliginem*, corpus illustrare, idque à morborum impetu tueri nequeunt; vel *calore vehementi*, & *præternaturali*, igniti, evadunt *empyreumatici*.

Tertiò, hisce oratione Laconicâ perpensis, restat ut enarrem, quo pacto corpus humanum à *Spirituum corruptelâ*, & *infectione* lædatur; nescio sanè an in rerum naturâ detur urgentius malum, quàm, ut *Spiritus*, qui Microcosmi *Satellites Regii*, imò *Dii Tutelares*, suppetiarum, & præsidii vice, *desertores* agant, & Patriæ *infidi proditores*: at at nil clariùs, quàm *Spiritus* sub imperium, ditionemque *labis pestiferæ* prius cadere, quàm *corpori* & *visceribus* tantillùm mali machinentur; utprimùm nempe nobis insidiantur *effluvia pestifera*, spirituum legiones, tanquam esset *Hannibal* ad portas, fortiter colluctantes, ingressum prohibere, & de

poſſeſſione illa dimovere, & deficere enituntur, pro aris & *focis* certaturi; quæ tamen *prælium adverſum* facientes, & *debellatæ*, introrsùm cedunt, *quas* fugientes à tergo infectatur *hoſtis*, *eaſque* tandem *captivas*, & *dedititias* in triumphum ducit; inermem *corporis* molem facilè expugnaturus; hâc quidem methodo *tinctura peſtilentialis* ſanguinem inficit, unde *Cor*, & *pulmones* graviſſimè patiuntur; hinc utique *ſucci nutritii degeneratio corruptiva* non ſine magno *nervoſi generis* malo; hinc *ſucci pancreatici acor adurens* ſummarum ægritudinum parens; hinc *contexta corporis* labefactata, totius machinæ humanæ *eluxatio*, nec non ſæpenumerò vitæ ipſius *extinctio*.

Quod *viſcus nobile* viz. *Cor* primariam *morbi* vim perſentiſcere videtur, id nullo modo fieri conjicio, à *ſpecificâ* (ſicut perhibetur) *qualitate*, illi è regione velut *adverſante*; perinde acſi de *peſtilitatis* eſſentiâ foret tam *elata malitia*, ipſam (uti aliquibus placet) vitalitatis arcem evertere: *Cor* autem, mox ab *invaſione* injuriâ afficitur, ob vaſa *ejuſdem* multifaria, *ſpiritumq;* unà cum liquoribus *circulationem*, vel

vel denique inſpiratis effluviis peſtilentialibus *aere* pallatis, propter facilem ad id tranſitum; de quâ re uberiùs ubi ad Signa deventum erit.

His itaque ſaltem verisimilibus argumentorum momentis freti, *Luis ſeminarium* in *Spiritibus* primariò nidulari; quorundam inſcitiam non ſatis miremur, qui inſtitutâ *cadaverum* peſte, aliiſque id genus affectibus *interfectorum* diſquiſitione anatomicâ, *cauſam*, & *mineram* ſe detecturos confidunt: *Vir quidam* reconditæ eruditionis, & in re anatomicâ, ſiquis alius, probè exercitatus, ſed peſte nuperâ infæliciter extinctus, ſe in *plexûs choroidis angulis extremis* verſus cerebellum *veſiculam quandam minimam* obſervaſſe narravit; alii *pulmones* admodùm *putres*, *maculiſque peſtiferis* hinc illinc inuſtos animadvertêre; alii *Cor* mirè *tumefactum*, & *ſtigmatibus*, velut nigro notatum carbone, ſe vidiſſe retulerunt; interea autem nil patentius, quàm *viſcera hæc* quadantenùs *campos* fuiſſe *Martios*, in quibus *Spiritus* cum *veneno peſtifero* manus conſeruêre: nec quempiam admiratio teneat, *malignitate* ſolennitèr

triumphante potitæ victoriæ *spolia*, & *insignia* ubivis loci reperta jacere.

Quamobrem licèt rotum sit, obvia, & apertissima *Pestilentiæ* indicia à *causâ* pendere *Spirituali*, & *invisibili*, cujus effectus tamen autopsiâ interdum detegantur, mihi non est in animo *dissectiones* tanquam *inutiles* improbare, *quarum* quotidiano adminiculo *Medicina* prope jam à *conjecturalis artis opprobrio* se liberavit; quum verò cadaverum apertio, *peste* jugulatorum, periculo non vacat, & vix quicquam nos de ejus naturâ edocet; certè majores Medicinæ adepto honores decernendi, qui intimè perspectis *Spirituum origine*, *naturâ*, *usu*, & *defectibus quibuscunque*, artificio singulari optima norit *ægritudini eorum* occurrere; & *immatura* hinc mortalium *fata* præcavere.

Postremò, ut supremam manum doctrinæ huic de *spirituum infectione* imponam, invictissimum à Curationis scopo argumentum subjungatur; plus millies enim expertus sum quod *remedia alexiteria*, & *Cardiaca*, quò *subtiliora*, & magis *pneumatica*, eò certius, citiusque *auram pestilentem* velut armis victricibus domuerunt;

erunt; atque è contra, quæ *crassa*, & *faculenta*, correptis tardo, si ulli fuêre subsidio, sed hæc relegamus in sectionem de Curatione.

Sectio Quarta.

De Luis cum aliis Morbis complicatione, & imprimis cum Scorbuto.

PEstilentia uti omnium, quotquot sunt morborum *Princeps*, & *Coryphæus*, ita cum iis *implicandi* gaudet privilegio; plane ut è plusquam mille malis quibus miserè conflictamur *mortales*, non minùs *affectus* quilibet eminentiæ prærogativamex debito concedat, quàm ex contrarietate, aut antipathiâ à triumphante illius imperio immunis existat.

Si non abutentis esset otio, & patientiâ Lectoris, ægritudinum quarumcunque syllabum exhibendo, fidem assertioni huic vix infirmam conciliare potuerim; sed vela contraho, etenim *morbos* inter *miscel-*

los, alios, atque alios, reliquis interiorem & propiorem cum *Peste* societatem iniisse observatio crebra abundè patefecit; vel nimirum ob *venenositatem communem*, vel ob *peculiarem* utriusque, & *mineram* proximè *congenerem*.

Primæ Classis sit *Lues Venerea*, cui (cæteris tantisper omissis) se comitem adjunxit *semen pestiferum* ipsistere liceat.

Coortâ primitùs *pestilentiâ*, mox emanavit fama, omnes *morbo quovis teterrimo*, putà *gallico* cruciatos, à *correptione pestiferâ* protinùs securos fore: hinc quidam, proh sceleris, & impietatis portentum! imprudenter, & lascivè feroces, ut se incolumes præstarent, in immundissimos ruebant amplexus: præterquàm verò *qualitatem venenatam* huic morbo *peculiarem*, & ei fœdere arctissimo *conjunctam*, præter *exhaustus*, *collapsasque vires*, præter *fatiscentem* corporis *tonum*; hoc sci: accessit, tanquam suprema miseriæ coronis, *virus* quippe *præfatum* labis pestiferæ coitionem velut *magneticè* deperibat: cetèrùm paucorum dierum mora temeritatem antehàc inauditum solidè redarguit; eò quod plerique *hoc Antidoto* perbellè licèt

muniti

muniti, à *contagii* tamen *pestiferi superve-nientis* impetu extinguebantur; tantum nempe aberat *morbum Neapolitanum* potuisse quempiam à tantis aggressibus tueri, ut *bubones venerei* sæpenumerò, promptâ quidē transmutatione, emerserint *pestilentes*: *conjugatâ* igitur *malignitate*, quid miraculi *singula* utriusque morbi *symptomata* magis *effera*, magis *funesta*.

Atqui *Naturæ* solers machinatio minimè hìc loci oblivioni tradenda, quæ ut *semet* ab utrisque in malo confœderatoribus *methodo eâdem* expediret, quandoque suâpte sponte *Salivationem* moliebatur: Exinde res tota frequenter in vado collocata, *evacuatione illâ*, sicuti decet, *progrediente*, & insimul cum *veneno associato* copiosissimè *humores* serosos, & *noxios* exantlante.

Submonendi interim *juniores Medici* nè quoad hoc cœptum sint inconsulti *Naturæ* imitatores; nisi cum pari ægrotantium discrimine, & periclitatione experiri velint, ac *Medicus* quidam *non nemo*, qui *pulverem* haùd ita pridem apud credulum vulgus *celebratum*, iterum, atque iterum deglutivit, unde *sputatio interpo-*

lata cum ſymptomatum pravorum agmine, inſtitutâ, tandem ab aliis *curatione methodicâ* hìc ægrè convaluit.

Ut difficultatem totius rei verbo infringam, haud longè à ſuſpicione abeſt, *Mercurium* aliquando in nonnullis corporibus diutinè, velut anguem in herbâ latitantem, illicò à *correptione peſtiferâ* è *latebris* proſilire poſſe, & *ptyaliſmum* excitare; *ardore* ſci: *febrili vehementiſſimo*, *medicamentis* quoque genii calidioris, *Argentum vivum* eouſque *conſopitum* expergefacientibus, & ſublimantibus: ſumma itaque cautela à *Practicantibus* adhibenda in *Mercurii* præſcriptione, non tantùm in *provectiori*, ſed præſertim (quod maximè uſitatum nunc dierum) in *ætate infantili*, niſi benè calluerint *Artis medicæ conſulti*, quàm ocyſſimè, & dextrè *cacodæmonem* eliminare; nè forſitan præter malum modò recenſitum, *ulcera maligna*, *oſſiumque caries* (quod obſervationibus medicis abundè confirmatum) tum *inſcitiam* hominum malè practicantium, tum illatum *ægris* nocumentum ſigno indelebili conſignent..

Utcúnque non me latet, poſſe *virus peſti-*

Peſtilens citra adjutorium *glandulas* obſidendo, *eas* tumefaciendo, & *lateris ſeroſi* tranſitum impediendo, *ulcuſcula* etiam in ore excitando, *Mercurii* adinſtar *Salivationem* inducere; hoc utique in *febribus malignis* haud infrequens, prout ſuo loco dicetur.

Demùm tam clara, tam explorata res eſt, *Peſtilentiam*, & *Luem Veneream* arctâ implicari familiaritate, ob *affinem virulentiam* corpori humano *inimiciſſimam*, ut quidem luderetur opera in ulteriori confirmatione: neque hâc in re contra nos militat *quorundam opinio*, quæ ſtatuit *Luis venereæ* ſeminarium in *humiditate*; *Peſtis* autem in *ſiccitate* hoſpitari; dummodò ſymptomata *affectus utriuſque*, & *ulcera*, naturam illorum *communem* eſſe, h. e. *ſalinam*, clarè patefaciant: ſin minùs hoc conceſſum, ratione tamen *venenoſitatis* facilè maritari poterunt, unitiſque viribus maximo mortales adoriri detrimento.

Cæterùm amicitia inter *Peſtilentiam*, & *Scorbutum* non *levis*, & *ſuffragatoria*, ſed *firma*, & *perpetua*, quorum eminet *intimior coaleſcentia*, velut commilitonum con-

conjuratorum, *salinâ* nimirum *parentelâ* indubiè subortorum; etenim sive *transplantationis præmemoratæ* recurrat memoria, viz. quòd *miasma pestilens* ab *Imperio Turcico* in *Belgium* transvectum erat, ubi primò affectus hi *fœderati*: sive animadvertat quispiam, quàm *epidemica* multò ante apud nos *affectio Scorbutica*, ei minimè portenti simile videbitur, *morbos utrosque* fore *domesticos*, & velut *ejusdem spirationis* in genus humanum *factâ*, longè, latèque debacchari; à *propensa* itaque illorum *coitione*, cujusnam fuerint indolis, sat obvium: qualis flammarum immiscendi sese invicem, & uniendi ardor, *par*, si non *concitatior*, in *salinis particulis* societatis, & accuratæ conformitatis, *pruritus*.

Salium licèt diversa fuerint genera, & immane discrimen, quoties tamen conveniunt, tantâ mox conjunctione ferruminantur, mutuóque coalescunt, ut nullâ deinceps arte segregari possint, quâ de causâ *affectus hi* confœderationis tam pertinaces erant, ut *Pestis nupera* passim appellaretur *transmarina Scorbutica*, cujus tyrocinia propter novam *fomitis parati*, *familiaris*, & *congeneris* accessionem celerrimè progrediebantur. Fœcunda

Fœcunda insuper *connubii* phænomena, morborum horum *vicinium*, & *consanguinitatem* palàm fecêre, sicuti paulò post dicetur: verum ut plenius *concordantiæ* specimen exhibeam, mihi quædam (cæteris jam missis) symptomata recitare fas sit, ubi imprimis occurrunt *macula* utrisque morbis communes, signa *amborum* diagnostica.

Quoad *maculas pestilentes*, correptorum nonnullorum *cuticula* erant tam *maculosæ*, ut vix ulla corporis pars *stigmatibus* vacua deprehenderetur; certè universalis *eorundem* diffusio, omnia cutis spiracula possidebat; *veneno* scilicet *pestilentiali* admodùm *exagitato*, & *dispalato*, de quâ re alibi.

Si facies, & conditiones *macularum* in utroque morbo spectandæ, haud satis scio quid discriminis observari queat; etenim quoad *magnitudinem*, & *figuram*, maculæ pestilentiales nunc emerserunt latæ, nunc contractiores; consimiliter ac in *Scorbuto solutorio*: quoad *durationem*, tum *his*, tum *illis* confestim *evanescere* & *redire* vicissim solenne, atque aliquandò ultra biduum, triduumve *stabiles* hærere: exin

ab

ab *imperitis quibusdam mulierculis*, & *sciolis aliquot*, maculæ Scorbuticæ stigmata habebantur pestiferè læthalia: quoad *colorem* petechiæ pestilentiales, juxta ac in Scorbuto, *Floridæ*, pulicûm morsuras recens illatas, ad amussim referentes: interdum verò *obscuræ*, & *livescentes* deprehendebantur; in puero quodam *purpuraceæ*, cujus corpus undiquaque, velut floribus violarum, interpictum, in nonnullis *nigræ*, à *Syderatis* cautè admodùm discrepandæ.

Quàm in super *morbi hi* amplexim *confæduti*, alia quidem apertissimè indicebant Symptomata, viz. *alvi dejectiones* in utrisque affectibus *copiosissimæ*, quæ duntaxàt suppremi poterant opportunâ remediorum exhibitione, *salinam* eorundem *naturam* optimè contemperantium: quòd si *fluxus* aliquandiu perseveraverit, ingens sanè, & inexpiabile malum *ægris* solebat machinari; unde multoties *intestinorum* corrosio, & inflammatio, item *illorum* sphacælatio, præeuntibus torminibus perquàm gravissimis, & plerúmque copiosâ sanguinis dejectione: postremò tumores, & ulcera *consortium* horum affectuum

affectuum *intimius* pulchertimè indicabat, prout in Sectione de Curatione docebitur.

Pestilentia interim ut *Scorbuto* amicitiæ, & Unionis parem referret gratiam, in correptos plurimos *ideam suam* impressit prius à *labe illâ* immunes: certè quid miraculi post tantam *sanguinis*, *caterorumque succorum* conturbationem, & degenerationem; post *particularum*, maximè *subtilissimarum*, & *spirituum* denique exhalationem, aut suffocationem, *diathesin* superinduci *Scorbuticam*, remediis quibusvis, licèt generosissimis, ægrè cedentem.

Restat jam, ut paucis scrutemur, ecquid commodi è *Luis* cum aliis morbis *confœderatione* accreverit. Geminam historiam, unam de *Tabe*, de *Scrophulâ* alteram, hìc proponam.

Puella quædam 15 circiter annorum admodùm *extenuata*, ut ossa præter, ac cutim, vix quid superesse videretur, *hæc* cùm nil alimenti per spatium 14 dierum sumpserat, diu habebatur ab omnibus pro deploratâ; ego ad *matrem ipsius*, *duosque alios* in domo illâ *peste* laborantes *vocatus*

catus, correptorum in me curationem susce-pi, quibus statim convalescentibus; tandem hanc semimortuam Lues invasit; quæ modò velut extincta jacuit, calore febrili mirè animata, artus movere cœpit, & remediorum ope Alexipharmacorum, quæ tamdiù elinguis, de tumoribus hìc illic dolorificis conquerebatur; Bubones autem emersuri (quantum conjecturâ assequor) ob succi defectum, minimè suppurati erant, sed ob copiosissimam transpirationem valdè beneficam subsidentes evanuêre; intra duas septimanas (Deo annuente) puella præter spem, & opinionem omnium in integrum restituebatur, tabe enim indies discedente.

Virgo altera ultra 16 agens ætatis annum, à teneris unguiculis tam scrophulosa, ut strumæ multiplices, & obstinaces, nullo remediorum genere tolli poterint; hæc tandem peste afficiebatur, tumoribusque strumosis supervenêre parotides, quibus suppuratis, & pus affatim effundentibus, tam à Lue, quàm à morbo contumacissimo, & diuturno liberabatur ægra.

Quidam podagrici, aliisque affectibus inveteratis vexati, auspicatâ hâc associatione restituti

restituti erant; reverà omnes ferè Luem perpessi, curatione v. a. c. administratâ, rectius posteà valuêre; planè ut non modò *venenum* aliquandò, sed *ipsa Pestis* vim obtinuerit medicamenti: hactenus de *Luis complicatione*: Signa ejus jam describenda veniunt.

Sectio Quinta.

De Pestis nuperæ Signis manifestis.

PRæter rem nostram omninò foret, multifaria *Constitutionis Pestilentis* phænomena hìc tradere, quæ (modò fides eventui habenda) *phantasiæ* utplurimùm *infirmæ*, & *conjecturæ* deliramenta jure merito censenda; sive à *Cometis*, *Planetarum Conjunctionibus*, cæterisque id genus indiciis deprompta: qualia precor de *Contagio* aliunde *advecto* hariolorum auguria? an *Cometarum* caudæ *aculeo pestilentiali* semper armatæ? *æerne impurior*, & *insalubrior*? an *fames* Pestilentiæ nuperæ

peræ *ambulo?* an denique visa *Infectorum* multitudo insolita, nubium adinstar? immò è contra (uti supra memoratum) cùm omnia viderentur *fausta*, *serena* omnia, defunctos quidem periculis, & in utramvis aurem dormientes, *Luis hæc* improvisâ saltem, pænè dixeram transplantatione fortuitâ ad nos trajiciebatur: ab *effectis* itaque signa petere satius duco ad institutum nostrum propiùs spectantia.

Pauca admodùm occurrunt Signa *Luis pestiferæ* appropriata, quæ cùm affectuum fere omnium, præcipuè acutorum *Epitome* fuerint, & *compendium*, utpote cum *iis* confœderata, tot, & tam varia signa exhibere solet, ut definitus eorum vix tradi Elenchus queat: Ego interim satisfeciſſe videar, si illa solummodò depinxero, quæ juxta observationem quotidianam magis *publica*, & in plerisque ægris *obvia*, & *familiaria*: Hæc autem methodi gratiâ in duas classes dispescam.

Primæ, Sunto manifesta correptionis signa.

Secundæ, Quæ mox ab invasione apparuerunt. Me hìc necessariò præliba[illegible] oportet,

oportet, *Pestilentiam* secundum ægri *constitutionem*, *ætatem*, *anni tempestatem*, *prægressos*, sive *præsentes morbos*, *pravam victûs rationem*, *seminarium* utique ab infectis *deciduum*, ejusque *virulentiam*, ac *gradum*, alia, atque alia, protinùs incerta, nonnunquàm contraria dedisse adventûs indicia.

Symptomata primi ordinis erant *Horror*, *Vomitus*, *Delirium*, *Vertigo*, *Cæphalalgia*, *Sopor*.

Secundi, *Febris*, *Vigiliæ*, *Cordis palpitatio*, *Hæmorrhagia narium*, *incendiumque præcordiorum*.

Signa magis *peculiaria*, & Lui *appropriata*, viz. *Pustulæ*, nostro idiomate **Blains**, *Bubones*, *Parotides*, *Carbunculi*, *Petechiæ*, & *maculæ pestilentes* Anglicè **Tokens**, de quibus figillatim.

Ignoro quidèm, an in rerum naturâ (prout iterùm atque iterùm admonui) quid exploratius, quàm *venenum pestilens* fore tam *subtile*, & tam *subdolâ insinuatione* corpus subire, ut rarò admodùm primaria ejus obreptio è longinquo prodatur; ideóque quod de *sensili* Pestis *appulsu* vulgò traditur, nempe correptos

ipſiſſimo invaſionis *articulo* velut *ictum illatum* ſentire, quaſi *plaga* tunc temporis *inflicta* fuiſſet, phantaſiæ corruptæ, & conjecturæ potiùs attribuendum reor, quàm judicio explorationis compoti: ſolenne nimirùm rudi plebeculæ terrore quovis exanimatæ, varia paſsim imaginari, & fingere commenta; ſaltem quod diù apud vulgus obtinuit, id altiùs impreſſum fideliter hæret, argumentis demùm haud ullis delebile.

Proinde, cùm hoc hominûm genus (ſicuti multis retrò annis increbuit fama) methodo præfatâ *Luem* corripere crediderit, quidni opinioni utut inconſultæ aſſenſus plenus, indubiumque ſuffragium tribuatur? quò fit, ut mortales pertinaciter perſuaſi, *ictum invaſionis* expectent, & quodammodò illatum ſentiant.

Atquì non me fugit, nonnullos τὸ τῶν *inſultûs peſtiferi* detexiſſe, hauſtis tunc odoribus teterrimis, & ingratiſſimis, eò quòd *ſeminarium peſtilens* (uti ſuprà proditum) ſe aliis corporibus immiſcens, unàque cum iis è *pingui*, & *craſſâ materiâ* conſtantibus, *venenum ſubtile* naribus quandòque ingerebat.

Poſte-

Posteaquàm *miasmata pestilentialia* quempiam adorta fuissent, & *spirituum* devicissent copias; *sanguinis* massa, & reliqui corporis *succi* labem accepêre; hinc *orgasmi* vix *compescendi*, hinc *Symtomatum* Symdrome, quorum Dux, & vexillarius *Rigor*, sive *horripilatio citra causam quamlibet manifestam* mutationis tam inopinatæ, & subitaneæ.

Symptoma hoc *Naturæ* laborantis colluctationi agonisticæ ortum debet, quæ *malignitatis* vim fortiter oppugnans, illum *frigoris* quasi *invadentis* sensum inferre videtur, à seminarii pestilentialis *intrositatè* pendentem; consimiliter ac *Nitrum delibatum* linguæ *saporem* velut *frigidiusculum* imprimere solet: Rigorem porrò quoad causam, à *venefica Luis qualitate* Calorem Nativum enervante, & obruente, proficisci suspicor; atque motus Spasmicos à *nervosi generis* affectione; *particulis* sci. *salsis*, *asperis*, & *malignis*, atque eàproptèr *heterogeneis*, in exiles admodùm Vasculorum istorum exquisitè sensilium meatus confertim amandatis, quæ *dulcorationis*, *levigationis*, & *emendationis* omninò incapaces, *irritando*,

vellicando & nonnunquam *cauſticando* motus convulſivos, & involuntarios excitare valent.

Correptorum pars maxima *horrorem hunc* patiebatur, alii tamen *graviorem*, alii *mitiorem*; de præmaturâ autem *liquoris nervoſi* labe dubitare ampliùs non licet, itémque *ſanguinis* diatheſin non niſi paulò poſt immutatam; cruorem nempe, vel propter *effluviorum veneficorum ſubtilitatem*, vel propter *fibrarum robur*, ac *tenacitatem*, coinquinamenti noxam aut tardiùs admittere, vel *ſuſceptam* diutiùs cælare, lubens aſſentior.

Certè tam rara exiſtit *nervorum* textura, tanta *generis nervoſi* conſpiratio, & conſenſus, tam denique eximia *liquoris pneumatici* perfectio, ut ubiprimùm incommodi quid appropinquaverit, *corpora* exquiſitè *ſenſilia*, & *ſpiritus* præſidium iſtìc *agentes*, mali *appulſu* moveantur, concutiantur, & in *tremores ſpaſmicos* cieantur, quibus ſe in libertatem vindicent, & hoſtem protinùs excutiant: demùm pro veriſimili habeo *inquinamentum peſtilens* è *nervis*, in *muſculos* explodi, exin *tenſio*, *tremor*, *vellicatio*, & univerſi cor-

corporis *concussio*, cum *pandiculatione iterata*, haùd secùs ac in *febribus putridis*, & *malignis*.

Duratio *horripilationis* incerta erat, uti & gradus, cujus *terminatio* nunc *brevior*, nunc *protractior*, interdum intra sesquihoram Cessavit *Rigor*, crebriùs ultra quatuor, vel quinque horas perseveravit: hoc attribuendum Conjicio, vel seminarii pestiferi *copiæ*, *malitiæ*, vel Naturæ *Colluctationi* prosperæ, aut ejusdem *impotentiæ*.

Horrorem vix adhuc cessantem urgentiùs ut plurimùm premebant *Nausea*, & *vomitus*, unde maxima *cibi* aversatio, & tantum Stomachi fastidium, ut ægri mox ab invasione pestiferâ *esculenta* modò *gratissima*, nè conspicere ferrent, vel sermonem de *iis* habitum audire, quo non dabatur certius, & indubitatum magis *correptionis* testimonium?

Præter *inappetentiam*, & *nauseam*, quosdam gravitèr infestabant *vomitiones*, crapulâ plus sæpè earundem anteambulone, quæ nonnullis excussæ *molestiores*, & magis *periculose* ob qualitatem *Luis* venefica, *ventriculum* ingestis quando-

que

que vacuum moleſtè *irritantem*, & *ſubvertentem*; *hunc* ſci. propter *contextum nervoſum* exquiſito admodùm ſenſu donatum, *ſuccos quoſcunque mordaces*, *humoreſque corruptos*, prout poterit, excernere experimur; nec minùs *illum* univerſi corporis tutelæ, nè quid mali accidat à *veneno peſtilentiali*, *indolis* quidem *ſalinæ*, quin & eâ de causâ *pungentis*, & *coroſivæ*, invigilare, & inſurgere: quorsùm hâc in re neminem poſteà dubitatio habeat, viz. *ventriculum* ob *contexturam nervoſam* alieua omnia præſertim inimica, & *peſtifera*, pro valdè è fundo ſuo quamprimùm ejicere.

Plerique tam *immanem*, & *diuturnam* ſubiêre *irritationem*, ut illa quibuſcunque remediis ægrè *compeſci*, aut *ſiſti* potuerit, ut *medicamenta ipſa* utcunque ad plures vices iterata redderentur; immò frequentèr *vomendi* conatus laceſcebat quouſque de viribus *infirmi* actum fuerit Symptomate adhuc permanente, & vigente, nec non ſeminario peſtilenti altiores agente radices.

Ejecta per *ſuperiora*, exantlatâ priùs *humorum* ibi *congeſtorum* ſuburrâ, in con-

conſpectum ſe dederunt *biliosa*, diutinè floris inſtar cereviſialis *fermentiſcentia*; quoad *tincturam*, & *colorem*, perſæpè *subviridia*, & *porracea*, nonnunquàm tam *fœtida*, ut *correptorum* vel cubicula introire vix cuipiam ſalvis naribus licuerit, ob *prodigiosam*, & *præcellentem malignitatem*, ſive *putredinem*.

Infauſtus medicamentorum uſus, multo ſanè uſu vomitionem licèt enormem aliàs mox ſiſtentium, ubi etiam *ingens ſitis*, *calorque fervidus* aderant, in ventriculo *carbunculi*, aut *mortis* periculum imminere ſuſpicionem præbuit, ideòque languentes hi *animam* (ſi Helmontio fides) in illo ſitam evomuêre, quod ampliùs in prognoſticis patebit.

Priuſquàm pergo, *Chariſſimæ Patriæ* ſalus, & *Poſterorum* cura à me exigunt, ut *Empericorum* cujuſcunque ordinis *inſcitiam nefariam* in apricum proferam, quibus nimirùm ex uſu erat, *remedia emetica* paſſim propinare; profectò hâc praxi plurimi è medio ſublati erant, auctâ hinc *vomitione Symptomaticâ*; mihi autem ad hujuſmodi languentes vocato, in iſtâ rerum anguſtiâ, quid factitandum

optimè perpensâ *Canonum medicinalium* liturgiâ, haùd expedita erat deliberatio; tametſi enìm omnia ex *Arte* adminiſtrarentur, res tamen in pejus ruebat; quapropter arduum nìmis reperi penſum, lapſos ſemel per errores temerarios, & fatales ſuffulcire, & firmare, non minùs in *morbo peracutiſſimo*, quàm in *bello gerendo*, quod ex infrà dicendis patebit.

Cæterùm, unde primaria *Ventriculi* affectio, ſi cuipiam percontandi animus, & quibuſnam meatibus illum adire queat *venenum peſtilens?* ut illius dubitationi ſatisfaciam, nil magis in propatulo, quàm *miaſmata peſtilentialia*, non tantùm per apertos portus, ſed per cutis ſpiracula frequenter ad *nervoſum genus* clàm tranſire, à quo ad reliquas partes ſit eorundem communicatio; hoc quippe *nervis* proprium, non ſolummodò primariam malignitatis impreſſionem *Stomacho* impertire ob *conſenſum Catholicum*, quàm *illam* quocunque modò *advectam* ſuſtinere, effectu interìm haud diſſimili, ac *Vomitorio exhibito.*

Aliquandò ſe *eſculentis* immiſcere ſolet *aura peſtilens*, & unà cum *iis* deglutiri;

tiri; *solutis* inde, & liquatis post tantillam moram *ingestis* per *salivam* masticationis muneri *dicatam*, & *ventriculi* pyrotechniam, *semen pestilens* libertate potitum, & exaltatum vi *dissolventis acidi* potentius evadit, minimè impar *Arsenico*, vellicatione, & corrosione nonnunquàm *Vomitiones* provocanti non cohibendas, utique & *motus* interdùm *Convulsivos*: Hoc toties à me observatum, dum plerique bonâ, & integrâ valetudine statim à *commestione* ægrotaverint, & *cibum* aliàs *euchymum*, & *laudabilem*, velut *impurum*, ac *Venenatum* evomuerint, ut de hâc re nemo amplius in Consilio fluctuet.

Ab *odoribus* insuper *vomitus* excitari solet, tum *graveolentibus*, tum *aliis*, correptorum naturæ, & constitutioni antipathiâ quâdam *contrariis*; hoc evenire conjicio ob harmoniam, & consensum *organorum olfactûs*, & *stomachi*, quorum vasa per *membranam Communem* tam connexa, ut *afflatos* é materia putri *odores tetros*, & *ingratos* sagaciter *Ventriculus* persentiscat, unde illicò *fastidium*, & *simultas*; mihi interim venia indulgeatur uni-

unicum hìc obiter annotandi; sci: uti multis in casibus *remediorum emeticorum* exhibitio funesta, ita quidni ab *odorum quorundam* olfactu sat efficacitèr, & tutiùs longè, institui poterit *humorum noxiorum* per *superiora* eductio; siquidèm è contra *aceti*, & aliorum id genus *odorata* vomitum sisti experientia palàm fecerit: Ingenuè fateor me non pluriès experimentum hoc peregisse, sit utcunque penes *medicum rationalem* ejus periculum facere.

Quinetiam *ægri* ferè omnes, mox ab *haustâ infectione* delirarunt, circa *plateas*, & *agros*, quoquoversùm (nisi detinerentur) vagantes; nonnulli perambulatione valdè incertâ fessi, *ingravescente* etiam *malo*, conciderunt, nescii omninò quid rei actum, unde ventum, ubinam loci erratum: Ut denique repetam quod suprà evulgatum, omne *veneni* genus hâc in tragœdiâ congredi videbatur, suas quodque partes acturum.

Alios *vertigo* invasit, unde correpti citrà *circumgyrationes* ab extra, capita Circumferri credebant: *cerebrum* haud dubio à *miasmate pestilentiali* gravissimè im-

impetebatur, non tantùm quia nil spiritibus obfuscatis solennius, quàm omnia velut per somnia transigere, sed potiùs à veneni *indole inflammatoriâ, causticâ, narcoticâ*, aut vasorum *texturâ*, & *consensu* hoc pendere, *liquorumve* variâ conditione, Atque etiam *hanc Vertiginem* ab *inordinato*, & *anomalo* spirituum *motu* interdùm profectam fuisse, nostra fert sententia.

Verùm de *Cæphalalgiâ* plures conquerebantur, quorum capita tam vehementèr dolebant, acsi in diversas dissilirent partes, malum siquod aliud intolerabile, quippe quod absque ullâ remissione, aut intervallis sæviebat, *hoste* non suâpte sponte *pacato*, sed *naturæ* duntaxàt, & *medicamentorum* virtute debellato; reverà vix quid patentius, quàm *meninges* à *miasmate salino* stimulatas, tantam exhibuisse languentibus molestiam; horum quotquot diem supremum obierunt, dolore ad extremum spiritum ferociente, & lancinante, de *Cerebri* inflammatione, corrosione, item spacelatione, minimè levis suspicio aderat.

In hoc quoque Symptomatum ordine *Sopor* annumerandus, eò quod plurimi ab

ab ipſiſſimo *invaſionis* articulo admodùm *Comatoſi* evadebant interdiu, noctúque altè dormitantes, quaſi *opiatâ confectione* inebriati: aliqui in rebus ſuis occupati, cum amicis, alii colloquium ſerentes (prout è ſupra dictis pateat) aliaque negotia agentes, derepentè nequicquam reluctantes, in profundam, & perſæpe infauſtam prolapſi ſunt ſomnolentiam.

Quo autem pacto *virus peſtilens* ſibi *virtutem narcoticam* adfiſcat, non mihi in promptu explicare, an ſci. ratione *ipſius ſeminarii*? An ob cognationem & complicationem cum *Scorbuto*? An propter *malignitatem præcellentem, eximiamque malitiam*? An medulloſa *cerebri* ſubſtantiâ afficiatur? An *Circulatione* aliqualitèr *præpeditâ*, vel *coagulatio*, vel *ſanguinis* extravatio Symptoma hoc inducat? Sive labes obrepat *nervorum* originationi illata? nodus hic quidèm altero Hippocrate dignus: Apud omnes interìm in confeſſo *virus peſtilens* non tantùm ob *ſoporem*, magis *fixum*, & *Contumacius* reddi, ſed *genus nervoſum* inde gravitèr pati, & heu nimis! debilitari.

Secundi ordinis Spmptoma primum eſto

esto *Febris*, quæ (uti priùs dictum) *pestilentiæ nuperæ* utplurimùm *comes fidissima* erat: tametsi *Lues* quandoque correptos multò citiùs vitâ privaverit, quàm *sanguis*, vel *succi reliqui* fermentascerent: In concessis itaque sit, laborantium *Lue* partem longè majorem *febricitasse*. *Hæc* autem *Febris* in quibusdam *latens*, & *occulta*, in aliis *manifestò* inclaruit; illum sanè in *re medicâ* parùm versatum arbitror, cui inexploratum *Febres* sæpenumerò vel *malignas*, in morbi exordio tam *obscuras* fore, ut vix à quopiam expertissimo deprehendi potuerint, absentibus tunc temporis *calore immiti*, *pulsu inæquali*, simul ac *siti vehementi*, alia tamen obscuriora licèt *phænomena*, atque etiam *exitus* sat, superque evincebant languentes *Febre* neutiquàm vacasse. Multa profectò eveniant, presertim in *accessione*, quæ immensam de illius *insultu* judicandi difficultatem adferant; viz. si nimia in venis, & arteriis acciderit massæ sanguineæ *turgescentia*, spatio ipsius *commotioni*, & *depurationi* haud satis amplo, vel si *cruor* fuerit tam *tenuis*, *crudus*, & *degener*, ut ægrè *fermentascere*, & *accendi* queat;

queat; vel ſi *miaſmata peſtilentialia* congreſſu primo apparuerint *amica*, & ſanguini ſemet immiſcuerint citra notabilem ejus alterationem, aut ob *qualitatem* illorum *frigidam*, & *ſtypticam*, unde exagitationis *tardatio*, ſi non *ſuppreſſio*.

Quamobrem nemo impoſterùm *febrilem* abeſſe *invaſionem* ſuſpicetur, tametſi patentia, & indubitata *febris* phænomena non ſe ſtatìm prodiderint: Verùm graſſante *nuperâ peſte* alitèr ſe res habebant; apertiſſima quippe ſigna *febris* præſentiam utplurimùm ſat manifeſtò indicarunt, qualia nimirum *inquietudo ſumma*, *calor intenſiſſimus* foràs, & intra, cum *ſiti inexplebili*, *ariditate*, & *nigritie linguæ*, *æſtu præcordiorum intolerabili*, Cæteriſque *acceſſionis febrilis* nunciis locupletiſſimis.

Quoad febris *exacerbationes*, & *remiſſiones*, obſervatione quotidianâ conſtitit, eas nunc *vagas*, & *mutabiles*, nunc *continuas*, abſque ullis intervallis, interdum *remittentes*, cum periodis inſidis quatuor, viij ſæpe 10, vel 12. horarum: Et prout alternatio *rigoris*, & *ardoris* varia, nonnullis bis, terve horulæ ſpatio viciſſi-

vicissitudinem expertis, aliis *tardiorem* reversionis periodum compatientibus, ita ut *insultus* nunc *leviores*, nunc emicuerint *graviores*, viz. qui paroxismi primi impetum vix sustinere valuit, secundum alacritèr, utpote mitiorem subivit, tertii rursùs, vel quarti vehementiæ, & furori intentissimo succubuit: Multotiès transacto fine magno incommodo typo primo, secundus, reliquique insequentes supra modum invaluêre; tanta sane erat *morbi pessumi moris* versutia, dolusque, ut de ejus *circuitu*, & *tyrannide* nil certi pronuntiare potuerimus.

Cæterùm, ut plenam *varietatis tantæ* penitiùs notitiam assequamur, disquirendum.

Primo, Quæ paroxismorum instabilium causa assignanda sit.

Secundo, Quæ reddatur ratio exacerbationis incertæ urgentibus typis.

A salino *Pestis* seminario (quod argumentis quæsitissimis suprà probatum dedi) immanes in *sanguine*, *aliisque succis* concitari posse tumultus, eccui dubium? at *circuituum* incertitudo, vel *mineram* respicit *morbificam*, vel *liquorum* naturam,

ram, & motum: *minera morbifica* tum ratione *venenositatis*, tum *figuræ dissimilis*. Naturam suæ conservationis studiosissimam ad *noxii* expulsionem irritare consuevit, quâ tardâ existente, aut imperfectâ, vel illâ penitùs deficiente non absolvitur *depuratio*; *remittente* tamen aliquandiù *exagitatione*, spatium datur intercalare; quandoquidèm is *particularum venenatarum* genius, & figura peculiaris, ut aggressu primo rarissimè *conteri*, *liquari*, aut *subjugari* possint, sed datâ aliquali morâ *malum* progreditur sensim, longiusque serpit, *ideam* ubivis *pestilentem* imprimens.

Verùm quò hostem ejiciciant, assiduam impendunt operam *Spiritus*, quorum tamen conatus non semper prosperi: Ut verbo hæc expediam, quemadmodum particularum homogenearum blanda assimilatio, & earundem indiscreta unio *regularem*, *Sociumque* cruori *motum* conciliat, ita ob inæqualitatem, & dissidium mixtorum, *Circulationis*, & *fermentationis* anomalia causatur, adeòque à liquoribus ipsis, & vasculis, præter *seminarium pestilens*, febrium harum inconstantiæ ratio petatur,

petatur, & fallax reversio, & neutiquàm à *corruptione* vel *simplicissimâ*, ullove (juxta veterum placita) *putredinis* gradu.

Ego nè quidèm in uno languentium observare potui vel minimum *corruptionis* vestigium *cruori* impressum: inviti licèt, hoc fateri cogentur *medicastri* non sine summo *correptorum* malo, & magnâ illorum strage venam temerariè tundentes; nulla autem detecta labes in *sanguine*: certè erubuit tam fatalem inscitiam *innoxius cruor*, qui in hoc affectu utplurimùm solito floridior repertus.

Quòd *urgente paroxysmo* non uniformia, & æqualia erant *febris* tempora, uno aliud per vices incertas eludente, hoc fieri conjicio ab impotenti *Naturæ* luctâ cum *miasmate pestilentiali*; veluti enim *Febris* regularis habita, ubi omnes quotquot sunt alterationes *ordine recto*, & *discreto*, se invicèm insequuntur, ob materiæ morbificæ velut *æqualitatem*, *indolemque ductilem*, ita è contra ubi incertò movetur *seminarium pestilens*, typo interim pergente, *novas* subinde excitans *commotiones*, ob materiæ forsan peccantis

contumaciam, sive *asperitatem* minimè *lævigandam*, ibi reversio, & motus *febris* inconstans, & fortuitus: Sed moram rumpo, reliqua signa summatim enumerare festinans,

Somno plerique (uti suprà traditum) primò *obruti*, mox *sepulti*; alii autem dispari fato *diuturnas*, & sæpe *fatales* egerunt *vigilias*; ita ut nè *remediis opiatis* ad plures licèt vices repetitis, *quies* conciliari potuerit; mihi pervasissimum est, *cerebrum*, ipsiusque *membranas* à *veneno aculeato* istoc in casu *impeti*, & *vellicari*; *pratereà* summo *caloris febrilis* æstu *vapores lenes*, & *blandos* ad cerebri irrigationem apprimè necessarios *dissipari*, utique & deprædari, & sæpenumerò *spiritus opimos accendi*, hinc *inflammationes* nullomodo *extinguendæ*, item *Cerebri* frequentèr *sphacelationes*.

Cæterùm inter hujusce ordinis signa, magis eminet *Cordis palpitatio*; credebant quippe *Veteres* Auram pestilentem à proprietate *Cordi* fuisse è diametro velut contrariam: Certa quidem res est, plurimos *gliscente pestilentiâ nuperâ* Symptoma hoc gravissimum perpessos; mihi

mihi tamen non satis innotuit injuriam peculiarem *Cordi* potiùs, quàm *visceribus aliis* illatam fuisse, nisi ratione *usûs*, & *officii*, vel *texturæ*.

Ubi primùm subtile *Pestis* venenum semet, sive per cutis spiracula, seu per ductus admodùm patentes, in *massam sanguineam* insinuaverit, tumultuationes in illâ commoyens; profectò nil dubii, *cruorem* qualitate perquam malignâ *impregnatum*, inviolabili *circulationis* lege *Cor* transire, & *viscus nobile* injuriâ afficere, & ab assiduâ *cordis* irritatione hostis expugnationem enitentis, posse *palpitationem* oriri: verùm ego hunc *cordis* affectum, ob multiplicem ibi *fibrarum nervosarum* contextum accidere pro verisimili habeo; nempè *miasma pestilens* utpote *salsuginosum*, & *aere* nervoso generi existit *insensissimum*, unde *motus spasmici* in *viscere hoc* excitari solent, *musculis* etiam ipsissimâ de causâ *compatientibus*; quoad hæc in suâ quisque (per me licet) sit opinione.

Quàm tamen vehemens *cordis* palpitatio induci possit à labe pestifera, historia sequens apertissimè evincet: Puerum

invisi annum ætatis agentem circiter decimum quartum, solus hic, matre ipsius, & reliquis è familiâ languentibus, per dies aliquot incolumis perstitit, qui tandem ex improviso tam violentâ *cordis* palpitatione corripiebatur, ut *concussionem* & velut tripudiantis *motum spasmicum* mihi, & aliis à longè obvium esset exaudire; incassùm, & absque ullo levamine omnia quotquot erant ad manus exhibui medicamenta, perendiè enim correptionis optimæ spei puberem vita defecit: si quid super hâc re conjecturâ assequi concessum, à Symptomatis *impetu assiduo* non tam *vaporum noxiorum*, quàm *Carbunculi* in *viscere illo* emergentis suspicio injecta.

Ut progrediar, in Symptomatum censu *Sudor* locum meretur, cùm aliqui tam *Copiosam* subirent *profusionem*, acsi ἱδρώνοσος fuisse rediviva, à quibus *serosa colluvies*, torrentis instar, usquequàque effluxit, cum subitaneâ virium prostratione, & summo vitæ periculo, ob *spirituum* fugam, *humoris radicalis* profusionem, atque *caloris vitalis* extinctionem.

Equidem ignoro quid potentiùs *attenuet*,

mut, & *colliquet* humores, atque *succos fluxiles* per habitum corporis ocyùs *diffundat*, illosque demùm efficaciùs per *cutanea exprimat spiracula*, quàm *pestilens Nitroaereum*; cujus *vi colliquativâ*, partes etiam carneas in *halitus* facescere, & resolvi *vaporosos*, minimè apud nos novum, & inauditum.

Sudores insuper correptorum non tantùm *copiosi* erant, sed etiam *diversicolores*; visus nimirum *color* in his *citrinus*, in illis *purpureus*, in aliis, atque aliis *viridis*, *niger*, & quandòque velut *sanguinolentus*, juxta (ni fallor) seminarii venefici, humorumque congestorum, è vario *salium* genere conflatorum, *mineras*, & *tincturas*: ideòproptèr *mulierculæ quædam* peritiores ab *induviorum*, & *linteorum* inquinamento decolori, quid omnis *sudore diffluentibus* eventurum, haud perperàm augurabantur.

Nonnullorum *sudor* tam *fœtidus*, tam *ingratus*, ut vix quispiam salvis naribus ferre potuerit *graveolentiam* ab *Empyreumaticâ* forsan succorum, & humorum *degeneratione*: Sæpenumerò emanavit *sudor* cum *dolore lancinante*, & quasi *caustico*;

cante; hinc collectu facillimum, quâ minerâ ortum *seminarium pestilens*, scil. ab *hoc ichore* (modò verbo venia) *acri*, & *mordaci* excoriationes interdùm factæ, tanquam partes affectæ fuissent aquâ ferventi ambustæ, vel aliàs veficatæ.

Quandoque *sudores frigidi* prodierunt, calore *intùs* æstuante, & *siti urgente inexplebili*: Aliqui à principio indesinenter usque ad Animæ transcolationem *sudore* manarunt, induciæ breves, & incertæ aliis concessæ; nonnunquàm unum latus immodicè udum, reliquo corpore ob siccitatem dehiscente.

Verùm levamen, & emolumentum ab hâc evacuatione, modò *regularis* esset, sive *spontanea*, seu *artificialis*, tam insignitèr emicuit, ut *Correpti* quotquot superstites, *ejus commoda* benè norint, *encomia* passim celebraverint; *miasmata* quippè *pestilentialia* alias *proscriptionum* leges nullo negotio eludentia, veluti *signo dato* per institutam *diaphoresin* illicò evocabantur: Ubi autem diaphoretica remedia ob *congelationem*, *visciditatem* vel *contumaciam* seminarii pestilentialis non vicerint, res ferè perpetim malè cessit, instante

instante ut plurimùm *sudore Symptomatico* a *liquorum* separatione fatali.

Eximia *veneni pestiferi* vis non solùm se prodidit in *agris* adhuc *viventibus*, qui toti (ut dictum) *madere* solebant, acsi *febres Helodes*, ac *Typhodes* eos invasissent, sed & *Cadavera* haùd infrequentèr sudore multo *diffluentia* vidimus, *veneno* scilicet *pestifero* coùsque colluviem serosam *fermentante*, & lachrymulas proh dolor! seras per apertos cutaneos vel *mortuorum* ocellos ubertìm *cogente*.

De *narium hemmorrhagiâ non necesse* habeo, ut fusè agam; Symptoma hoc longè crebriùs à *labe pestifera* sanguinem *fundente*, & vasorum oscula *referante*, quàm à *verâ plethorâ* ortum suprà edocui; cujus verò fidem certissimam fecit, non tam per ductus illos admodùm exiles *Stillicidium*, quàm coccinei liquoris *profluvium* nullo obice *sistendum*.

Nisi quòd brevitati consultum velim, mihi in promptu esset plura recensere Symptomata, *febrem*, *Luisve complicationem* concomitantia, putà *incendium præcordiorum*, singultum, intestinorum tormina &c. quæ omnia impræsentiarum mitto.

mitto Symptomatum agmen Clausurus signis *Lui* magis peculiaribus, & imprimis de *vesiculis pestilentialibus* Anglicè **Blaines**.

Papulis his in vesiculam exurgere solenne erat cum dolore lancinante, & exquisito, humore intùs seroso, seu ichore, coloris utplurimùm citrini, & velut straminei, circulo diversicolori pluriès rubicundo, munitis, & circundatis.

Pustulæ hæ in quâvis corporis parte emersérunt, quarum uti *Statio varia*, ita earum *numerus*, omninò *incertus*, in quibusdam *paucæ*, *plures* in aliis, unam *sexûs sequioris* vidi totam iis scatentem, quoad *magnitudinem*, regula nulla assignaretur, *vesiculæ* enim plurimæ *fabam minorem adequabant*, quandoque tamen intumuerunt, *grandiusculæ* nucis myristicæ haùd impares.

Liquor inclusus, *suppurationis*, (naturæ fortassis cum urina congeneris) omninò incapax erat, qui utpote *salinus*, & ferè *causticus*, post tantillam moram è *ruptâ*, vel *Corrosâ cysti* effundebatur, cujus *color* nunc *citrinus*, nunc *lividus*, nunc *nigerrimus*: *circulus* insuper tuberculum am-

ambiens, non semper *unius faciei* erat, *inflammatio* licèt *summa* in principio hujusmodi eruptionis perpetuò apparuerit.

Hoc sanè notatu dignissimum viz. quod *pustulæ hæ* interdùm prodibant citrà ulla alia quæcunque *invasionis* indicia, vel (prout suspicor) propter *inquinamenti venefici* separationem expeditam, & absolutam, effætamve contagionem, vel propter crasin *corporis* firmiorem: Quoties *dolor* partis, ejusque *ardor* in tantùm aucti erant, ut remediis non locum darent probatissimis, toties à confluxu illìc turmatim *particularum pestilentialium* sphacelationis periculum imminebat: memini *vesicula unius* in *Carbunculum* mutatæ, à *lixivii* scil. *acutioris* accessione.

Recto jam ordine sequitur *Bubonum* disquisitio, qui sunt tumores duri, & dolorifici, cum inflammatione, glandulas ad aures, alas, vel inguina sitas, obsidentes.

Tumores hi statim à correptione, tam *duri* deprehendebantur, ut *tactui forti* non cederent; in his globuli velut lusorii

mobi-

mobiles, in aliis *fixi*, & *renitentes*, tensio tamen indiès paulatim remisit: A tumorum *incremento celeriori*, vel *tardo*, item à *suppurationis* promotione legitimâ, seu morâ, atque etiam *à veneni pestilentialis* gradu, de bonis, vel malis ægrorum rebus judicandi argumenta duximus.

Vociferationes, querelæ, & non mentitæ *languentium* lachrymæ, doloris summi *impetum* palàm eloquebantur; nonnullis *ipsis cruciatus* propè excusserunt *doloris* sensum; cujus rei decrescet admiratio *auræ pestiferæ*, insimul ac *glandularum* naturam, ac constitutionem seriò contemplanti: De virulentiâ, & corrosivâ *mineræ pestilentialis* qualitate, tam prolixè disserui, ut pluribus non opus fuerit: proinde qui *glandulas* scrutabitur, à *Vasorum* in hoc affectu *mirâ distensione* facilè reperiet, *nervosam propaginem*, cum *lymphæductuum famulitio*, & *liquorem* in iis *scaturientem*, ortui *Bubonum* plurimùm conferre.

Viri plures, toto orbe celeberrimi, *glandularum* anatomiam, & usum dextrè tradiderunt: mihi itaque sufficiat ad rem

rem hanc dilucidandam ostendere, à liquoribus per nervos *brachiorum* præcipuè & *crurum* &c. ampliores, vasaque subservientia transcolatis, propter eorum *obstructiones*, ob particulas immixtas heterogeneas, & venefícas, *Bubones* produci posse.

Si quem scrupulus malè habet, cur potiùs sub *axillis*, & in *inguinibus*, præter *Parotidas*, se tumores hi exerere solent, quàm alibi; sciat velim, id à nervorum, & vasorum aliorum *glandulas* constituentium, *magnitudine*, & *capacitate*, nec non ab illarum situ pendere, eâdem de causâ ad *suppuratinem* vergentes.

Ut clariùs res tota eluceſcat, nodus hìc commodè expediendus, viz. à quo fonte *materia* fluat è quâ *pus* confectum, è *Bubonibus* quoque tantâ copiâ emanans?

In hujus controversiæ ventilatione, mihi fas sit, non sine rationis prætextu, cum *Veterum & aliorum quorundam* Doctrinâ de veritate liberiùs dissentire: *Paradoxum* non protinùs *inauditum* fingo, sed ab aliis excogitatum illustrare operam dabo, viz. quod *Sanguis* solitarius

rius minimè in *pus* convertatur, quin potiùs id è *ſuccis aliis* conflari; cui hypotheſi argumenta ſequentia fidem adſtruere videntur.

Primò *ſanguinis fluxum* in genere venoſo, & arteriis fluctuans, tametſi interdùm (quod perrarò accidit) *albicet*, propter immixtam nimiam *ſucci nutritii* copiam, forſitan & *degeneris chyli*, nec *mixtu*, nec *tinctu* facilis, neutiquàm tamen in *pus* degenerare queat, circulatione perenni *quietem*, & *moram* ſuppurationi apprimè neceſſariam inhibente, præter ineptitudinem *cruoris* utcunque *extravaſati* ad ſubeundam ejuſmodi alterationem: Quòd ſi *vaſa aliqua*, ſaltem *capillaria*, ob *contuſiones*, vel *alitèr* fuerint *obſtructa*, ita ut *vicina partes*, & *ſubditæ* intumuerint, *Medicorum* & *Chirurgorum* (uti ſpero) neminem fugit *Medicamentorum* ope *nitroſumptorum*, atque *cataplaſmatum* uſu *diſcutientium*, motum, & diatheſin ſanguini priſtinam conciliari, dolorem leniri, & tumorem mox poſſe evanidum reddi.

Quòd ſi *cruor* vaſculis fuerit *laxatus*, arteriarum in *Aneuriſma* faceſcere, quo

in

in affectu per *venulas capillares*, aut *vasa idonea*, impar licet, conficitur *circulatio*, venosum *ecchymosin* inferre, *fugacem* tamen, & citò *delebilem*, transpiratione *particulas serosas* evacuante, & circulatione *sanguinis* restitutâ *nil* quidem in re Medicinali magis *obvium*, & *familiare*: Sin verò contigerit sanguinem *grumescere*, & *stagnare*, febris mox effera accenditur, non nisi illius *causaria missione* sedanda; ultimò, cui ignotum hoc in casu, vel *Schirrhum*, vel *mortificationem* imminere, sive (prout nonnullis placet) *affectum canorosum*?

Quum non sine *virium*, pænè dixeram *vitæ* iacturâ, *venas correptorum* secari animadverterimus, at quò copiosius *pus* è *Bubonibus* emungebatur, eò res ægri securior habita; rationi haud absonum videtur, ut si *pus* foret *cruoris* fœtura, ob nimium ejus dispendium paritèr *vires* prosternerentur, ac *celebratâ phlebotomiâ*: pro comperto autem habuimus (uti iterum atque iterùm admonitum) quòd *sanguis* parcâ licet manu *Detractus*, & per vices, majori ægris nocumento erat, quàm *pus* è *bubonibus* ad quantitatem

plus

plus centessimam *effusum*, cujus in plerisque damno resarciendo vix dum sufficere poterat universus *massæ sanguineæ* thesaurus.

Si patroni opinionis adversæ suggererent, quòd suppuratione nondùm confectâ *cruor* è tumore recenti, & sine morâ aperto, elici solet; & inde colligerent ab *arteriis*, & *genere venoso* puris rudimenta proficisci: paratissimè responderem concedendo *tumorem* nuper *exortum*, cultro intempestivè immisso, *ichorem cruentum* evomere, *venis* sci. tum *capillaribus*, tum quandoque *majoribus* quàm proximè *adjacentibus*, in operatione illa peragendâ *vulneratis*, & interdùm *dissectis*; tumore autem ad *suppurationem* vergente, *cruoris* per vasa illa *transitus* impeditur, nempe ob copiam *humoris* illic *stagnantis*, partem superiorem *elevantis*, & *distendentis*, & eruptionem *molientis*; qui initio licèt *tenuior*, magisque *crudus*, partium tamen vicinarum *calore*, & ex *sua indole* inspissari solet, & in *pus subalbicans* debitæ consistentiæ, & coloris *excoqui*.

tenuem

Tertiò his accedat *sanguinem* quatenus *falsus*

salsuginosum, eatenùs ad *pus conficiendum* protinùs *ineptum* fore; pari quidem opere *Oceanus ipse*, aut *Muria*, ac *sanguis purus* in gelatinam coquantur; eò quod *Sal* liquido affuso *solvitur*, & eà de causâ *liquidiores* reddit *liquores* iisdem immixtus, (non hìc verba facimus de *salibus* ob mineram adversam in menstruo appropriato solutam *coagulantibus*) exin *frustratâ incrassatione* omne *suppurandi* conamen eluditur.

Postremò, nil in rerum naturâ magis exploratum, quàm *sanguinem* quocunque modo *extravasatum*, modò omnis illi præcludatur reditus, post aliqualem moram maximâ ex parte *grumescere*, adeòque ex hujusmodi *tumoribus* post aliquot dierum intervalla *apertis*, fluctuatione etiam suadente sectionem, vix quid præter *cruorem Coagulatum* prodire: siquis insuper venâ tunsâ *cruorem* à parte Chylosâ *separabilem*, subjecto vase calefacto acceperit, & *illum* super cineres vitro fidè obturato ad *blandum*, & ferè *vitalem* ignis *calorem* collocaverit, optimè dignoscet, omninò perditi operis esse, è cruore illo *puris flamina* expectare,

colore,

colore, odore, cæterisque necessariis conamina *refellentibus.*

Quidni igitur statuam juxta mentem, & Authoritatem *Medicorum quorundam* magni nominis, è *succo nutritio* non in venoso genere, & arteriis *innatante*, sed potiùs in aliis vasis, & ductibus *inclusa* pus confici; in quo conditiones singulæ ad *puris* generationem necessariæ conveniunt, viz. ab hoc fonte *liquoris benigni* cornucopia, *incrassationis* capax, *inodorum*, *album*, *læve*, & *æquale* pus *constituentis*, calore etiam leni, & regulari id promovente, in *glandulis* itaque ratione *vasorum dictorum* & *liquorum*, pus confici, plusquam pro verisimili habeo, & non è *sanguine venoso*, multò minùs *arterioso.*

Cæterùm nè à re propositâ nimiùm declinare videar, illuc redeat undè deflexit calamus: *Sanies* è Bubonibus *excreta* erat *multiformis*, nunc *tenuis*, & *ichorosa*, nunc *crassior*, & magis *sincera*, veluti in *abscessibus* malignitate *destitutis*; quæ insuper ratione *odoris* sæpenumerò tam *fœtida*, ut ejus *graveolentia* nauseam adstantibus pareret; puris quò *evacuatio*

copio-

copiosior, eò securiùs ægro res cessit, confluentibus illùc humoribus, & per apertam portam exoneratis.

Numerus Bubonum *incertus* erat, quandoque *unus*, sæpè *gemelli* uno partu excluſi, & nonnunquàm *glandulæ omnes*, affectionis capaces, intumuêre: *plures Bubones* & *labis venefica* affluentiam, & ejusdem *dissemination*em quasi digito monstrarunt, è contra *pauciores* venenum haùd ita multum, & contractius fuisse, plenamque segregationem peractam.

Bubonum *rectitudo* vix unquàm *certa*, aliquoties *unus* sub axillâ dextrâ, *alter* ex adversâ parte *inguinalis* protuberavit: *tumores* etiam hi frequentèr erant *diales* & *insensibilitèr soluti*, sudore nimirùm exorto *evanescentes*; verùm *qui* leviſſimum ob errorem se *subducebant*, his ad plures vices *succrescere*, & *resilire* pro more erat, ægrè deincèps *figendi*: *Bubones* interdùm *suppuratos* post uberiorem *puris* effluxum animadverti *recidivos*, quod loco certo proferam.

Parotidas etiam à *glandulis affectis* appellationem mutuantur circa radices aurium germinantes; *tumores hi* quando-

quidèm non ab aliis, nisi *situs* ratione diſcrepandi, non opus habeo de iis fuſiùs diſceptare; quò tamen res illuſtrior evadat, ſit hoc unum, multorum vice, exemplum; in *Juvene quodam* utramvis pone aurem *ampliſſima* emerſit *Parotis*, è quibus ſuppuratis, ſectiſque, ſanies ubertim emanavit, ulceribus brevi à *nova Chirurgicâ* dextrè expurgatis; carne interìm muſculosâ penitùs abſumptâ, viſu quidem non minùs jucundum, quàm mirabile, *venas jugulares externas* cum *ſubjectis arteriis*, *nervum recurrentem*, *tendines*, *æſophagum*, omnimodum denique *vaſorum* apparatum *nudum*, & *illæſum* conſpicere, ægrotus tamen (favente Numine) & carne foveas adimplente integræ ſanitati reſtituebatur.

Commentum ſatis ingenioſum Cl. *Diemerbrochii* venit hìc expendendum, vult ille *Bubones* produci *ſalini*, & *acidi humoris occurſu*, factâ ſcilicet ebullitione, tanquam ſali Tartari ſpiritu Vitrìoli admixto: verum unde (ſi Diis placet) *coagulatio tanta*; profectò non licet reclamare à liquorum iſtorum congreſſu *tumultum*, & *commotionem* cieri, nec non à

lite

lite illâ *salinas particulas* præcipitari, ac figi; neque inficiari subit *partem inflari*, & *tumidam reddi*, si modò in eâ fermentatio hujusmodi excitaretur: verùm me adhuc latet, quo pacto è liquore isto tuliter coagulato, pus confici possit; affuso enim liquido *serum* longè citiùs evadet *lixiviale*, quàm *purulentum*; *quietâ* proin & *cessante conturbatione*, tumor illicò subsidere, & evanescere assolet; ubi *Buhones* è contra gradatim indies usque ad *suppurationis* statum proficiunt, & augentur: super hâc re Lectorem pluribus fatigare nolo, ad *Carbunculum*, sive *Anthracem* jam opportunum progressu facto transire.

Carbunculi descriptio.

Est pustula minutula, cujus liquore utpote pauciſſimo ocyùs absumpto, vel evacuato, tuberculum se exerit crustosum, granulo milii haud absimile, furtim prorepens, circulo rubicundissimo, velut igneo cincta, cum pruritu imprimis, dein cum vehementi dolore, & ardore intensissimo orta, à lixivio venefico causticante.

Ut multa paucis absolvam, mihi nunc hoc pensi incumbit, nempe vulgarem *eruptionis* methodum tradere; *Dolor* initio *acutè pungitivus* correptum in parte affectâ gravissimè infestabat, quæ mox sensim incaluit, tunc cum levi prritu vesicula eminebat; cùm verò à calore insigni, & adurente absumeretur tantillus liquor, vaginâ admodum tenui, vel statim corrosâ, vel ab incautâ frictione disruptâ, quicquid liquoris inclusum effluxerit hinc multis de *pustulæ hujus* prægressu ansa subdubitandi, *vesiculâ* quovis modo *exinanitâ*: *eschara* erat conspicua ulcusculo superinducta, ejus *incrustatio ruida* in his celeriùs, in aliis tardiùs proserpsit: *circulorum* extensio varia, nunc *arctior*, nunc *latior*; nec minùs *color* incertus fuit, ob summam licèt inflammationem *rubicundissimus*, utplurimùm tamen *subfuscus*, persæpè *livescens*, circulus etiam à peculiari *miasmatis pestilentialis* venenositate, & quandoque ab adustione nigricabat.

Quandoquidem in *veneno pestifero* vis latet *cauterio potentiæ* haud cedens, à quo in *Carbunculorum* generatione *Eschara* exci-

excitatur, magni quidem momenti esse arbitror disquirere quî fiat, ut in corpore humano *humor* tam *acris*, *adurens*, & *causticus* procudi possit, & quâ *Naturæ* solertiâ *illum* à liquoribus aliis *secerni*, & *segregari* contingat?

Mihi subobscurum ingredienti tramitem si inopinatò forsan cespitavero erit indulgenda venia; Corpora nostra *minerarum venenatarum* fæcundissima esse ampliſſima morborum domesticorum familia exindè prognata pleno ore attestatur, ita ut æquè de cœlo, & terrâ dubitandum sit.

Quinetiam *insecta multiformia*, & *animalcula* pessumè *vitiosa* (quod in observationibus medicis vulgare, & tritum) intra nos *genita*, originem detegunt; etenim quis nescit præter varias *succorum degenerat orum* corruptelas hujusmodi *fœturas*, & illarum *semina* interdum à *causâ aliquâ externâ* pendere; certè res hæc in *peste* (modò sit verbo venia) *privatâ* clarissima, ubi citra aliquale *contagii externi* adminiculum, non solùm *vipera* generetur, aut *minera arsenicalis*, sed & *Anthrax* prosiliat; vi scil. *humorum* septicâ

ſeu peculiari *ſalinarum particularum* elaboratione *illum* parturiente.

Quamobrem, ſi res ita ſe habuerint, in *peſte privatâ*, Lues *ſeminario epidemiæ* fata, utpote *indolis ſalinæ præpotentis* tum humores in corpore humano priùs deflteſcentes acuere, tum novam inducere malignitam valet ad *Carbunculorum peſtilentialium* ſuſcitationem, & geneſin abunde ſufficiens.

Prout igitur *ſalſuginoſius* fuerit *ſeminarium*, ejuſve *plus*, aut *minus* introhauſtum, eò *plures*, aut *pauciores*, eò *citiùs*, aut *tardiùs* etiam proſilierint *Anthraces*: res non exigit ut *aliarum ægritudinum* rudimenta commemorem, tamdiu conſopita, quouſque tempus deſtinatum *eruptionis* inſtiterit; ſiquidem contradictionis ſuſpicione vacat, languentes nonnullos *Luis privatæ* ſymptomata perpeſſos, malo non adulto, ac in *Peſte publicâ*; in quâ *irritatio* tam *potens*, & *efficax* ut (ubi ſpes victoriæ ſeparatione confectâ affulſerit) confeſtim excutiant *ſucci* quodcunque *iis* moleſtum, & *ad proſcriptum* ſemel & *extravaſatum*, in partes vicinas, præcipuè externas amandent.

Quam-

Quamdiu intra vasorum parietes, unà cum liquoribus, *venenum pestilens* latitur, quia tunc (utpote dilutum) *benignius*, non æquè *invalescit*, ac *segregatum*, atque ad *cutim* vi naturæ *propulsum*; quam sanè eliminationem promovere videntur *særi* per poros *effluxuri*, & *aeris nitrosi* per eosdem *subintrantis* congressus; saltèm nil magis in propatulo, quàm *virus pestilentiale* foràs ejectum, in partem *separationi* viciniorem (si commodè fiat) malitiæ vindicias, & trophæa deponere; idem obtinet non tantùm *graveante pestilentiâ*, sed *poculis haustis* etiam *venenatis*.

Offendiculum unicum hìc nobis restat festinantiùs amovendum; solus quippe *Insignissimus Diemmerbrachius* commune *veterum* suffragium impugnare, & evertere nititur qui vult *Anthracem nil aliud esse nisi Gangræna in sicri*, siqua tamen fides observationi nostræ haùd *Cl. viro* postponendæ, non animadverti (ubi nullus applicationum externarum error, nec pestilitas præter morem effera) *Carbunculos*, quàm cæteros *labis pestiferæ* effectus ad *Sphacelationem concipiendam* magìs fuisse propensos.

Quòd

Quòd ſi innumera licèt hujus rei teſtimonia in vindicias veritatis non ſufficerint, argumenta quædam in ſubſidium vocabo viz. dato, & conceſſo *ſpirituum vitalium*, ſimul ac *liquorum* in partem affectam influxu liberrimo, *calore* etiam *nativo vigente*, & non *præfocato*, *putredine* demùm *fluorem conciliante* procul ablegatâ, quis mortalium in *carbunculo ſolitario* aptitudinem, & diſpoſitionem peculiarem ad *ſideorationem ſubeundam* ſubolfaciat? præcipuè cùm tantum abfuerit prodeunte *Carbunculo ſpiritus* intercipi, ut majori quidem copiâ turmatim illi confluxerint, tantum abfuerit *calorem nativum* penitùs *extinctum* fore, ut ejuſdem vi *ſalutaris* peragatur *ſeparatio*, tantum denique abfuerit *partem affectam computruiſſe*, & *redditam fuiſſe ſolito humidiorem*, ut *particulæ ſalinæ* quatenùs *eſcharoticæ*, putredinem potiùs arceant, & exiccando *ipſius morbi* malo pares quodamodò evadant: vix unquam (ſicut memini) *Anthrax* in *Gangrænam* degeneravit niſi *Chirurgi* imperitia, vel incuria meritò culparetur, ſive ſumma *miaſmatis venefici* malitia Nitrum inferret.

Nulla

Nulla humani corporis pars à *Carbunculorum* invasione sarta tecta; in errore non ero si in membro quolibet me aliquandò unum conspexisse affererem; sed rem hanc melius conficere videbor, si paucas è mille selectas prorulero historias.

Puella undecimum circiter agens ætatis annum, *dolorem* persensit *acutissimum* circa *regionem cordis*, ubi *prominente* primùm *pustulâ* mox *Anthrax* germinare cœpit, escharâ tandem deciduâ, & ulcere *pus sincerum* evomente, post elapsos viginti dies res *ad Senis saltum* pervenisse videbatur salva; *Chirurgus* autem mercedi inhians, præmaturâ *ung: desiccativi rubri* applicatione, *cicatrizationem* heu nimis festinans induxit, recidiva enim Lues *virgunculum* triduo interfecit ob *veneni* sine dubio *reliquias* minùs cautè *incarceratas*.

Casus alter penè fidem superans, nisi ocularis testibus fuisset confignatus, *viz.* è mulieris ubere mox à partu *Carbunculus* prodiit, *infans* tamen toto morbi stadio lactens, nil hausit incommodi, *puerpera* etiam (cœlo annuente) omnibus *v. a. e.* fidè præstitis brevi convaluit. Quin & acci-

accitus eram ad *Virum* ætatis provectæ, cujus *univerſum crus*, & *coxam* ampliſſimus poſſidebat *Carbunculus*, veſica ſero ichoroſo admodùm repleta inſtare *ſphacelationem* apertiſſimè indicabat; ubiprimùm itaque de *accitu tardo* multa conqueſtus eſſem, *dato* etiam *prognoſtico*, *ſcarificationem* inſtitui ſatis profundam, atque alia id genus imperavi, *ſeparationis* ſpes affulſit momentanea, *virtute* autem *langueſcente*, immò & *deficiente*, Animam à corpore ſejunctam nequis miretur; *Alter* enim cui *habitus robuſtior*, eodem quoque malo laborans, non aliâ de causâ, quàm ob *vires vividas* auſpicatò ab illo reſtitutus fuit. Vidi inſuper in puero *Anthracem Buboni inguinali contiguum*, ut uterque vix duos digitos tranſverſos diſtaret, medico tamen *conſilio*, & *manu chirurgicâ* methodo licèt curationis variâ, æger à *gemellâ affectione* liberabatur.

Mercatoris cujuſdam brachium paulò infra cubitum *Anthrace* afficiebatur, in curationis limine mali erat ominis ægrotum *doloris* omninò impatientem, qui conticinio cataplaſma noſtrum tolli, & ceratum (quod ipſe apud ſe habebat) refrigerans ſuperimponi

imponi ad cruciatus demulcendos, vel consopiendos curavit; diluculò brachium invasit *Gangræna*, cui ut obviam iremus, *Scarificatio* pro more instituebatur, in cujus celebratione *Chirurgus* parùm cautus venam secuit, fluxum sanguinis rapidum, nec *cauterio actuali*, neque quovis alio remedio sistere potuimus; summa hinc virium prostratio, intra triborium *Vir Dignissimus* in cœlestium album conscriptus erat.

Postremò, in *Puella* digito annulari, sive medico, *Carbunculus* suboriebatur, eradicationi ejus sedulò incubuimus, & omnia videbantur ex voto secura; sed ecce fluctus rerum humanarum! *virgo* quippe, & *vetula nutrix* unà cœnantes, ad ingluviem usque *fabas Gallicas* devorabant, quod ambabus luctuosum accidit; sci. ipsissimâ nocte *morbus* rediit, & quamvis *vomitu enormi* fatigatis (præmisso emetico mitiori) *remedia Cardiaca*, & *Alexipharmaca probatissima* exhiberemus, diluculò *Anthrax novus* in prioris vicem succrevit, toto die deliravit *puella*, & vesperi animam reddidit: postquam *vespillones* hujus cadaver eâ-

dem

dem nocte ad ſepulturam duxiſſent, ve*tulam*, quam vitâ defunctam rebantur, demùm exportaturi, *miſella* velut *expergefacta* ſe nondùm fatis ceſſiſſe vociferata eſt: pactio itaque inter eos inita de tantillâ funeris procraſtinatione, *Anus* nè rurſus funerandorum corporum miniſtros falleret, bonâ fide occubuit, & tempore Statuto culinis condita eſt.

Volumen faciliè impenderem, ſi *omnes* ſingulatim *carbunculos* recenſerem; priuſquàm verò argumentum hoc miſſum faciam, minimè hujus rei excidat memoria, viz. *Contagii peſtiferi* ab uno *Carbunculum* gerente ad alterum *tranſmiſſi* multoties ex *Sympathiâ*, vel explicatiùs loquar propter *virulentiam ſalſuginoſam*, ſitu etiam obſervato, *fraternum Carbunculum* excudentis.

Numerus *Anthracûm* indeterminatus erat, interdum *duo*, *tres*, *quatuor*, *plureſve* unico *Naturæ* partu editi, *diffuſo* nimirùm ad varias, diſſitaſque partes *veneno peſtilentiali*: in Sectionem, ubi de *Carbunculorum* curatione agitur, cætera ſuper hâc re dicenda relego, pauca jam ſubjungam de *Petechiis peſtilentibus*.

Pe-

Petechiæ sunt minutulæ, & supercutaneæ efflorescentiæ à *pulicum* morsuris vix internoscendæ; hoc tamen intereſſe diſcriminis videtur, nempe in *vulneris pulicularis* Centro punctum apparere ſolet, ubi *fera* repulſum impreſſit denticulorum, in ambitu *inflammatio*, & quantilla *ſanguinis* extravaſatio: verùm *unicolores* utplurimùm erant *hæ maculæ*, & impreſſione factâ *Stabiles*, nullo ſanè artificio *delebiles*: quòd ſi *morſibus* digitum admoveris, hi aliquandiù tantùm evaneſcunt, *punctura centrali* præſertim *immutatâ*: porrò diſtinguendæ *petechiæ* ab *eruptionibus maligno-febrilibus*, *exanthemata* enim *peſtifera* utpote *coloris ſaturatioris*, nec non magis *inſenſilia*, facilè vel *intuitu primo*, ſaltem *exploratione facilâ* (ut ſupra memoratum) dignoſcebantur ab *altis*, ſive *febrilibus*, ſive *maculis Scorbuticis*, hiſce ſci: *amplioribus*, & non perpetuò *circularibus*, oculato tamen crebrò innotuit, *has* perſæpè teſſellatim *peſtilentibus* fuiſſe *intertextas*, & propter *antedictam confœderationem* vix invicèm diſtinguendas.

His adjice, *petechias peſtiferas* non ſemper extitiſſe *unius diverſorii* hoſpites, p'e-

plerumque ab unâ aliquâ corporis regione ad aliam indifferenter post brevem commorationem divagantes: certè *pars nulla* immunitatis privilegio donata est, quanquàm *maculæ præfatæ* in *collo*, *pectore*, & *dorso* frequentiùs apparuerint conspicuæ, *Scorbuticæ* interim extrema corporis consuetim incoluerint; causam si dispicimus, tum à *vasorum ampliorum* proximitate, tum à *poris* illic *admodùm propatulis* ratio aliqualis assignari poterit; in *affectione* etiam *Scorbuticâ* crura utplurimùm spectantur maculosa, forsàn à *particularum quarundam*, *salsarum*, *fixarum*, & ad partes infimas præcipitatione quâdam *detrusarum* secretione.

Macula nonnunquàm *pauca*, *numerosa* multoties *visa*; in quibusdam tam *densa*, ut universam ferè cutim contexerint: *Puerulam* vidi cujus corpus *bis* variegatè erat perpictum, *maculæ* tamen omnes sudore elicito evanuêre, & *ægra* rediit in vices pristinas: aliquandò tamen is observabatur lusus, dolúsque *morbi*, ut periodis incertis *petechiæ* semet subduxerint, & vicissim redierint; *Exanthemata* sci: toties prostabant, quoties *Natura* ad *venam* exter-

terminationem lacessita erat, quæ vel *spiritibus tergiversantibus*, aut frigore appulso recedere consueverunt.

Opportunè hic animadvertendum, *petechiarum eruptionem* perpetuò ferè fuisse *Symptomaticam*, rarissimè *Criticam*, quarum itidem non *idem* usque *color*, *rubicundus*, *violaceus*, *lividus*, *citrinus*, etiam & *nigricans*, juxta *mineræ morbosæ* indolem, & tincturam, *virulentiæ* quoque gradum, vel complicationes varias, injuriasve extraneas: hinc *earundem* prompta, & expedita in *Stigmata pestilentialia* transmutatio, ad quæ deinceps progredior.

Stigmata pestifera à *Nostratibus*, **Tokens** nuncupata, velut *pignora*, sive *mortis Symbola*, nil aliud sunt nisi minutissimæ, & discretæ Syderationes, quibus frequentiùs solenne primò radices intùs agere, velut colliculo pyramidali consurgentes; illarum sci. basin posuit *venenum pestilens* intimiùs secretum, atque consuetâ istiusmodi affectuum propagatione partes proximas sensim corrumpens juxta *pororum* deductionem, & configurationem, cutis superficies tandem commaculata fuit.

Quin-

Quinetiam ab extra *Syderationum horum* causæ petantur, putà ab *aeris injuriâ*, ubi *miasmatum pestiferorum* deficit, vel inhibetur *exhalatio*, ubi illa in *spiraculorum cellulis* detinentur, imo & figuntur; adeò ut *ventilatione irritâ* hinc aucta fuerit *mali* virulentia, & in parte affectâ *vitalitatis* extinctio secuta.

Non est cur repetam, nonnullis *stigmata haec* fuisse inusta sanitate alias inviolatâ; quod nisi abundè constiterit, in pleniorem illius fidem, è multis pauca promerem experimenta; ut tamen Lectori cuilibet hâc in re satisfaciam, nonnulla enarrabo.

Ad *Puellam* correptionis perendiè accersitus eram, quæ *citrà difficultatem* spiravit, extrinsecùs *calor* mitis, & *admodùm blandus*, interiora utique *manifesta* non conflagrarunt *incendio*, pulsus haud inæqualis, aut irregularis, nullus denique *eam* torsit cruciatus; è contra verò omnia tam *parata*, tam *serena*, perinde acsi nulla ægritudinis procella jactaret, nedùm impenderet vitæ jactura: reverà mihi non constitit de causâ ægritudinis, quam simulasse morbum suspicabar, donec

thorace nudato indubia hìc illìc stigmata pro more compuncta, partem sensu vacasse indicaverint, meritò habita properantis fati arrhabones; eâdem nimirùm nocte *puella* expiravit, vix dum vel suo, vel astantium judicio *valetudinaria*.

Paulò post *Viduam* invisi *Sexagenariam* à quâ (confecto ferè prandio hàud parco, quippe præter carnes ovillas stomachus adhuc latrans pullum gallinaceum expetivit) tolli mensam jussi: posteaquàm nonnulla de statu ipsius presenti percontatus fuissem, se nunquam toto vitæ curriculo saniorem asseveravit, admotis exìn digitis arteriæ, intermissionem crebram cum formicatione deprehendi, collo demùm & pectoris regione lustratis, *innumera* detexi *ecthymata*, signa proh nimiùm manifesta *mulierem* benè *pransam* apud *Inferos* cænaturam.

Quoad *Stigmatum* utpote non *gangrænatorum* interstitia, limites sci. observantium, hoc falsæ potiùs *veneni pestilentialis* qualitati, quàm ejusdem *putredini cadaverosæ* attribuendum arbitror; *seminario* nimirùm *maligno* dispersim per *pororum* meatus erupturo, cujus egressu propter

conſtipationem denegato, nil mirum id in *ſpiraculorum cutaneorum* tubulis hærere, & illic concreſcere, impedito etiam *ſpiritus* influxu, Syderationem figuræ orbicularis inducere.

Proinde ab *acore* miaſmatum non tantum *obrigeſcunt* partes extimæ, ſed *oris litutis* extinctione redduntur *ſphacelationi* valdè obnoxiæ: Sed de his abundè fatis; nam idem eſſet meridiano Soli lumen mutuare, ac in harum rerum confirmatione teſtimonia quotquot ad manum proferre.

Stigmata inter ſe paulùm oppidò discrepabant, ratione *coloris*, & *indurationis* diſcriminanda, de eorum *colore* mox diſſeram: Sugillationum *indurationem*, vel potiùs *corneſcentiam* acu majuſculâ, vel ſcalpello explorare mihi pro more erat, ad diſtinguendum *punctură* inflictâ, utrum *vitâ ſenſuque* pars privaretur? conſpicuè hinc *ſtigmatum* Varietas, & diſcrepantia; levi negotio *nonnulla* pertudi, *alia* utpote *calloſa*, *cruſtacea*, & *uſque indurata* terebrare plurimum habuit difficultatis: è *ſucco nervoſo*, ſive *gelatinâ quâdam* in gummoſam ſubſtantiam *excoctâ*, vel *concretâ*, aut,

nus, morticinorum adinstar è medullâ ossis affectâ *sugillationes has* confici, & oriri conjicio; hùc etiam spectare videbatur stigmatum quorundam *color ferruginosus*, & intima cum *nævis* congruentia, horum consimilitudo in iis distinguendis uel expertis quibusdam præbuit errandi ausam.

In re tam seriâ historiam de *puellâ quâdam* haud infacetam intertexere liceat, hæc sci: diluculò ædes meas accessit, soluto postmodùm *nutricùm*, & *ægrotantium* cætu, tristis & conturbata mihi appropinquavit, interroganti quid rei, tremebunda, & pænè prolapsa respondit, se effractâ domo in quâ cum Vetulâ secludebatur (cæteris à Lue jugulatis) ad me venire, horam mortis propè instantis percontaturam, institi causam periculi imminentis sciscitari, tum velut semimortua, *stigmatà* cruri *inusta* ingemuit, *lustratis* itaque *inaculis* errorem propè fatalem deprehendi, eò quòd *nævi* neque à *puellâ*, nec a *nutrice* priùs detecti utrisque egregiè imposuerunt; re cognitâ alacritèr virginem mirè consternatam, & metu frigido exsanguem allevavi, quam omnem protinùs excutere formidinem jussi, quo-

nium efficaciſſima ad manus erant medicamenta, *Lue* tamen *ſanatâ* cicatrices illæ tanquam veſtigia mali indelebilia hæſura dixi; *puella* ſpei plena domum revertit, indavit, à *timore*, juxta ac *omni peſtis ſuſpitione* liberata; reverâ perſuaſiſſimum habeo, ut niſi animum ipſo temporis articulo trepidanti addidiſſem, *juventæ* exſpes vitæ concidiſſet, fati quippe advenientis vel mendax præſagium *timidi* exanimare poſſe apud omnes ſanè compertiſſimum.

Stigmata autem nonnulla cum *nævis* tam gemella erant, ut non tantùm *puellæ incauta*, ſed etiam *Chirurgi*, *aliique* illorum faciem, & doctrinam ignorantes gravitèr de iis hallucinarentur: Quin & à puncti-one *ſtigmatum* præfatâ, an *cutanea*, vel *profunda* eſſent, mihi conſtitit ſatis exploratum; ſiquid enim reſtiterit ſenſibilitatis, ſpem nullo modo abjecimus, eò quòd *ſtigmata* cuti tenus *impreſſa* multoties cum ſenectâ fuêre *decidua*, & è contra *inſignita* quotquot, indubia mortis auctoramenta meritò habebantur, ſi medullitùs penetraverint, extinctâ ſcil. vitalitate, & inductâ ſphacelatione: *Comæ* autem ſive

deli-

delirio gravi quempiam premente, sæpe nomerò universum corpus sensu orbatum animadvertimus; ita ut, si membrum intactum, & sincerum secueris, vel prædicto modo fodicaveris, haud gravius damnum sentiret æger, quàm prælente syderatione. Frequenter tamen memoria ante obitum rediit, sensu penitùs deperdito.

Viscera porrò, non minùs ac corporis *externa partes* erant frequenter nigro carbone notata, immò occurrebant quandoque pestiferè interpuncta, nullis *ad extra* notis tum conspicuis.

Stigmatum magnitudo varia, nunc *contractiora* majoris aciculæ caput referentia, nunc *ampliora*, & magis *patula* visebantur, oboli, vel denarii nummarii latitudinem adæquantia, interdum è multis minutulis invicem conglomeratis *conflatæ Vibices*, quæ in *peste nuperâ* visu rariores.

Postremò, *stigmata quædam* erant *depressa*, alia *prominebant*, in plerisque non nisi elapsis aliquot horis ab exitu *correptorum* apparuêre; nimirum *Lui* non sufficit mortales jugulare, nisi cadavera exhibuerit victoriæ trophæis adornata: *Nutrices* hâc de causa *attentiores* cadavera nuper

defuncta linteis madidis induere ſolebant, ut ſci: fermentatione *humorum veneficorum* ſedatâ, potiſque obſeratis *Præfecti Sanitatis* hoc artificio ſeducti, ædes non occluderent.

Utcunque *ſtigmata* hæc *profunda* perpetuò haberentur mortis *Legati*; tamen ad biduum, ſaltem aut triduum, immò ad dies quatuor ſtigmatici plerique erant ſuperſtites, fato ante oculos poſito, ut vivi, & videntes perirent.

Sectio Sexta.

De Pestis nuperæ Signis Prognosticis.

CUm tot, tantisque *Lues Nupera* mortales incesserit dolis, & omnifarias miscuerit neces, ita ut vix certi quid de ejus eventu colligi, ne dùm pronuntiari potuerit, in auguriis tradendis *oculatissimos* sanè, & admodùm *consultos* esse *medicos* impendiò interest, nè turpiter in *se*, nè in *Artem Sacram* incauti flagitiosè delinquant, *sanitatem* deploratis temerè spondendo, & pari quidem deviatione, ac insciti *vigrum Theta* denuntiando convalescentibus: quamobrem ut dehinc infames hosce scopulos *posteri* vitent, quæ ad rem hanc faciunt non sine quotidiano vitæ periculo per spacium semestre & ultra, conscripta in *reipublicæ medicæ* commodum candidè & lubentissimè proferam.

Signa Prognostica vel *ipsam* respicium *Pestilentiam*, quoad *ortum* ejus, *statum*, & *periodum*, vel correptorum denotant *interitum*, aut *convalescentiam*.

Ab indiciis Certis, & indubiis eruptionem Pestis manifestam per spatium diutinum præcurrentibus, haud inauspicatum sumitur de illius tyrannide præsagium.

Constitutionem sci. *pestilentialem* apertè indicare solent *dolores acres*, & *tumites*, item *tumores* locis, partibusque jamdudùm affectis denuò recidivi cum *ingenti cruciatu*; etenim res est haud infrequens, non nova, ut in iis qui pridèm *Luis* impetum sustinuerint, *Bubones*, nec non *Carbunculi* dextrè licèt *sanati*, iterùm tamen *emergentes*, ob quædam *apparatûs pestilentialis* Vestigia altiùs impressa, & planè indelebilia, sive ob *magnetismum*, tempus *adventuræ pestis* sublucinum è longinquo patefecerint, & morbi malitiam præmonstraverint.

Quoties insuper *morbi chronici* in *acutissimos* mutantur cum insuetâ *Symptoma-*

tum

tum vehementiâ, toties *exitiosa tempestas pestilens* præ foribus; valetudinarii siquidem quodvis incommodum, ac detrimentum susciperé sunt magis parati, quàm alii ægritudinis expertes, & integri. Quocircà à causa naturali, nempe aliquali corporis alteratione, obscura licèt ratio peti potest, cur infirmi *futuras aeris mutationes*, & *alias* ab extra *injurias*, quasi cœlitùs admoniti, citra ambiguitatem prædicunt; & quò *misasmata vegetiora*, eò citius ægri *prævia* ejus delibant *seminaria*; nam *Pesti* solenne *effluvia quædam* velut *tot Lictores paludatos* præmittere, quæ *languentes*, & *imbecilliores* primò adorta, eos exercent, & *humorum* diu *congestorum* iners Imperium demutando, ad se *Dominium* transferunt, ex officio, & gubernationis lege *humores crassos* subtiliantia, *pigros*, & *veternos* acuentia, *fermenta* immutantia, *liquores* accendentia, & denique *alterationes* etiam *contrarias* inducentia.

Huc porrò refertur *pecorum Lues* humanæ pestis frequens nimis antesambu'o; eò quod *animalia hæc* sub dio utplurimùm noctu, & interdiu degentia, non *aerem* dun taxàt,

duntaxàt imbibunt *corruptum*, sed ratione *herbæ vitiatæ*, cui sæpè insidet *talis pestifera*; tum quoque propter *virtutis* impotentiam *Luis* vel *tyrocinio* cedentem, *primaria* ejus *rudimenta* sentiscunt, uti hinc ingens *pecorum* Lues, ita in aprico prostant *magnæ pestilentiæ* vexilla.

Quinetiam quando *de nihilo mortalium animi terrore, & metu concitantur*, & sunt *portentorum novorum*, & *perhorridorum* aucupes; adeò ut hinc *plebs pavida*, & *consternata* pestem avidè præstoletur, cui quis *præludium ejus* procul abesse nescit?

Certè hoc Problema rationi minùs absonum videbitur, perspecto benè *spirituum* cum *rebus occultis*, & *longè dissitis* commercio intimo, & familiari; hæc qui contemplatus fuerit, facilè intelliget spiritus *impressionum subtilissimarum* capaces fore, ob commune vinculum consimiliter in *phantasiam* operari, & futuri mali *confusam* licèt defigere *ideam*, proinde absque ullâ *miraculi* præfatione eventura præscisca populus.

Ultimò, singula cujuscunque ordinis quæ *hostis ingruentis* proclassico dant signa *mali-*

malitiam Lues utique eloquuntur; auguriis quippe haud fallacibus diu prævolantibus, impulsum vaticinium ab extimâ miasmatum pestiferorum efflorescentiâ excitatum clarè manifestat, atque quò mali proditio remotior, eò atrocior solet esse pernicies, quoniam irradiationes in distans temporis, vel loci intervallum propagatæ, à causâ quidem magnâ, & energeticâ pendere videntur; cùm igitur artus Pestilentiæ perrarò instantaneus fuerit, sed gradatim diffusus juxta sci: lentam, claudamque nitro-aereæ venenositatis eruptionem, si modò prima ejus lux tot hominum oculos perstrinxerit, quodnum precor erit de *jubare meridionali* judicium?

Lues prima statim ab artu effera, & exquisita, brevi spatio terminari solet.

Pestem appellor *exquisitam*, quæ *ætate robustissimos* celeriter jugulat, & confertim longè, latèque disseminata, in omnes oppidò debacchatur, explosa simul, & semel seminario pestilentiali, idcóque citissimam fore ejus dissolutionem, sive extinctionem, spondere ausus sum.

Quantumcunque ſpatii à Luis incboatione, ſive ortu ad ſtatum, par ſanè intervallum ab ipsâ actione ad ejus receſſum, & periodum.

Viz. Non per *ſaltum*, ſed *motu regulari* progreditur *virus peſtilens*, quod (ne plura, vel longinqua loquar) in *peſte noſtrâ* luculenter emicuit, hoc ampliùs patebit in Synopſi *funerum* annexâ.

Sublatâ, evacuatâ, vel extinctâ peſtilentiæ causâ, effectus mox deficit, & tollitur.

Uti flamma deſiderato quo alatur pabulo, langueſcit, ac moritur, ita nè ceſſet, pereatque *ſeminarium peſtilens* opus habet *reſocillatione*, *idoneoque alimento*, Fomite nunquam longævius: Lubens tamen agnoſco *prunam peſtiferam* aliquandiù poſſe *favillâ* obvelari, & velut *conſopitam* per aliquot annorum luſtra jacere; tandem verò recrudeſcere conſvevit malum poſt lucida typorum intervalla causâ etiammùm vivâ,

vâ, & vigente: hinc fortassis quorundam error opinantium, mundo *Pestilentiam* ferè *coævam*, quam ex occasione rerum grassari suspicabantur perquam delusi; illa siquidem *mineræ pestiferæ* vegetatio post aliqualem recessum, eam radicibus niti palàm ostendit, quibus demùm evulsis, vix mihi constat quæ ejusdem dari queat repullulatio: hoc omnifaria *pestium* varietas sat superque comprobatum exhibet.

Præsagia jam recto ordine sequuntur quæ ad *correptorum interitum*, vel *convalescentiam* propiùs spectant.

Hæmmorrhagiæ quævis infausta Sanguinis vel *stillicidium* mali habebatur ominis; *fluxus menstruales* (sicuti priùs allegatum) perpetuò ferè erant *funesti*.

Alvi fluxus saltem in principio ut plurimùm lethifer: quâ scilicet evacuatione *inhibetur diapboresis*, *vires labefactantur*, *venenum quoque impetuosè petit intestina*, *& ibi nonnunquam Figitur Syderationum author*; neque minùs res deplorata,

plorata, ſi *excreta* fuerint *odoratu fœtidiſſima* citra alleviationem, ſi illorum *color viridis*, vel *niger*, aut ſi *involuntarii fluxerint*, præſertim ſi affixerit *Dyſenteria*.

Ubi pulmones teneri, imbecilles, aut vitiati, res ut plurimùm infauſta.

Equidem neſcio in *Peſte nuperâ*, an *unus Pulmonarius* evaſit; nam obſervatione quotidianâ conſtitit *anhelos, aſthmaticos*, &c. ob crebram inſpirationem *auræ peſtiferæ* plus imbibere, quin & uſu nimio *tenuem viſceris* labefactari, adeò ut *virus peſtilens* in eò velut concentu rietur.

Sudores initio proſilientes abſque alleviatione ullâ, morbo tunc Vegetiori, & ægro langueſcente, fatales.

Irrito viz. naturæ conatu *venenum* foràs propulſandi, illicò evaneſcit, & deplorata eſt omnis convaleſcendi ſpes; quin & tanto *ſpirituum* diſpendio artus flaccеſcere, effœtos reddi nemi-

nem

nem fugit: diuturnum quoque *sudoris* profluvium re improsperâ certum haberur *colliquationis* indicium; neque minùs suspecti *sudores fervidi* veliculas frequenter excitantes, & *excorticantes*: præterea, si *sudores frigidi* calidos exceperint, haud incompertum indiscrimine magno infirmos versari: magis autem periclitantur quorum *sudores cadaverosi*; quandoque tamen *morbus fœlicitèr judicatur* post *sudoris* aliqualiter *graveolentis* eruptionem, una transpirante *veneno pestilentiali*.

Ubi diuturna appetitûs dejectio, ibi res minimè salva, sed è contra longè frequentiùs exitiosa.

Stomachi fastidium (uti è supradictis pareat) insignis habebatur index correptionis; quo diu urgente omninò necesse est, ut ob *nutrimenti defectum* collabantur vires, & *seminarium pestilens* victoriam consequatur, non sine magna suspicione *erosionis*, aut *sphacelationis* in ventriculo.

Sum-

Surditas cum ſopore parotides mox emerſuras apertiſſimè denotat.

Bubonibus citra evacuationem ſalutarem reſilientibus ubi Cætera adhuc urgent Symptomata, res dubia, & utplurimum deplorata.

Initium victoriæ è manibus noſtris pæne ereptum conjeci, quoties derepentè, & ſine causâ *tumores* ſubſidebant, *venenum* quippe *peſtilens* ſe eximproviſo ſubducens, heu nimis frequentèr interiora petiit, difficillimè evocandum; *ſudoribus* tamen *elicitis* cum *virium tolerantiâ*, haud inſolens erat ut *Bubones* qui nuper *evanuiſſent*, denuò *reverterent* re in vado poſitâ.

Quotieſcunque tumores vel decolores, præcipue ad nigredinem Vergentes, vel nondùm ſuppurati, vel inſenſiles, ægros in pejus ruere pronunciandum.

Bubones quo plures, modò ſuppurati

rati eò exitus morbi fortunatior.

Carbunculi semper magis exitiosi Bubonibus jure merito censendi.

Tum ratione doloris, tum quia sunt curatu difficiliores.

Arctiores Carbunculorum limites. Commodus illorum situs, viz. à visceribus, vasisque majoribus, tendinibus præsertim, *nervisque* remotior; quorum insuper *numerus minor*, rem haùd in desperatis apertè propalarunt; Neque minùs è contra *Anthraces* rapidè instar *Gangræ* progressi, *Cordis regionem*, vel *intestina* possidentes, *pluresve* etiam si essent, sive *livescentes*, in propinquo fata vel lusco exhibuêre.

Stigmata pestilentialia, saltem profunda, sunt mortis angari admodùm pernices, eò quod *mortificatio generalis* presso pede insequi consuevit *particularem*: attamen quandoque (uti è supradictis constat) *inducia* quibus-

dam conceſſæ nunc *biduanæ*, nunc *triduanæ*.

Symptomatum complicatio, vehementium ſæpe ſæpius perniciem præcipitabat.

Plurima licèt ſigna recuperandi ſpem exhibuerint, unumque noxium contra indicaverit, vix difficilis quidem conjecturæ erat, cataſtrophen appropinquare.

Ex urinâ Correptorum non Stabile, non exploratum judicium: horum ſanè *lotio* utplurimùm minimè à *ſanorum lotione* diſtingueretur, aliquandò tamen ejus *graveolentiam* vix ferre poterant *inſpectores*; hoc ſerò nimis ſapiens *medicus quidam* expertus eſt, qui matulâ arreptâ *odorem fatidiſſimum* hauſit, mox malè ſe habuit, & ſpacium intra triduanum occubuit; adeò ut è re turpi aliquandò lucri odor ſit fatalis.

Pulſus qui in cunctis ferè morbis index

index certissimus, in Lue pestiferâ fallax admodum, & dubius est.

Ægri in morbi initio, vel statu, comatosi ægrè evaserunt.

Istud à me rerum ordo exegit, ut *signa hæc prognostica* infererem; consultò plurima omisi, cujus delicti gratiam faciat *judicandi difficultas*, & *discrimen*; *Luis* quippe tot, & tantæ erant prestigiæ, tot captiones, ut ægri plures ipso in portu naufragi forent; viz. cùm convalescendi spem velut in manibus haberemus, Subitò mors obrepserit, & nonnullis de quibus actum, & conclamatum, redierit sanitas, velut in Artis ludibrium.

Sectio Septima.

De Pestis nuperæ Curatione methodicâ.

Lues pestifera quoad exitum semper in bivio, & difficili versari solet, cujus furore impensiùs gliscente, major ut plurimùm pars *correptarum* desiderata; utcunque spes non temerè abjicienda, in re licèt arduâ non funditùs desperandum, perinde acsi generis humani *ab contagium* institerit clades, & interitus; quin potiùs calamitatis angustia stimulum, & calcar addiderit, & vel ipsa morbi pernicies generosos *Naturæ* ministros *medelam* comparandi studio accenderit.

Methodi Therapeutica aditum, & vestibulum ingressurus, paucis hortari *correptos* necesse habeo, qui imprimis submonendi, ut *Numen* omnimodâ supplicatione venerentur, & *precibus* holocausta

causta immolantes, ab Illo tot, tantisque sceleribus violato, auxilium supernè petant, nec non pari devotione implorent *Cælum*, quò remediis dextrè præscriptis faveat, & benedicat.

Dein *malo admodùm præcipiti* laborantes, si modò fuerint *sui juris*, *mentisque Compotes*, exorentur, ut *testamenta* actutùm perscribi curent, & illa incunctantèr signent, nè forsan ob relictas *absque hærede* sarcinas, *rixæ*, & *lites hæreditariæ* de re familiari mortuorum demùm serantur.

Postremò, ab *ægrotis* impetrandum, ut exutâ morâ se *compositos*, *pacatos*, immò & *morigeros* tradant *erudito*, *experto* & *Cordato medico* in manus, & curam: hinc patet quam dura *medicorum* provincia, in *morbo extremo* sanitati & *ægrorum* vitæ plurimùm periclitanti invigilantium; quàm illorum munus *periculorum* undique plenum, quibus cum *malorum Lernâ* ictu unico dimicandum, uti *aliis*, ita frequentèr *ipsismet* exitiosâ!

Verùm ut ope suâ *Ars Sacra* erigeret, & sublevaret mortales *ægritudine summâ* circumvallatos, *Progeniem legitiman* perennare gestiit, sci. *ab Æsculapii filiis*

haud in auspicatiùs in *Pestilentia*, quàm *affectuum reliquorum* Curatione, tanquam pro communi *reipublicæ* commodo sudatum; pluribus tempero, indignus sanè *tot Heroum* encomiastes.

Quoniam hâc ex parte *disquisitiones medicæ* tam *prosperæ* erant, uti olim *aliqui* in exploratione *remedii specifici* adversus *pestilentiam* multùm sudoris impenderunt, operam, & oleum perdentes, utcunque de eò plurima mendacii manifestissima passim prædicarunt: ita *Ciuiflones nostri suum* consimilitèr θυρεικα, *suum* παγκρηστον licèt perniciosissimum miris artificiis celebrabant, & id *credulæ* & *incautæ plebi* vænum tradebant: Certè *impostores*, & *gerrones hi* jure merito censendi *Pestis publica*, quorum opinio à ratione omninò abhorret; nam argumentis utrinque libratis, facilè constat τὸ τῶν *Luis pestiferæ* absolutorium nullatenùs in rerum naturâdari, neque *mysterium tale* cuivis mortalium hactenùs innotuisse: quamobrem juxta *intentiones* in *peste* paritèr, ac in *aliis morbis* seriò attendendas, *methodica*, & *rationalis* instituenda *Curatio*; Nobis quidem viam hanc Regiam in-

ingressis multorum licèt cum strage, viz. *morbi* indole initio non benè perspectâ, & cognitâ (verbis absit ostentatio) pulcherrima stetit victoria.

Superest jam ut præmittam quid à *medicis* factitandum; quum itaque *mali genius* vix ullas concedit inducias, ruptâ protinùs morâ, quàm ocyssimè; & impigrè languentibus succurrendum; opitulandi nimirum *occasioni matutinæ* immineat *medicus*, advoletque in *ægrorum* auxilium; nè forsan ob tardam nimis medicamentorum aliàs efficacium administrationem convalescendi spes pereat, & tam supinæ oscitationis nulla deniceps indulgeatur expiatio.

Tum *accedens medicus* correptum bono esse animo jubeat, languentem voce, gestuque excuscitet, strenuè culpet *pusillanimitatem*, ex quâ tot ultrò se permittere solent in *miasmatis pestiferi* deditionem, vel hâc de causâ spem sanitatis sibimetipsis præscindentes.

Ultimò, juxta *Collegii Celeberrimi* in Libro præfato *edictum*, in *magnorum*, & *Generosorum remediorum* usu, & administratione, res *summo consilio*, *judicioque firmo* gerenda.

Imprimis *Celebranda venæ Sectio nemi* meritò ambigendum? *quam* reverâ hic pede ficco transiissem, utpote *exitiosam*, nisi quidam, nescio *Audaciæ* magis, an *Imperitiæ* pervicaces, non solummodò *parcâ manu* sanguinem mitti curassent, sed & *iteratis vicibus* copiosam ejus eductionem usque ad *deliquium* nuper suasissent.

Siquid *Veterûm* authoritas, siquid *Neotericorum* experientia valeat, si denique calculum nostrum adjicere liceat, *Phlebotomia* in *verâ*, & *exquisitâ peste*, semper suspecta, nè (quod abundè comprobatum) unà cum cruore purpureo Anima effluat; tam ingens discrimen concomitari experti sumus hanc evacuationem; proinde satis mirari nequeo quâ acti insaniâ Hi *vitæ humanæ* proditores, *carnificinam* exercentes, deliramenta sua alieno damno firmare audeant; utrum à calore intensissimo *Phlebotomiæ* indicatio depromitur? an à *vasorum* turgescentiâ? an ad *miasmatis pestiferi* fugam vulnus aperiendum, per quod exeat, evadat, erumpat venenum? profectò nil magis à vero alienum videtur; quandoquidem nisi unà cum *febre* remiserint *Cætera Symptomata*, haùd

haùd dubio in ſummum vitæ diſcrimen adducuntur ægri; quî enim *Sanguis* & *ſuci reliqui* depurentur, ſi *febrilis calor* re infectâ, immo labe veneficâ herente, & vigente diſcederet, & extingueretur; ut taceam venenum peſtilens *venâ ſectâ* ſe intùs recipere, & illic defixum manere, quin & *diaphoreſis* apprimè *utilis*, & *ſalutaris* celebratâ hâc evacuatione inhibetur, *ſpiritibus* non tantùm *depauperatis*, & *perditis*, ſed contrarius hinc motus *ſeroſo lætici* conciliatur.

In eodem portò hærent luto argumentum à *vaſorum turgeſcentiâ* petentes; quid quòd dum in *maſſâ ſanguineâ* immanes nimiùm concitentur orgaſmi, particulæ *cruoris* diſcordes, & heterogeneæ in ipſo commotionis articulo ſeſe expandere adnitentes, ampliuſque exagitationi tantæ ſpatium quærentes in vaſis utcunque diſtentis *plenitudinem* duntaxàt ſimulare videantur; nam *venæ* velut *depletæ* ſubſidere aſſolent, expectatâ pauliſper *liquoris Coccinei* quiete, & pace: proh dementiam *temerariâ ſanguinis effuſione* vires incaſsùm proſternendi ob *exventitam* ſolummodò *plenitudinem*.

Non

Non ea demùm est *aura vomifica* indoles, ut *venæ aperta* portam appetat, & simul cum cruore eliciatur, quæ (sicuti ex memoratis liquet) in *spiritibus, vasisque aliis* hospitari gestit, quàm in *genere venoso*; hæc curatio *Lui* appropriata extra omnem dubii aleam constituet.

Quænam denique huic opinioni fides? cùm innumeris pateat experimentis *sanguinem* plerumque in hoc morbo *cum impetu prosilientem* difficultèr sisti, & vulnus ægrè postmodùm coalescere: verum non is sum qui inficior, *phlebotomiam* in febre maligna, & pestilentiali aliquandò locum habere, & re deploratâ ob *nimium menstruum vel lochiorum fluxum* revulsionis gratiâ consultò tentandam; summo tamen periculo illam in *Peste verâ*, & *exquisitâ* celebrare: Unicus tantùm (uti memini) omnium quotquot, ægrè evasit, qui *dominante peste nuperâ* sanguinis detractionem subivit, at sermonem fusiorem super hâc re admodum perspicuâ abstineo, ad cætera minùs controversa transit unus.

Quod ad secundum notabile remedium attinet, viz. *Vomitionem*, crapulâ præ-

præcedente, in ventriculo saburrâ noxiorum humorum congestâ, urgente nausea, ore etiam amaricante, consentiente thoracis, & cervicis conformatione, in morbi infantiâ prodesse queant *emetica remedia*; inter quæ illa eminere videntur quæ Ventriculum abundè nimis farcinatum *citra catharsin* subvertant.

Viz. *Syr. Diasari Fernelii*, *Syr. scabiosæ Compos. Oxym. Scillit. Sal præsertim Vitrioli*, &c. Antimonii preparationes non æquè arridentes: *Medicamentorum emeticorum* Dosis augenda, ut extemplò depleatur *Stomachus*, item serum cerevisiale affatim ingurgitandum, foliis cardui, scordii, ulmariæ, petasitidis, &c. incoctis, quousque sordes quæcunque *Ventriculi Parietes* emplastrantes benè eluantur: Qui de meo consilio potetum prædictum addito Oxymelite simplici, *nullo licèt emetico previo*, affluenter hausêre, levamen inde, & emolumentum illicò experiebantur.

Confecto *Vomitionis* Stadio, quò meliùs *Alexipharmaca Medicamenta* retineantur, *Ventriculi* tonus fatiscens magnoperè firmandus *alexeteriis* admiscendo *Stomachica*: Sin verò *vomitio* urgeat *Symptomatica*

matica, omninò exulant *remedia emetica*: nè medicus, (agyrtarum more qui theatrematum medicinaliumignari,) Symptomata promoveat, quæ vires ob irrita conatuna prosternere possent, & *alienarum morbi* etiam aliunde in *ventriculum* alliciant, illamque inibi figant, unde mox *vomitionis* impetus immanitèr procellosi, nullo quidem artificio compescendi.

Tametsi in aliis affectibus *vomitio vomitione* tollatur, in *peste* tamen *à nausea*, & *vomendi propensitate* siniſtrè deprimitur indicatio: siquidem *malignitas* vel *potiùs effluvia nitrosalina* os *ventriculi* vellicare, *nervosam crumenam* licèt *vacuam* subvertere, & *motus* ciere *spasmicos* solent: quorundam *Stomachi* videbantur cibo *graves*, perinde acsi vehes impuritatum illos gravitassent, hi *emetica* ultrò expetebant, quibus morem gerere omninò nefarium fuit; incussa quippe *infarctûs* suspicio à venefica labis pestiferæ vi dependebat, ventriculo interim ab *alimento*, & *humoribus noxiis* libero: cætera hìc desiderata in Sectione de Symtomatum Curatione inserentur.

Quinetiam *Purgatio* inter *remedia mag-*

na haud perperàm annumeratur sci. *solvenda alvus necne*, res quidem magis nodosa, & inter medicos dissentionis plenior: revera *Pestium quarumcunque* varietas, *temperamentorum* dissonantia, *morbi* complicationes variæ, *tempestatis* incertitudo, quò minùs regulas tradam hâc in re generales, quammaximè obstant, quarum vice collectiones in praxi quotidianâ celebriores substituam.

Humorum turgescentia, sive *cacochymia* ignis instar speculatorii *proficuam* fore *hanc evacuationem* certò designavit, fæcum *quantitate* potiùs *gravante*, quàm *qualitate* illarum *irritante*: nimirùm cùm humorum *regimini*, *coctioni*, & *excretioni* minùs suffecerit Natura, juvari eam omninò necesse, ut illi per *alvum* opportunè exturbentur, precedente saltem *ingluvie*, ocyssimè, & si[illegible] nimiâ motâ *Catharsis* imperanda.

Purging when indicated

Quod si ob ejus comperendinationem *labis pestiferi* characteres in succos altè fuerint impressi, humorum exterminandorum *depuratio*, potiùs quàm *evacuatio* tentanda videtur: profectò metuendum magis sentinam movere, quàm separationem

nem occultis Naturæ viribus absolvi posse desperandum; enimueròsive *sanguinis solutio*, & *fusio*, sive (juxta nonnullos) *ejusdem coagulatio* spectanda; certè hinc, inde *medicamenta* proscribenda videntur *cathartica*, quæ sci. in causâ priori *cruorem* ulterius exagitant, funduntque, & *vasa* reserant labore improbo *claudenda*: *Remedia* etiam *cathartica* nocent in *sanguinis coagulatione* exhibita, eò quod *colluviem* avocant solummodò, & evacuant *serosam*, quâ modò *particulæ tenaciores* immersæ, & dilutæ erant: hinc fit, ut quod priùs *stagnabat*, methodo hâc *incrassatur*, altiùs *impactum*: præter invictam planè difficultatem *cruorem* fortefortunâ *coagulatum*, & in vasis *stagnantem* remediis quibuscunque in statum pristinum reducendi, illum colliquandi, & fluxilem reddendi, aut *virus pestilens* intimè implicitum eliminandi, malè metuendum nè minera *morbi* usqueadeò exagitata *intestina* petat, *sphacelationem* inferens.

proscribenda

In *purgatione* ut bono litetur eventui cautè admodùm *vires consulendæ*, quibus prostratis, aut deficientibus *hæc minùs tuta*, immò *exitiosa* censenda. His

doubtless purging by good mothers furries troublesome children ends the grave: considering my own personal infirmity at 84 I was in the month of March 1851, very tolerable & very costive. A lady in the vicinity

His adde *Catharsin* rempericulosæ plenam aleæ, si alvus *medicamentis purgantibus* nimiùm concitaretur, unde ὑπερκαθάρσεις, aut *succorum colliquatio*; *miasmata*, viz. *nitrosalina* e. g. ab haustâ potione *humores* acuente, & rarefaciente, *illos fundere*, & ad *intestina torrentis instar* deturbare apta nata sunt.

In *Spirituum* insuper *morbo* quis amabò *Catharsi* locus? certe mihi plusquam verisimile videtur, *succos corporis* longè citiùs exhauriri posse, quàm *purgationis administratione* spiritus valde oppressos, caliginosos, & propemodùm extinctos, denuò sufflaminari, & in pristinum reduci statum, ac nitorem; cùm denique *venenum pestilens* utpote *subtilissimum* suâpte naturâ *Corporis spiracula* potiùs petere affectet, quàm sentinas *excrementorum crassiorum* secretioni destinatas, prætèrea cùm *evacuatione institutâ* motum adciscat *suæ indoli* contrarium labis venefica scil. à *circumferentiâ* ad *centrum*, quid sibi velint, me latet, qui iteratis vicibus exhibent *remedia cathartica*, undè frequentissimé *viscerum tormina*, eorumque *Sphacelationes*.

Quòd si eò ferat animus, libratis utrinque

sent to my good Cure-Lake some Seacale & I partook of a few very bew stalks, knowing well their effect I was severely purged & thereby

prostrated & have hardly recovered yet but I am content to remain costive, & without opening drugs or any thing of that quality, remembering my reading 60 or 70 years ago the advice to old age not to purge

que argumentis *alvum exinanire*, in *morbi principio*, & *celeri* quidem *commotione* eam ducere oportet, cui usui *medicamenta* in *formâ liquidâ* habentur magis opportuna *expeditam* celebrantia *mercaturam* Exemp. gr.

℞ *Aq. Angelicæ simpl. Tartarizatæ* ℥ ij. *Syr. de spinâ Cervinâ* ℥ j. *Elix. proprietatis Crollii vel Antipestilentialis* ℈ j. *& interdum* ʒ p. dissolve *salis absynthii gr.* viij. *M. S. Fiat haustus horâ commodâ, & typo remittende dandus: Pilularum Ruffi solutio, viz. ad* ʒ p. *vel* ʒ j. *plus, minusve in aq. Calendulæ* quibusdam magis arridet; quibus tamen *pilulæ magis* placent, ii *massâ* utantur *sequenti*.

℞ Extract. Pilularum Ruffi ʒ ij, resin zalapii ℈ j. trochisc. de rhabarb. ʒ j. gum. ammoniaci in aceto scillit: soluti ʒ j. salis Tartari, absynthii *ana* gr. viij. cum tinct. Theriacali q. s. fiat massa, e cujus ʒ j. conglobentur pilulæ vij, vel viij. Dos. in constitutione athleticâ ad ℈ ij. prout medico visum fuerit varianda.

In morbo *inductarum* omninò impatiente expedit ὀλίγως, & non βραδέως evacuare;

ita ut humores *priorum regionum* peccantes in *morbi ortu* actutùm exterminentur, priusquam eos impregnaverit *venenum pestilens*, & labe illius serpente, in *universos succos* dominio pleno potitum fuerit: certè πεπεζμὸς hic non expectandus, nullum habent locum *alterantia*, & *digerentia*: Ego autem *alvo suppressâ* satius duxi illum *glandibus* educere, quorum usum purgationi intestinorum commodiorem, & tutiorem comperi.

Cæterùm *medelæ cardo* ex omnium quotquot *Authorum*, & *practicantium* placito, & consensu, in hoc præcipuè vertitur; nimirùm in citissimâ *veneni pestilentialis* expulsione, quam mirè, & unicè præstare valent *Alexipharmaca*: fæcibus itaque priùs ablegatis, ad hæc correpti, tanquam ad sacrum Asylum, confugiant.

Remediorum horum copia tanta suppetit, ut *Natura* in re nullâ solertiorem, sollicitam magis, & indulgentiorem se præbuerit, quàm in præsidiorum adversus *Lucem pestiferam* benevolâ largitione; neq; infælicior hâc ex parte *Ars medicinalis* in variis simplicium præparationibus, quibus opportunè admodùm tam gravi occurratur malo.

Verumseligenda ex hac densa *simplicium* sylvâ; quæ virtute vegetiori possent, quippe juxta adagium Μαρμαλυκοῖσι [illegible] τὴν λέοντα, qui *Lucem pestiferam*, quorumcunque morborum facilè principem, se potè crepundiis domare confidit, quæ sæpe numerò *medicamenti segnitiem*, pariter *medici conatus supinos* ulcisci solet, tardi scil. eventûs expectatione tutem efficacis occasio funditùs perit.

Inter *Simplicia* è triplici *Vegetabilium*, *Animalium*, & *Mineralium* regno petita, superemment (ut à Vegetabilibus exordiar) *Radices Asari Virginiani*, *Serpentariæ Virginianæ* modò recentes, & aromaticæ; crebrò reverâ cœpit me admiratio in *radicibus tam exilibus*, velut *fibrillis reptatricibus*, dotes tam insignes latere, *saporis* tamen *acris*, & *mordacis* acumen, *odorque* nasum feriens *egregiè aromaticus*, vim, & præstantiam apertissimè indicant eximiam, & planè divinam; ita ut inter *diaphoretica*, & *Alexiteria*, nesciam quid in *miasmatum pestiferorum* expulsione efficacius fuerit, & generosius.

Dos. radicum in Alkool v. a. e. reductarum à gr. iiij. vel vj. ad ℈ ij. ex vehiculo idoneo,

[illegible] *aetatis* interim, *temperamenti*, & [illegible] habitâ.

Secundum jure merito locum mereb[illegible] *Radices Contrayervæ*, è quibus etiam [illegible] oppidò celebris conficitur, cujus [illegible] descriptionem paulò post tradam: Dos. [illegible] radicum subtilissimè pulveriz. à [illegible] ad [illegible] ex aq. angelicæ, scordii, calen[illegible] vel vino, &c.

Quin & *radices alias* ex usu quotidiano [illegible] proximùm profuisse experiebamur, [illegible] quibus pro re natâ variæ compositiones [illegible] erant, ut viz. quod singulæ non [illegible] contortis viribus junctæ exeque[illegible] in hac classe collocentur *radices* [illegible], *Scorzaneræ*, *Petasitidis*, *Imperatoriæ*, *Tormentillæ*, *Zedoarii*, *Allii*, *Helenii*, *Valerianæ*, *Aristolochiæ*, *Gentianæ*, *Dictamni*, *& reliquæ*, si quem varietas teneat, è libris aliorum eruendæ.

A me autem gratitudo exigit, ut pauca hic de *Zinzibere* subnectam, cujus pulverem, atque condituram, multotiès cum faustis ægrorum rebus exhibuimus; nempe hunc ad provocandam diaphoresin, atque illam ad vim *contagii pestilentialis* præcavendam.

E radicibus præfatis, vel cum spir. Vini rectific. vel cum aceto radicali parari queant *Extracta*, *subtiliores* quidem, & *vegetiores particulæ* mole corporeâ, & inutili exutæ, ex omnium medicorum consensu evadunt magis *medicamentosæ*.

Vegetabilium folia in praxi nostrâ usitatissima; nimirum *Scordii*, *Rutæ*, *Salviæ*, *Veronicæ*, *Dracunculi*, *Centaurii min.*, *Scabiosæ*, *pimpinellæ*, *Calendulæ*, *Melissæ*, è quibus expeditæ juxta rei angustiam variæ remediorum formulæ.

Aquæ ex herbis prædictis *Hillatitiæ* è modo *redolentes*, & *sapidæ*, viz. (sale volatili non spoliatæ) vehiculi vice, remedia magis energeticis optimè inserviebant: quæ interim *insipidæ*, & *officinis solum modò ornamento sunt*, nè tantillum emolumenti languentibus præstitêre.

Clyssus herbarum memoratarum aquis anteferendus videtur; hoc scil. artificio conficiendus viz. eliciatur magna quantitas *aquæ* seu *phlegmatis* ex herbâ viridi, & succulentâ, ex aliâ dictæ herbæ quantitate succus exprimatur, per residentiam depurandus; dein ad mellaginem fiat exhalatio, cui phlegma affundendo cum

tan-

tantillo spiri vini extrahatur tinctura, quæ demùm per exhalationem lentam reducatur in extractum, item ex herbâ siccâ extrahe oleum, & è magmate s. a. salem.

℞ Extracti partes quatuor, h. e. ʒ iiij. salis ℥ ß. ol. gutt. 50. Misce v. a. e. simul, fermentescere sinantur per mensis spacium, eousque agitando, donec amicè omnia associentur: *Valentia* quoque, vel *succus* dicto modo inspissatus, uti summarum est virium, ita vel tempestate hyemali ad usum medicum decoctionum loco ex herbis exiccatis constantium, prosperè depromatur; qui tamen nervosior evadit *tonis* Antagonista, ab additione salis Alkali menstruo proprio s. a. ad plures vices imbuti: remedio nimirùm hoc *tonus ventriculi* corroboratur, *putredo* ablegatur, *effluvia nitro-salina* oppugnantur, saltem præcipitantur, *diaphoresis* denique provocatur.

Baccæ insuper quædam maximo in praxi usui fuêre; viz. sudorem egregiè movebat *pulvis baccarum hederæ* ad ʒ j. ex aceti sambucini partibus duabus, & vini albi parte tertiâ: idem quoque præstabat *spiritus è baccis sambuci elicitus*, peractâ

fermentatione, exhibeatur ad ℥ iij; vel in-
quin & *spiritui è baccis Juniperi* ad ℥ j.
dato, uti & *spiritui è Juglandibus recenti-
bus* cum spir. theriacali, *seminibus* denique
scil. *cardui*, *citri*, *calendulæ*, &c. suæ ex-
stabant laudes, utpotè *sudorem* potentissi-
mè educentibus.

In Universo *Simplicium* medicamen-
torum censu vix aliquod (ut opinor) per
aliquot majorum sæculà medicamentum
habitum celebrius, quàm *Lapis Bezoar-
dicus Orientalis*, permagni sanè æstimi
ad hodiernum usque diem: Absit ut pe-
tulanti contradicendi animo veritatem
exploraturus, tot, & jam tantis experi-
mentis munitus, efficaciam ejus hactenus
pulchrè creditam enervare nitar: sed res
ipsa palàm loquitur, illum *precii majoris*
esse, quàm *virtutis*: profectò lapidem
hunc in pollinem redactum crebrò exhi-
bebam ad gr. 40, interdum ad 50, re non-
dum deplorata; & obtestor illum expe-
ctationem erectam frustrà omninò habu-
isse; mihi intereà haud constitit lapides
hos artificiosè probanti, adulterinos
fuisse, & factitios.

Quinetiam *pulvis Monocerotis* pridem
inter

inter *Antidota* ferè principatum obtinens nè hilum profuit, hujus à *Mercatore quodam* Doses aliquot accepi, *eximiæ virtutis* periculum ut facerem; verùm quâ *columbas pullos, feles, & canes* (uti Vir ingeniosus referebat) à *toxico arsenicali* pluries liberasset, *veneni* tamen *pestilentialis* expugnationi minimè suffecit: si hodiè in controversiâ non versaretur, an tale Animal à quopiam integræ fidei visum usquam, si stupendas insuper concederem dotes, profectò tanti pretii remedium, *Magnatum* duntaxàt, & non *miselorum* affectibus dicatum videretur: calamitate autem publicâ grassante, Achivi ut plurimùm plectuntur, quibus sublevandis ut plebeia à *medicis* excogitentur medicamenta oportet, in quorum catalogo, imprimis occurrunt *Trochisci viperarum sale proprio conditarum* ad ℈ iiij. ex *aq. Scordii compos.*, vel *sal viperarum volatil.* ad ʒ ss.

Ad nos misit Trochiscos ex *Angliâ Americanâ* Vir Dignissimus, è carne anguis caudâ crepitante, nostro idiomate Rattle-Snake confectos, à quibus commodi, & levaminis plus ægris, quàm à nostris domesticis obtigit.

fermentatione, exhibeatur ad ℥ iij; vel in-
quin & *spiritui è baccis Juniperi* ad ℥ j
dato, uti & *spiritui è Juglandibus recenti-
bus* cum spir. theriacali, *seminibus* denique
scil. *cardui*, *citri*, *calendulæ*, &c. suæ con-
stabant laudes, utpotè *sudorem* potentissi-
mè educentibus.

In Universo *Simplicium* medicamen-
torum censu vix aliquod (ut opinor) per
aliquot majorum sæcula medicamentum
habitum celebrius, quàm *Lapis Bezoar-
dicus Orientalis*, perinagni sanè æstimi
ad hodiernum usque diem: Absit ut pe-
tulanti contradicendi animo veritatem
exploraturus, tot, & jam tantis experi-
mentis munitus, efficaciam ejus hactenus
pulchrè creditam enervare nitar: sed res
ipsa palàm loquitur, illum *precii majoris*
esse, quàm *virtutis*: profectò lapidem
hunc in pollinem redactum crebrò exhi-
bebam ad gr. 40, interdum ad 50, re non-
dum deplorata; & obtestor illum expe-
ctationem erectam frustrè omninò habu-
isse; mihi intereà haud constitit lapides
hos artificiosè probanti, adulterinos
fuisse, & factitios.

Quinetiam *pulvis Monocerotis* pridem
inter

inter *Antidota* ferè principatum obtinens ne hilum profuit, hujus à *Mercatore quodam* Doses aliquot accepi, *eximiæ virtutis* periculum ut facerem; verùm qui *columbas pullos, feles, & canes* (uti Vir ingeniosus referebat) à *toxico arsenicali* pluries liberasset, *veneni* tamen *pestilentialis* expugnationi minimè suffecit: si hodiè in controversiâ non versaretur, an tale Animal à quopiam integræ fidei visum usquam, si stupendas insuper concederem dotes, profectò tanti pretii remedium, *Magnatum* duntaxàt, & non *miselorum* affectibus dicatum videretur: calamitate autem publicâ grassante, Achivi ut plurimùm plectuntur, quibus sublevandis ut plebeia à *medicis* excogitentur medicamenta oportet, in quorum catalogo, imprimis occurrunt *Trochisci viperarum sale proprio conditarum* ad ℈ iiij. ex *aq. Scordii compos.*, vel *sal viperarum volatil.* ad ʒ ss.

Ad nos misit Trochiscos ex *Angliâ Americanâ* Vir Dignissimus, è carne anguis caudâ crepitante, nostro idiomate Rattle-Snake confectos, à quibus commodi, & levaminis plus ægris, quàm à nostris domesticis obtigit.

Bufonum pulvis in omnium ore palmaris, bubonibus etiam cum Nitro calcinatis, tot, & tantis encomiis neutiquam par fuit: auspicatiùs quidem, & ex voto cessit *Spir. Cornu Corvi* ad ℥ ij. vel ʒ j. ex aq. epidemicâ.

Juvenem summa spirandi difficultas tenebat, arteriæ vibratio cessare videbatur, omnia demùm ultimum languentis spiritum in labris supremis hærere enunciarunt, huic exhibui *spiritûs præfati* ʒ j. ex aq. Scordii compos. ℥ iij. morbo pertinaciter hærente, post trihorium iteravi potionem, addendo Spiritûs ʒ j. & admota erant quinque Vesicatoria, semihorâ vix elapsâ calor viguit, artus movere cœpit, & sensìm se recollegit, ab orco revocatus; tandem cùm exitus in facili, en ab ulcerum in suris internis à vesicantibus excitatorum decoloratione, nec non sensûs abolitione sphacelationem propè imminentem! partibus tamen affectis profundè incisis, scarificatis, & v. a. e. embrochatis, hausto etiam bis de die remedio memorato, res iterùm (cœlo adspirante) in integro: viz. Spiritus hic prout flammifer, actutùm se per universum corpus diffundere

dere potens est, ratione volatilitatis salinæ qualitatem pestis salino-malignam corrigendi vim habet: nè plura dicam Spir. O. C. est *egregium diaphoreticum* in quascunque morbi quantumvis efferi tentationes.

Quotiescunque res in angustum adducta, ad *mineralia* confugiendum, quæ vi, & armis *hostem pestilentialem* foras projicere perhibentur; inter quæ agmen ducunt *Bezoarticum Minerale*, *Sulphur Auratum*, atque *Aurum vitæ*, &c. præparationes ex aliorum chartis depromantur.

Vereor sanè, nè nimius fuerim, in remediorum hujus ordinis enumeratione: quanquam non me latet *monomachiam* h. e. simplicium discretorum certamen singulare posse *Luem*, utique & *alios morbos* edomare; ita ut unum (virtute ejus cognitâ) sit par bello: quoniam tamen *huic malo* tot accedere solent *complicationes*, machinationes quoque ejus admodùm sunt versipelles; quidni ad pugnam *acies instruenda*, auxiliumque confœderatorum maturè implorandum, ut densatâ acie contra vim, conjurationem, & morbi gravitatem marte prospero contendatur. In

quem

quem usum *multiplices* varii generis ab Æsculapii filiis *inventæ compositiones*, quædam prolixiores, perinde acsi in Hecatomben ad pacandam Luis sævitiam universa propemodùm medicina immolaretur.

Abs re nostrâ omninò foret medicamenta quidem innumera, ex aliorum libris decerpenda, hìc proponere; mihi solummodò hoc pensi incumbit; nempe ea commemorare, quibus nos potissimùm utebamur, quæque simul fortunavit experientia: cœptum hoc aggressurum *gratitudo*, & *officium* jubent, ut à *præscriptis in Libro Collegii celeberrimi propalatis* exordiar, inter quæ occurrit *Aqua Epidemica*, jam officinalis.

℞. Radic, tormentillæ, angelicæ, pœoniæ, zedoariæ, glycirrhizæ, helenii ana ℥ ss. fol. Salviæ, Chelidoniæ, rutæ, summitat: rorismarini, absynthii, roris solis, artemisiæ, pimpinellæ, dracunculi, scabiosæ, agrimoniæ, melissæ, cardui, betonicæ, centaurii min. fol. & flor. calendulæ ana M j. (alii addunt flor. papaveris errat: paralys. ana ℘ iij.) incisa, & contusa infundantur per triduum in lib. viij.

viij. vin. alb. opt. dein ℥. cauta distillatio & liquor usui reservetur: Hoc tamen obitèr animadvertere liceat viz. *in Pestis, Curatione* non ad *pompam* è numerosâ simplicium congerie, quàm in *correptorum sanitatem* concinnandas esse remediorum formulas. N.B. dicta aqua nequaquam omnibus indistinctè propinetur, consimiliter nec aliæ ejusdem indolis, viz. *purgatione lunari instante*, nè forsan menses immodicè fluant, neque *fœminis* exhibeatur *in utero habentibus* abortum proritans.

Præterea *Liber Collegii* suprà *laudatus*, uti *præsidiis officinalibus*, ita *aliis morbo appropriatis* erat refertissimus, è penu incupleti paucula exhauriam.

℞. Diascordii, vel Mithridatii ʒ j. vel ℥ ss. fiat dissolutio in lib. ss. possetalæ alteratæ cum partibus æq. vini albi, & aceti opt. Misce detur hæc potio fervefacta, ægro stragulis benè cooperto.

Vel ℞ radic. Angelicæ ℥ ij. tormentillæ ℥ j infusis, & decoctis in aq. font. q. s. ad tertiæ p. consumptionem, adde succi limonum ℥ iij. vel aceti ℥ j ss. bibat correptus ℥ vij. vel viij. hujus apozematis calfacti: Vel

℞. Sem. pætafitidis ℈ j. sem. citri gr. xxvj.

xxvj. cuchianellæ ℥ ß. caphuræ gr. xij. misce, fiat pulvis, ex haustu aq. cardui, calendulæ, vel scordii sumendus.

Vel ℞ expressionem stercoris vaccini recentis in aceto acerrimo infusi ad cochl. vij. vel viij.

Vel ℞. Theriacæ Androm. ℥ ij. Elect. de ovo vulg. ℥ ß. factâ dissolutione in haustu possetalæ carduatæ, fiat potio, bibatur calefacta expectando sudoris exundationem.

De medicamentis reliquis *in dicto Libello* promulgatis, in pauperûm usum concinnatis, alibi verba faciam, ad ea jam transiturus, quorum vis, & efficacia ex usu quotidiano eximiè eluxit, atque in primâ acie comparet.

Decoctum Antipestilentiale Compositum.

℞. Radic. Scorzoneræ, petasitidis ana ℥ v. angelicæ, tormentillæ C.C.C. ana ℥ j. fol. Scordii, ulmariæ, melissæ ana M j. flor. calendulæ, borrag. ana M ß. bacc. juniperi, hederæ ana ℥ j. sem. citri ʒ ij. coriandri præp. ʒ j. ß. caricas numero iij. incisa, & præp. in duabus p. aqu. font. & tertiâ

p.

p. aceti opt. infundantur, & decoquantur, sub finem addendo glycyr. taleolatim sectæ ℥ j. in expressionis ℔ iij. dissolve theriacæ Androm. ℥ iij. nitri purissimi ʒ iij. & adms interdum Spir. Vitrioli, vel Sulph. guttas aliquot ad leviusculam aciditatem; & nonnunquam syrupum è succo citri, limonum, vel melissophylli immersimus; verumenimverò cùm in summo rerum discrimine, *periclitanti vitæ* potiùs, quàm *gustui* consulendum, *saccharata* pluries omissa, scil. vires remediorum tum *abundantia*, tum *gale* magis, quàm *ventriculo pestiferè affecto* accommodata, Dos. ad cochl. viij. vel x. sextâ quâque horâ ad quatuor vices.

Aqua Alexiteria.

℞. Radic. Contrayervæ ℥ j. scorzoneræ hispan., angelicæ ana ℥ j. ss. fol. Scordii galegæ ana M iij. ff. ros. rubr. calendulæ ana p. iij. ras. C. C. eboris ana ℥ j. bacc. juniperi, hederæ ana ℥ ij. in aceto sambucino per triduum macerat. dictamni cretici, cortic. limonum ana ℥ j. succ. melissæ, cardui, angelicæ ana ℔ ss. aceti opt. ℔ ij. distilla in organis humilioribus post. deb. infusionem.

Vel,

Vel,

℞. Succ. Scordij, acetosæ ana ℔ j. gelegæ ℔ ss. succ. limonum, aceti opt. ana ℔ j. theriac. Androm. ℥ iij. digere & distilla Dos. ad cochl. vj. vel viij.

Vel,

℞. Aquæ Alexiteriæ ℔ ij. theriac. Androm. ℥ iij. Elect. de ovo ℥ j. digere, filtra, & usui serva, Dos. ad cochl. vj. vel viij. phialam agitando.

Vel,

℞. Summit. absynthii, rutæ ana M j. Scordij, dracunculi ana M iij. aceti sambuc. ℔ iij., distilla in vesicâ, tum in liquore dissolve salis fraxini, cardui, vel Scordii Vitriolat. ʒ iij. Dos. ad cochl. iv. vel v. efficacitèr elicit sudorem hæc Aqua.

Spiritus Theriacalis.

℞. Radic. Asari Virgin. ℥ ss. contrayerva ℥ j. tormentillæ, scorzon. petasitidis ana ℥ j. p. sem. cardui, calendulæ, angelicæ, citri ana ʒ iij. quibus præp. affunde spir. vini, aceti opt. ana ℔ ss. dissolve theriac. Ven. ℔ ss. adde croci Ang. ʒ ij. misc. indantur organis vitreis, & post octiduanam super cineres digestionem

pem, distilla, in rostro Alembici suspendendo capsulæ ʒ iij. Dos. ad cochl. v. vel vj.

Oleum Diaphoreticum.

℞. Salis Absynthii, vel Scordii, sive Rutæ ℥ ij. flor. Sulphuris ter, quaterve sublimat. ℥ j. ol. Juniperi ℔ j. invicem misc. per biduum calore mediocri bene occlusa relinque, dein per Retortam distilla, etiam altera vice distilla, digerendo per biduum, addendo salis absynthii ℥ j. Dos. ad cochl. unum, vel duo, ex aq. angelicæ, vel scordii, saccharata, ad osci v. a. e. Commixtionem.

Acetum Antipestilentiale.

℞. Radic. Scorzon. Hispan. Chelidoniæ mai. ana ℥ ij. contrayervæ ℥ j. angelicæ, tormentillæ ana ℥ j. p. fol. scordii, melissæ, scabiosæ ana M ij. summit. Rutæ p. ij. dictamni cret. M ß. flor. sambuci, calendulæ ana p. iij. gr. Junip. ℥ ij. ral. C. C. eboris ana ℥ j. sem. rutæ, cardui, citri ana ʒ ij. portulacæ ʒ v. cinam. opt. ℥ ß. caryophyll. ʒ iij. Theriac. Androm. ℔ ß. quibus l. a. præp. affunde Aceti ex vin.

rio, albo acerrimi ℔ v. vitro opt. obturato digere per triduum, bis, terve de die conquassando, tum cautè distilla, suspensa camphoræ, & croci ana ʒ ij. in rostro Alemb. Dos. ad cochl. v. vel vj.

At de his abundè satis, cuipiam hinc pronum sit colligere, cur *medicamenta liquida, modò fervefacta*, aliis in *formâ boli* vel *Electuarii* assumptis anteferenda, ob *promptissimam* scil., & *expeditam* [illegible], & *operationem*.

Cæterùm quia *correpti* plerumque erant *nauseabundi*, & ad *vomitionem* [illegible] ficuti & potabilium quantitas ventriculum sarcinando, ejus subversionem [illegible] consvevit; remedia solidæ formæ locum habent; & hâc ex parte potiora videntur, vomitu nimirum ægrè excutienda, utpote adhærentia ventriculi parietibus, velut iis agglutinata: hujus generis præ manibus sit massa sequens, unde ex tempore boli conficiantur.

℞. Elect. de ovo mineralis ʒ j. theriac. Androm. ℥ ss. pulv. serpentariæ virgin. ʒ v. cuchianellæ ʒ iij. croci pulveriz. ʒ ss. cum Syr. è succo melissophyll., vel citri, coagmentetur massa, Dos. ad ʒ ij. addendo

sali

ralis cardui, absynthii, vel scordii ℥ j., plus, minusve pro symptomatum vehementiâ.

Cl. & toto Terrarum Orbe Celeberr. Theodori de Mayerne præparatio Elect. de Ovo Mineralis.

℞. Ovum vulgaritèr ut in Pharmacopœia *Londinensi* præp. de quo sume, & sem. sinapios, vel erucæ ana ℥ j. Antidoti Saxonicæ ℥ ss. lapidis prunellæ ʒ v. Antimonii diaphoret. fixissimi, & croci metallorum simul ustorum ʒ iij. pulv. scordii, rutæ, zedoariæ ana ʒ ij. ss. Theriacæ ven. veteris ℥ iv. Philonii Turneri ℈ vij. gr. ij. misce, & cum spir. Theriac. ʒ iij. & mellis de spumati q. s. Fiat Elect. molle, Dos, ad ℈ iv. vel ʒ ij. corroborand. adjiciendo corda, & jecinora vj. viperarum v. a. e. præp. N. B. in hâc similitèr, ut & in cæteris Antidotis, diuturna fermentatio perquàm necessaria, ut se invicem penetrent, & intimiùs associentur tot simplicia.

Sin verò alvus fuerit nimis cita, & lubrica, commodissimè exhibebatur

Lapis Contrayerva, qui sic conficiendus.

℞. Pulv. radic. contrayerva rec. ℥ j. serpentariæ virgin. ʒ ij. ss. extract. radic. Angelicæ, tormentillæ ana ʒ ij. pulv. C.C. philosophicè calcin. chelatum Cancrorum præp. pulv. Corall. rubr. ana ʒ j. ss. Antimonii Diaphoret. vel potius Diaphor. Jovis ʒ iij. cuchianellæ ʒ ss. croci ℈ j. (aliqui addunt lapid. bezoar. orien. ℈ ij.) ambræ gryf. ℈ ss. cum gelatinâ spoliorum serpentum, vel C. C. fingantur globuli s. a. exiccandi, Dos. ad ℈ ij. vel ʒ j. è vehiculo idoneo, &c.

Hùc insuper spectat Orvietano, *cujus confectio hæc.*

℞. Cardui bened. totius cupatorii mai. & min. ana ℥ ss. scordii, aristolochiæ utriusque ana ʒ v. viperinæ, h. e. echii, gentianæ, bacc. Junip. bistortæ ana ℥ j. bacc. lauri, tormentillæ, dictamni albi ana ℥ ss. carlinæ, angelicæ ana ℥ j. ss. rhabarb. imperatoriæ, scorzon. hispan. valerianæ ana ℥ ss. morsus diaboli, calami aromat. ana ℥ iv. Theriac. Androm. opt. ℥ iij. corda,

da, & jecinora 12 viperarum, terantur terenda subtilissimè, & cum s. q. mellis despumati fiat Elect. per tres menses fermentandi. Dos. ad 3 ij.

N. B. Hæc & consimilia *medicamenta*, sive *Galenica*, sive *Spagyrica* quorum *præparatio*, & *Digestio* non citiùs, quàm coquantur Asparagi, absolvi queant, ut sint *in promptu*, & *præ manibus*, expedit; ille enim τὰς μηχανὰς μὲν τὸν πόλεμον κομίζω, qui in *morbum peracutissimum* arma parat, haud ante spatium semestre acuenda.

Traditâ jam curatione generali, exacta regiminis norma, & Diætæ leges describendæ veniunt: *Correpti*, ubicunque loci illos invasit *Lues pestifera*, ocyssimè lectis committebantur; quos corpore nudato stragulis cooperire longè commodiùs, & magis beneficium experiebamur, quàm eos linteis implicare, eò quod omnes hoc modo lanati, sudoris profluvium alacriùs, & tutiùs subiêre, tum epoto à lodice lanari fluxu, tum corpore velut sudariis absterso; è contra autem *termentaria* sicuti sudoris copiam minimè excipiendo erant, ita præ madore nimio paulò diutiùs tepentia, corporis spiracula tunc

biantia, velut *frigidi appulsu* formitèr consueverunt occludere, & obserare; incircò cunctis taliter sudantibus *lineamenta*, & *indusia* mutare vetitum, neque minus detrimentum à *mundis inuolumentis*, non (prout Cl. *Diemmerbrachii* sententia fert) à *saponis qualitate inimicâ*, quàm ab *udore*, *mundarum vestium comitis inseparabili*, & à *frigidâ aëris salutatione* nullo modo vitandâ, unde *prohibita Diaphore sic*.

Nisi res ægri *potionem emeticam*, *purgationem*, vel *enema* præmitti exegit, illi mox ab introitu lecti *medicamenta* exhibebantur *Alexipharmaca*, quæ vomitu licèt rejecta, ad tot vices iterabantur, quousque stomachus aliquantulùm corroboratus, ea retineret, & amplecteretur; nempe ubiprimùm sudor copiosus emanavit, illicò nauseam evanescere animadverti.

Quidam, vel ob temperamentum sanè siccissimum, vel ob summum incendii febrilis æstum succos valdè deprædantem, & corpus extorrentem, ægrè sudarunt, his serum cerevisiale medicatum affatim haurire indulsi, tum ut hoc pacto fluxiles redderentur humores lenti, tum quoque ut

ut calor exæstuans aliquantulùm contemperari, & restingui posset.

Lac è quo serum cerevisiale conficiebatur, alteratum erat cum duabus part. cerevisiæ non lupulatæ, & tertiâ p. aceti opt., radic. Scorzoneræ, petasitid. fol. melissæ, scabiosæ, lujulæ, flor. borrag. calendulæ ras. C. C. eboris, sem. cardui, & coriand. præp. incoctis.

Correptus singulis vicibus ad 2. 3. *pluresve horas* sudorem sustinuit, libratis viribus: *Diaphoresin* eousque provocavimus, dum *fuligines venefica*, primò *rarefactæ*, & *subtiliatæ*, simul cum *materiâ tenaci* discuterentur: *Somnus* interim procul arcebatur, quantumvis *lassitudo* ægrum quodammodò ingratiis dormire coegerit.

Studio insuper consimili non minùs *sudoris*, quam *typorum qualiumcunque* spiramentis ad vires multùm prostratas, & propè deficientes refocillandas (modò non impedierat fastidium) idonea administrari alimenta jussi viz. panem vino ferè inebriatum, ova sorbilia (nisi stomacho aliena erant) succo citri, granatorum, vel aceto sambucino immersa, item aquas Analepticas, juscula, gelatinas, atque etiam vina generosa.

Juſculi præparatio, viz. è pulligallinacei brodio, incoctis radic. Scorzoneræ, fol. pimpinellæ, ulmariæ, lujulæ, ſummit. borrag. raſ. C. C. Dactylis. cum fruſtulo panis alb. & tantillo croci in nodulo; pinguedo non ſeparanda, niſi diarrhœa urgente, vel nauſeante ſtomacho: de Auri incoctione non jam vacat diſceptare; è dicto juſculo quandoque emulſio parabatur. viz. cum ſem. citri, plantag. & amyd. excorticatis addendo ſacchari perlati q. ſ.

Aqua de Cordibus Cl. Mayerni *priùs laudati.*

℞. Radic. carlinæ ℥ vj. zedoariæ, ſcorzoneræ, imperatoriæ, gentianæ, vincetox. valerianæ, tormentillæ, biſtortæ, petaſitid. dictamni. bardanæ. pimpinellæ totius ana ℥ iv. fol. cardui. oxytriphyll. ſcordii, ana M v. ulmariæ, ſcabioſæ, morſus diaboli, meliſſæ, pentaphyll. menthæ, rutæ, buglóſſæ, flor. calenduiæ, hyperici ana M iv. limones, & Aurant. cum corticibus ana numero xx. flor. ſalviæ, roriſm. ana M ij. corda vervecina numero vj. corda viper. numero xx. vini generoſi *Hiſpan.* ℔ xx. infuſione deb. peracta, fiat Diſtillatio

cauta in B. M. hujus Aq. Dol. ad cochl. iv. vel v. duleor. (si ita visum) cum sacchari perl. q. f.

Cæterùm tandiù ægri se *cibo* abstinebant, usque dum aliquale à *remediis Alexipharmis* levamen persensissent; *alimenti* quoque tantum solummodò assumere solebant, quantum *vigoris fatiscentis* redintegrationi sufficerit: scil. instaurandæ erant vires, neutiquàm ingluvie opprimendæ: Convalescentibus tamen ad *diætam pleniorem* transire concessum: verùm horulâ unâ, aut alterâ à *cibatu* elapsâ, quamquam cuncta *Luis symptomata* mitescere, recedere, immò & extinctum iri viderentur; eò quòd hosti tam subdolo nullatenùs fidendum, insidias sæpè perniosissimas, simulatâ fugâ, disponenti, *medicamenta Alexipharmaca* ad tot vices iterabam, donec vel ipsa malignitatis suspicio evanuerit.

Languentes per integrum morbi curriculum lectis erant affixi; quotquot sanè hâc in re contumaces, & immorigeri, pœnas luebant gravissimas præmaturæ, & temerariæ surrectionis, diaphoresi inhibitâ, & veneno incarcerato, unde tormina, & dira pathemata.

Lue pestiferâ dementati nè lectum exirent fasciis injectis coercebantur, ne ferent *ipsismet*, vel *administrantibus* injurii, quæ vincula non priùs soluta, quam ad se redierint phrenetici, & abscesserit ægritudo.

Somnolentia plerumque à primo decubitu, & sudoris eruptione obrepens, procul arcebatur; quæ tamen, spe triumphi incalescente, ad *vires refocillandas* quadantenùs indulta, non ultra quatuor horas protrahenda: quòd si altiùs, si diutiùs dormitum, excitatis demùm ægris, ad Antidotorum usum me recepi.

Alvo ex toto suppressâ, paroxismo etiam occidente, *enema* perquàm commodè injiciebatur, è Decocto radic. Scorzon. tormentillæ, & althææ, fol. Scordii, ulmariæ, violarum, flor. chamæmeli, & sambuci, sem. fænic. dulcis, anisi, dissolvendo vitellum ovi, saccharum rubr. Diascordii, vel theriacæ *Londin.* ℥ iij. & quandóque ad irritandam festinantiùs *alvo* segnitiem addendo infus. croci metallorum ℥ j. vel ℥ j. ss. Reddito enemate, vel vinum generosum hausit ægrotus, vel cochl. aliquot Jul. cardiaci, vel Jusculum, &c.

Quando-

Quandoquidem *spirituum languor* (quod suprà dictum) *Luis tum propagationi*, tum ejus *insolentiæ*, plurimùm contulit; ut commodum huic malo adaptaretur remedium, *odores gratissimi*, quibus *cerebrum* confortaretur, & reficerentur *vires*, naribus assiduò admoti erant, nunc ex aceto rosaceo in prunas candentes effuso, nunc è pulvere styracis labdani, &c. accenso; de quâ re paulò post, omnibus cautè vitatis odoribus *cerebrum impetentibus*, utpote *illi* antipatheticè adversis.

Hactenùs succinctè egimus de Antidotis, & languentium nostrûm regimine; ad præsidia jam externa descendo, inter quæ eminent ἐπιδράκια, sive vesicantia; Horum frequens, & prospera applicatio, de eorum usu controversias variè agitatas diremit.

Vesicantia partibus variis admovebantur, viz. vertebris colli, brachiis versus humerum, cruribus, & suris internis; *vasa* cujuscunque generis *calfacientia*, *liquores reddentia magè obsequaces*, *& fluxiles*, *naturæ segnitiem extimulantia*, *& unà cum serosâ colluvie*, *noxiisque humoribus per ulcerum*

ulcerum portas ſat amplas miaſmata peſtifera vi quidem inexpugnabili educentia, ut hic taceam *à partibus nobilioribus revulſionem* inſignitèr præſtitam, atque *derivationem à vicinis*.

Nutrix quædam incauta, quum cruri, paulò infra bubonem inguinalem, admoveret teneretur ex meo conſilio emplaſtrum epiſpaſticum, illud tumori ſuperimpoſuit; quod experimentum primò foetuitum, poſteà in praxi ſat proſperè obtinuit; quo viz. pacto humor fugitivus erat detentus, & ſuppuratio in melius ſucceſſit: hoc licèt nonnullis proficuum, & ſalutare, à *medicis* tamen, *chirurgiſque cautioribus* fuit ſuſpectum, *inflammationes* utplurimùm partes circumquáque adjacentes *vexante*, inde etiam nonnunquam *Sphincteris veſicæ* læſione, & impotentiâ, *virium* quoque oppreſſione ob *ſummum dolorem* obvenientibus.

Ut celeritèr, ut certò remedia veſicantia excitent veſicas, ſint acerima omninò expedit: Maſſa ſequens in Praxi noſtrâ fuit admodùm familiaris, & efficax.

℞. Picis navalis ℥ v. galbani colat. ℥ j. ceræ ℈ j. ſs. quibus ſimul liquatis, & ab igne

igne semotis, adde pulv. cantharidum præp. ʒ vij. vel ℥ j. fermenti veteris, sem. ameos ana ʒ iij. euphorbii ʒ j. cum aceti scillit. q. s. incorporentur, assiduè agitando, quoùsque cogantur in Emplastri massam: eventus ab hujus Emplastri applicatione semper ex sententiâ cessit; parte cui admovendum erat hoc Emplastrum aceto ad ruborem priùs fotâ, quò potentiùs se exereret vis ulceratoria.

Ulcera excitata non citiùs claudi, & solidescere permittantur, quàm penitus extincta sit morbi malignitas; quamobrem ut exiccatio inhibeatur præpropera, emplastro è meliloto pulvere cantharid. insperso loca iterùm, atque iterùm saucianda; unde novus *colluviei ichorosæ* fluxus; *inflammationibus* interìm *dolorificis* opportunè succurrendum, foliis brassicæ ulceribus superimpositis.

Tametsi *emplastra epispastica* tot correptis prosint, & ingentem ab eorum usu cruciatum abundè satis compensent mira emolumenta, & levamina; non tamen omnibus indiscriminatìm admoveantur, putà ubi urget *urinæ ardor*, ejusve *incontinentia*,

tinentia, ubi adest *sphacelus* vesicæ *inflammatio*, vel *ulceratio*, ubi *hæmorrhoides*, si *mulier in utero habeat*, vel si *infert fluxus menstruales*; postremò *vesicantia* non applicanda in *summâ virium evacuatione*. Hoc insuper memorabile, scil. in *bonibus*, vel *carbunculis* ad suppurationem vergentibus, summâ cum cautelâ *vesicantia* esse administranda, nè forsan *evacuatione, depradatione*, vel *nimiâ liquefactione colliquatione & tantùm non fusione*, à quo *pus* confici solet, cætera medendi commina, & naturæ studia se liberandi, in irritum cadant.

Præter *remedia Vesicantia*, haùd perditi operis erit *emplastra* applicare *sub pedanta*, ego usus sum *empl. sequenti*, quod constabat è masâ empl. de beton. comp. adjecto frequentèr duplo euphorbii, pulvere croci, & Theriacâ *Londin. empl. hoc* plus commodi ægris præstitit, quàm *cataplasmata*, quæ tamen nonnullis magis placuêre, & constans erant è radic. bryoniæ aceto sambucino macerat, carne halecum, sale marino, sapone nigro, fol. rutæ, scordii, aâ, cum ℔ q. aceti acerrimi: interdum plantis pedum admovebantur

movebantur columbæ per medium sectæ.

Verum hæc, & reliqua ejusdem ordinis remedia non eo consilio applicabantur, quasi virtute attractivâ *seminarium pestilens* allicerent, quin potius *benefica* apud saniores habita erant, cò quod in plantis pedum, ubi eximia vasorum omnifariorum conglomeratio, calore *partes* fovere valent *extremas*, *liquores* reddunt *magis fluxiles*, & *fermentabiles*, *calorem nativum* ferè *morientem* & *extinctum* exuscitant; atque hinc corpus universum ob consensum amicissimum vivificis delibutum influentiis: *Epicarpia* etiam iisdem de causis non omittenda.

Curatione *Pestis* generali summatim absolutâ, *symptomatum magis peculiarium* modela venit tractanda, ubi imprimis de *Bubonibus*.

Medentium quorumcunque, tum *medicorum*, tum *chirurgorum* haud parùm interest, horum tumorum *naturam*, *variasque conditiones* in numerato habere; ut *præsenti* eorum *fronte*, & *statu* cognito, pro rerum occasione idoneæ parentur applicationes. Explorandum imprimis, an *Bubo mobilis*, vel *stabilis*? an *durus*, vel

vel *mollis*, & *tactui cedens*? an *depressus*, vel in *mucronem elevatus*? an *parvus*, *magnusne*? an *contractus*, vel *patulus*, latiusque serpens? an cum *cruciatu*, & *punctione*, vel *indolens*? an denique cum *inflammatione*, vel *sine illâ*.

Quotiescunque *incertus* & *vagus* est *Bubo*, ita ut vicissim *emergat* & *disparet* τεκμήρια hinc illinc moliri convenit, quæ *tumorem fugitivum* evocare, *prodeuntem* determinare, & figere possent: hoc egregiè præstat *cucurbitularum* applicatio, unde *partium adenosarum*, propter tumorem à flammâ excitatum, *permanens turgescentia*; *constrictione* etiam *vasculorum*, exaquam obice posito, *liquorum suppurandorum* transitum impediente.

Nos *Bubonibus* in ovo, & vix formatis *remedia* adhibuimus *discutientia* satis valida, quibus *tumor instabilis* terga daret, & dissiparetur; & licèt ad plures vices succrescendi institerit propensitas, hostem fugare non protinùs desperatum: hoc autem pro comperto habuimus, scil. ut qui *veneni pestilentialis* fluxum, refluxumque pluriès patiebantur, ii non tam *incorruptâ* postmodùm erant *sanitate* ac

ægri

ægri quorum *bubones suppurati* & *aperti*, pus copiosum excernentes.

Si *tumor durus*, & *dolorificus*, eò quòd *partes adenosæ* aliquantulùm *laxandæ*, ut *amplum satis* extruatur humoribus undique confluentibus *hospitium*, partium affectarum instituatur *illinitio crebra* ex ol. liliorum alb. rosarum, sambuci, &c. si modò *inflammatio* oleorum usum non dissuadeat, quâ autem præsente, *Unguenta Oleaginosa*, & *pinguia* valdè suspecta, utpote *poros constipantia*, & indoli *Luis nitro-salinæ* adversissima: *inflammatione* igitur partem aliquam *occupante*, quod collectu facillimum ab *ejus calore* & *colore*, præstat mucilaginem è sem. lini, & fænugræci cum aceto sambucino, & tantillo theriacæ *Lond.* parti affectæ admovere, vel Cataplasma è farinâ tritici, sem. lini, fænugræci, flor. sambuci, micis panis albi, vitello ovi addito, & pulvere croci.

Senatus Medicus Londin. bubonibus medendis nullam non manum, & opem adhibuit; nonnullas *cataplasmatum* formulas in Libello prænominato traditas, atque aliquas usu quotidiano comprobatas hìc proferam.

℞. Cœ-

℞. Cœpam majusculam, quam v. n. excavatam imple summit. rutæ deb. exsiccat. & pulveriz. ʒ ij. indantur etiam theriac. *Lond.* ℈ iv. foramen operculo suo obturetur, cœpa deinde chartâ bibulâ involuta sub cineribus assetur, cui adde ficum methodo eâdem assatam, cum ol. lini, liliorum alb. ana q. s. simul macerentur, & conficiatur *cataplasma*, applicandum calidè, bis de die inunctandum; quod etiam efficacissimum ad morsus venenatos.

Vel,

℞. Fol. rutæ, scordii contus. ana ℔ ß. medullæ carnis ficuum ℥ ij. flor. melilot. p. ss. salis marini pulveriz. ʒ iij. fermenti veteris ℥ ss. cum s. q. aceti, paretur Cataplasma.

Vel,

℞. Rad. liliorum, althææ, cum aceto macerat: ana ℔ ss. sem. lini, fænugræci ana ℥ ss. carnis ficuum ℥ iij. confectionis sinapi, cum theriac. ana ℥ ss. axungiæ suillæ q. s. F. cataplasma. Vel juxta *experientissimum Mayernum*, à quo medicinæ fundamenta & praxin hausi.

℞. Succ. apii ℥ ij. melissæ ℥ j. pimpinellæ

nellæ ℥ j ſ. cæpas majores Numero duas, ad intenerationem, ſive putrilaginem ſub cineribus cautè aſſatas, allio-rum bulbos Numero vj. clavos juglandium maj. vetuſt. Numero iiij, tritis alii bulbis, & clavis, affunde ſuccos, tum ad-de Cæpas, in mortario marmoreo cum aceti ſcillit. q. ſ. agitentur, & cogantur in Cataplaſmatis conſiſtentiam.

Tumoris autem *duritie, dolore pungitivo, & intenſiſſimo Calore* plurimùm invaleſ-centibus, remedia duritiem reſolventia, & virulentiæ ferociam demulcentia, aliis admiſcere oportet. ex. gr.

℞ rad. liliorum alb. ℥ ij, porrorum, medullæ carnis ficuum ana ℥ j, ſem. lini ℥ ſ. flor. Sambuci, meliloti ana p. ſ. mi-carum panis alb. ℔ ß. coq. in ſ. q. lactis, addendo ſub finem ol. roſ. liliorum alb. vel ſambuc ana q. ſ. ut F. *Cataplaſ-ma.*

Vel, ℞ fol. Scabioſæ, acetoſæ ana M ij, chartâ bibulâ involut. & cineribus ſcintillantibus ſubditorum, quibus adde fermenti veteris ʒ ij, ſalis tantillum, agiten-tur probè in mortario cum ſ. q. axungiæ ſuillæ, ad uſum præmemoratum: Ne in

infinitum abiret hæc narratio miſſas faciam innumeras *Cataplaſmatum* formulas à medico prudenti pro re nata excogitandas.

Non tamdiu *ſuppurationem* expectavimus, uſque dum ſuâpte ſponte *diſrumperetur* Bubo, ubi *dolor*, & *reliqua Symptomata ſanè truculentiſſima* aſſiduò citra remiſſionem duraverint; præter *Spiritus languentium inde diſſipatos* & *vires manifeſtò proſtratas*, male metuimus nè *ſanies peſtilens* introrsùm regurgitaret, quin & orificium futurum *pus* evacuandi prorsùs incapax, locoque incommodo apertum; idcircò *ichorem*, utcunque *crudiorem*, vel *ſcalpello* (quod expeditius) effudimus, vel ad mortificationem partis affectæ præcavendam *cauterio potentiali applicito* illum eduximus: verùm ſæpenumerò haùd diſſentaneum à ratione viſum, *cauſtica leviora remediis digeſtivis* immo, & *maturantibus* admiſcere.

Cataplaſmatum licèt uſum commune omnium ſuffragium egregiè beneficum fore perſvaſerit, *calorem* nempe *naturalem languentem*, & *propè extinctum* mitè *excitantium*; *partes circumquaque vicinas humectan-*

humectantium, cutim insuper dilatantium, humores denique acres contemperantium, & demulcentium; quoniam verò ab iteratâ eorum renovatione plurimùm detrimenti ægris accidisse observavi, *sequens ceratum* illorum vice substituere placuit.

℞ empl. Oxycrocei ℥ iij, galbani colat gum. carannæ ana ℥ j, picis navalis ℥ ij, è liquatis simul cum ol. chamemeli, & liliorum, v. a. e. F. massa pro empl.

Ausus sum asserere *empl. hæc* plus millies *chirurgicæ manûs* vicem suppleviss, quæ spaçio triduano, aut sepiùs immutabantur: Verùm *apertio Bubonum artificialis* multò auspicatior habita, viz. *parte tumoris decliviori, & prominentiori dextrè vulnerată*; vasis interìm majoribus, musculisque salvis.

Quocunque modo *disruptis*, vel *incisis bubonibus* ad ulcus abluendum, & detergendum, lixivium paretur è cineribus scordii, betonicæ, bugulæ, sanículæ, &c. dissolvendo q. s. theriac. Londin. *mixtura* autem *sequens* huic muneri accomodatissima, constans scil. è rad. aristoloch. rotun. myrrhâ, aloe, & croco infus. & solut. in sp.

Vini ſ. q., colaturæ addendo tantillum ol. terebinth. Porrò ad *promovendam digeſtionem*, & *putrefactionem inhibendam* Cataplaſma ſeq. conficiatur, viz.

℞ mellis roſ. ℥ j, terebinth. cum vitello ovi ſolut. ℥ ſs. theriac. Lond. ʒ iij. farinæ tritici ℥ ij ſs. cum ol. hyperici & ſambuc. ana q. ſ. coq. in Cataplaſmatis conſiſtentiam: Vel.

℞ ung. baſilic. p. duas, linimenti Arcæi p. Tertiam, ol. terebinth. ʒ ſs. M. S.

N. B. Detergentia neutiquàm uſurpanda, niſi ulcus ſit ſordidum.

N. B. Ad *ſedandam doloris veſaniam*, & *inflammationem tollendam*, *opiata*, & *repellentia* cenſenda omninò perniciosiſſima, viz. *venenum peſtilens* tergiverſari, & ſe intùs recipere cogentia; quin & partibus ab eorum uſu plus nimis refrigeratis impendere *ſphacelationem* quis ignorat?

Ulcus non priùs *claudendum*, quàm *ab omni ſorde penitùs expurgatum fuerit*, & *cuncta prorsùm ceſſaverint ſymptomata*.

N. B. Multiplici quidem obſervatione mihi conſtitit *ulcera hæc* veneno devicto, &

extincto, citiùs multò, tutiùsque sanata fuisse, quàm cætera à causis aliis quibuscunque oriunda: In *curationis interim administratione benè cautus sit Chirurgus*, nè tumor callum labiis obducat, haùd levi negotio extirpandum: ulceris probè mundati foveæ hiantes *Sarcoticis* repleantur juxta methodum vulgarem. Nè eandem cantilenam sæpe occinam, *Parotides* simili ritu, ac *Bubones* tractandæ.

Hisce velut per transennam spectatis, narrationis filum me proximè ducit ad *Carbunculorum* medelam; cùm itaque (uti suprà monstratum) *Anthraces è lixivio pestilentiali in varias corporis humani partes propulso, & illas causticante suborti fuerint*, ad *tres* potissimùm *scopos* collimare *Chirurg.* interest.

1. Vigilantèr prospiciendum, nè latè nimis serpat *Carbunculus*, Gangrænæ instar superexcurrens, & nesciens cancellos.

2. Tentanda quamprimùm *Carbunculi* separatio.

3. Ulcus dextrè consolidandum.

Primæ satisfaciunt intentioni remedia, quæ fortuitam *pororum* reserando

Conſtrictionem, aliqualem egreſſus venam *particulis veneficis* concedunt; item quæ *ardorem* lenire, & *calorem naturalem* ſufflaminare, & tueri valent.

Verum *Curatio Anthracum* juxta illorum *indolem*, *progreſſum*, & *partis affectæ ſitum* inſtituenda alia, atque alia; nunc mitiùs, nunc aſperiùs eos tractare expedit.

Minimè incommodum erit *Cataplaſma* ex allio ſub cineribus aſſato, cum fuligine, theriac. Lond. & ol. terebinth. Vel,

℞ fermenti veteris ℥ ſs. allii aſſati ℥ ij. ſtercoris columbini ℥ j. confec. Sinapi ʒ v. euphorbii ʒ ij. cum ſ. q. ſaponis nigri F. Cataplaſma. N. B. In *horum Cataplaſmatum* applicatione utpote *acerrimorum*, cautela quidem ſumma adhibeatur, nè *dolor* ab eorum uſu auctus ſit *impatibilis*, ne *humores colliquentur*, & in *partes debiliores* ſecernantur, & deponantur, nè demùm hoc pacto *eſchara figatur*.

2. *Eſcharâ nondum deciduâ*, ubi etiam *nulla inchoatæ ſeparationis veſtigia*, unguenta, & oleaginoſa neutiquàm probanda; *Carbunculo* autem *ſcintillante*, & *latiùs* diſſe-

disseminata, ad *remedia acerrima* transire haud inconsultum; neque *sexûs mollissimi*, nec *tenellæ ætatis* misereri convenit; aliquandò *cucurbitularum* sat *capacium* glutinatione *virus pestilens* evocandum, *scarificatione* etiam *celebratâ*, vel *empl. epispastici Anthraci admotis*; & nonnunquàm *orthopygiis gallorum deplumatis* ad tot vices iteratis, usque dum *admoti galli perstiterint superstites*, blando nimirum, & vitali calore *seminarium morbificum* resolvente, *illique* exitum per *aperta cutis spiracula* faciente; *columba* etiam per *medium fissa*, & *pulmones ovini* efferam *morbi* tyrannidem sedare valent.

Cæterùm in *eschârâ amovendâ*, tum *igne*, tum cultro res peragatur: *Cauteriis actualibus* nil sanè efficatius comperi; quâ in re à more Nostratium nè latum unguem discedere volui, qui prout *Cl. Johannes de Concoregio* refert p. 39. *ferro candente Anthraces ignire consueverunt.*

Huic operationi peragendæ commoda sint ad manus instrumenta, fibulæ instar aliquantulùm mucronata; quibusdam in usu [illegible]; à parvis vix aliquid emolumenti, sint itaque amplissima univer-

ſum *Anthracis* ambitum ſimul, ſemelque amburentia; quin & *ferrum* tollere nefas, dum ægri *uſtulationem* perſenſerint; ſed ad promovendam *eſcharæ* ſequeſtrationem *ignitio* in centro ſit profundior.

Plurima licet ſunt, hìc pauca referam accepta ab *igne* beneficia, hinc ſci. *partium affectarum, atque adjacentium, utique debilium firmatio, atque Corroboratio*, hinc *vaſculorum laxatorum adſtrictio*, hinc *miaſmatum tenuiorum, & ſubtilium rarefactio*, & *evaporatio*; *virulentiæ peſtiferæ exiccatio*, & *exquiſita correctio*, hinc *denique caloris languentis exuſcitatio*; nè plura dicam, haùd diſpari eventu *prunæ peſtilens* igni cedere ſolet, ac à ferro candente admoto *morſus*, vel *ictus venenati* ſanantur.

Ad Cultrum quod attinet, reverà *correpti* non minora ab *illo*, quam ab igne adjumenta accipiant; preſertìm ſi *vulnera inflicta ad radicem uſque, & centrum Carbunculi penetraverint*: hinc *expeditior eſcharæ elevatio*, & *ejuſdem ſeparatio*: ubi quandò *tardus* animadvertitur *eſcharæ caſus*, nè *ventilationis defectus gangrænam inducat, adminiculum* hìc *ſummè* opportu-

portunum habeatur, viz. *Anthracum immarginatio*, cruoris effusionem longè periculosissimam vitando, à temerariâ, & sinistrâ venarum, præcipuè arteriarum sectione, prout suprà monitum.

Suppuratione quocunque modo *inchoatâ*, nimirum vel *sùapte sponte*, vel *ignis*, aut cultri ope; pensi sit proximi *carbunculum* delibrare, *frequentissima* itaque ex butyro recenti, ol. sambuc., vel liliorum alb. *illinitio* instituatur. *Eschara gradatim*, *& non præproperè laxanda*, sci. expectatâ aliquandiù ejus maturitate. Post *Anthracis decorticationem*, *tabi evacuationem*, *usumque mundificantium remediorum*, *& ulceris digestionem* auspicari rerum ordo suadet, cæteris juxta methodum in *bubonum Curatione* traditam Cautè præstitis.

Postremò *incarnatio sensim inducenda*, *& ulcus tardè consolidandum*, quo festinantiùs clauso, haùd infrequens *veneni pestilentialis reliquias quasdam subindè vagas*, *& plerumque exitiosas* evadere, hoc à casu præmemorato, aliisque collectu facillimum.

Quoniam verò *loca Carbunculis adornata* à confluentibus affatim humoribus mundari

dari nequeant, unde curatio tarda, & quandoque improſpera, *remedia circumquaque defenſitiva* affigantur, quæ *partium conſtringere laxitatem*, *vaſa obſtructa reſerare*, *& priſtinum liquoribus tranſitum præbere*, *quæ demùm Spirituum*, *& caloris fugam ſiſtere*, *poſſent*: Quod ſi, cautelâ licèt adhibitâ, *ſphacelatio* immineat ad ſeq. illicò embrochationem confugere oportet.

℞ cinerum abſynthii, ſcordii, cardui, centaurii min. ana ℥ iij è quibus paretur lixivium, indendo flor. chamæmeli, ſambuci, meliloti ana M. j. liquoris limpidi ℔ ij, adde ſpir. vini opt. ℔ ſs. diſſolve theriac. Lond. ℥ ij, M. S. pro fotu p. affectæ bis de die, quàm calidiſſimè, exin *Cataplaſma* conficiatur è theriac. Lond. cum Elix. proprietatis.

Tandem aliquando, ut colophonem huic Sectioni imponam, in quâ controverſiarum ſcopulos, nè prolixior eſſem, de induſtriâ evitavi, paucis animadverte liceat, quàm benè à Republica merentur *experti*, & *fideles Chirurgi*, horum quippe *graſſante peſtilentiâ* provincia perquàm ardua, & periculo plena; utpote quibus

bus *tumorum, ulcerumque peſtilentium* mandata curatio: *manus* ſci. *Chirurgicâ ferrum ignitum frequentiſſimè admovendum, colluvies bubonum contagioſa tractanda, Carbunculi indies extirpandi, ſphacelationes etiam tollendæ.* Quantumvis autem nonnulli in munere fungendo vitâ ipſâ defuncti, alii intrepidè Spartam ornârunt, in quodlibet diſcrimen accincti, qui tamen incolumes evaſerunt, non minùs *Providentiæ beneficio* tuti, quàm *animi Conſtantiâ* ſecuri.

Sic-

Sectio Octava.

De Pestis præcautione.

QUandoquidem longè consultius est, *invasionem pestiferam* fugere, quàm *impetuosos*, immò & plerumque *lethales* ejus sustinere *aggressus*, præservatione periculi protinùs experte, spe interim dubiâ victoriæ; non tantùm characteribus *Naturæ* primitùs, & altè impressis, sed exemplo, & communi *omnium sapientûm* consilio admonemur, adversus luxuriantem *morbi Carnificinam* nosmet munire, & minimè Gentium cervices *funestissimi lictoris* securi supinâ, & ultroneâ deditione amputandas tradere.

Pars hæc prophylactica (ut dicenda hìc quoque abbreviem) tum *magistratûs Generale munus*, tum *Individuorum tuendam complectitur Sanitatem*; *Magistratûs* nempe interest, ut naturâ, & peculiari indole

dole morbi *à Medicis* proditâ, & delineatâ, *Leges Publicæ* conscribantur, quibus saltem *Luis dissèminatio* inhiberi queat, si non *ejus extinctionem* assequi datum.

Imprimis igitur *læsæ Majestatis* crimine insimuletur, qui *vaticiniis fictis, rumoribusque inanibus passim diffatis, plebem calamitatis mirè credulam, metu, & terrore pestis imminentis concitabit*; hinc *Luis nuperæ propagatio tam manifesta*, ut plura super illâ re profari dubitantis esset.

Tempestivâ insuper cautelâ *domorum infectarum* occlusio præcipienda, à liberâ enim *sanorum*, & *correptorum* societate citatissimus *pestilentiæ* progressus. Justa exequiarum publica interdicantur: quinetiam conventus quicunque, hominumque frequentia vitetur: nec non prohibenda usque ad confectum quadragessimale (sicuti inter Gentes obtinuit) Commercia.

Quanquam Stratagemate ullo, consiliove vel sanissimo *Causæ Universalis* influentiam evitare, vel oppugnare in desperatis sit habitum; veruntamen jure naturali, & intimâ nosmet conservandi im-

impressione tenemur, Studia, & operam *publicè*, & *privatim* impendere, ut *pestilentiæ vis*, & *malitia* infringi, & obtundi posset.

Duorum è quâvis parochiâ *sanitatis Inquisitorum* constitutio, *Senatorum* sapit *prudentiam*, quorum hoc muneris, viz. singulis auroris domesticatim, ut omnes valeant, siscitari, & valetudinarios detegere.

In *aeris* autem *expurgatione*, tum *Majores*, tum *posteri* multùm sudarunt, *constitutione pestilentiali invalescente* illum *substantialiter corruptum* opinantes; cùm tamen *Aer* (quod è supra dictis illustrissimum) sit *miasmatum pestiferorum* vel *hospitium*, vel *cribri adinstar* iis hùc illùc agitatis transitum solummodò præbeat, non tam suimet gratiâ, depuratione, & emendatione tantâ opus habere videtur, quàm ratione labis associatæ.

Particulæ quidem *nitroaereæ pestilentes per aeris vesicæ porositates*, sæpenumerò vel mutatâ aliquantulum *earum* figurâ, vel ventilatione deficiente, in iis aliquandiù morantur, stagnantque, & unà cum *aere* inspirantur; hinc ob utrorumque commix-

mixtionem intimam, & velut confusionem à *labe communicatâ* de *aeris corruptione* suspicio injecta, sed de his suprà egimus; utcunque se res habuerint, consensu omnium conspirante, & velut conflato, *Aeris emendatio instituenda.*

Vera aeris purgatio in duobus potissimùm consistit.

1. Ut *inquinamentum pestilens à sede excutiatur*; hùc conferunt *Venti insolentes*, præsertìm *Aquilonii*, *Salutares dicti*, quin & *tormenta bellica majora* sub vesperam, & auroram *explosa*; particulas veneficas non solùm explosionis vi dimoveri, atque etiam ab agitatione tantâ illarum figuras unà cum aere diversimodè alterari, quarum deincèps comminutio & dissipatio expeditior; verùm *nitri* & *Sulphuris* combinatione intimâ *salinam seminarii pestilentialis qualitatem* emendari, est res sanè compertissima.

2. Summum studium impendere oportet, ut *virus pestilens reddatur protinus inefficax, & inerme*; hoc unicè præstant *suffumigia appropriata.* Ignium in plateis compitisque accensionem ab *Hippocrate medicæ artis oraculo* Posteri didicerunt; quos non-

nonnunquam prodesse autumo, non (ut à quibusdam traditur) *humiditatem pestiferam* absorbendo, sed potiùs *fumum nitrosum* quaquaversùm copiosè evomendo, unde *effluviorum pestilentium* subita transformatio; satius itaque duco ut *ignes* è *lignis odoriferis*, & *resinosis* extruantur, qui *clarum*, & *pinguem* projiciant *flammam* sci. è *ligno Juniperino, abiegno, querno, fraxineo, ulmeo, avellanearum*, &c. non autem è *Carbonibus* sulphur impurum, fœtidum, & suffocativum *expirantibus*.

This is now being carried out; but not before Cholera in 1832 & since by 1847 had carried off many thousands of the people chiefly those who inhabited low dirty undrained localities. But the laws are not stringent enough. Still much is doing in this way, the in-

Edicto insuper *Prætoris*, plateæ, latrinæ, & domorum canales ab omni sorde indies multo mane eluantur; quemadmodùm *fœtor*, & *spurcities* meritò insigniuntur *Pestis domicilia*, ita ab *odoribus terrimis*, & *graveolentibus*, inde prodeuntibus, *aerem* quandóque *contaminari* experimur, saltem *labes contagiosa* ab arctissimo *mali utriusque* conjugio perniciosior evadit, & magis diffusiva.

Verùm ut strictiùs de *suffumigiis*, agam, quibus *aer* corrigendus, & *ædes*, quæ vitium fecerunt, *reficiendæ*, ex iis constentur, quæ vel amicâ, & vivaci suaveolentiâ

lentiâ *spiritus languentes*, & *prostratos* recreent, erigant & confortent, *odores* quippe *gratum spirantes spiritum* sunt velut *pabulum*, & *vita*; vel ex iis quæ *gummositate*, seu *viscositate pingui* miasmata venefica, & aculeata irretiant, implicent & obtundant; Vel demùm ex iis quæ *vapore nitroso* quamlibet impuritatem arcere, vel transmutare valent.

Cæterùm non inficior *odores ingratos*, & *graveolentes* viz. *cloacarum*, *hircorum*, &c. *suavibus* interdum magis prodesse, eò quòd *spiritus* retinent, & figunt avolaturos, copioso utique *exhalationum salinarum* effluxu illos ab *infectione* & *quavis injuriâ* liberant.

Ut hæc in Classes suas diribeam,

Simplicia Primæ Classis,

Moschus, Zibethum, Amomum, Thymiama, Lavendula, Rosmarinus, Rosæ, Angelica, Majorana, Cariophylli, Lignum Rhodii, Lignum Aloës, &c.

Secunda, E *lachrymis* & *resinis pinguibus*, scil. Thus, Benzoin, Styrax, bdellium Labdanum, Pix, Sagapenum, Myrrha, &c.

Tertia, Sulphur, & Nitrum de quibus infrà. Postremò, ut omnis occasio *Luem*

propagandi amputetur, haud perperam à magistratibus imperandum, canes, feles, etiam & columbas interfici; ne forsan animalia hæc hùc illùc passim divagantia, & aves circumquaque volitantes una secum apportent semen pestilentiale, & sint contagii traduces.

Tametsi Latores, & Adjutores Legum superâ pestilentiâ gliscente in mubere obeundo oculatissimi erant, & strenui, Lues tamen immorigera cædibus non temperavit: cùm itaque magistratûs consilia & ultima conamina prudentiæ licèt, & fidelitatis plena, pestis tyrannidi coercendæ non satis fuerint, Individuorum munitio sollicitè admodùm attendenda: prospiciendum primò, ut omnia ociùs amoveantur, quæ corpora nostra disponunt, & quasi adaptant ad labem pestilentialem suscipiendam, tum consulendum, ut corpora omnimodè firmentur, quò miasmatum veneficorum impetus fortiter sustineant.

Nescio sanè grandius piaculum, quàm corpus non mundare, & omne superfluum non tollere, instante autem constitutione pestilentiali, evacuationes præcipuè universales cautè instituantur. Si

Si *plethora vera* apertionem venæ suadeat, sanguis detrahatur, sed ex orificio angustiori, copiâ minori, vicibusque partitis effluat: *corpus cacochymicum* ruptâ morâ ab omni excrementorum, & humorum colluvie liberandum: suburrâ humorum congestorum ventriculum, primasque vias obsidente, *præmittenda potio emetica*, vel vomitus excitetur ingurgitatione affluâ potetalæ fol. cardui & scordii incoct. dein intestinorum fæces eliminentur, cui usui commodè inserviat massa sequens, unde F. pilulæ.

℞ Salis Tart. ℈ ij. F. Solutio in spir. vini opt. ℥ ij. tum adde guttæ gambi ℈ iv. peractâ solutione evaporetur spir. tum adde colocynth. cum urinâ præp. ℈ ij. scammonii, Sulphurati ʒ j. Aloës, rosatæ ʒ ij. trochisc. de rhabarb. rec. ʒ iv. gum. ammoniaci in aceto, scil. soluti ʒ j. salis absynthii, cardui ana ʒ j. ol. carui gutt. vij. cum s. q. Syr. de rhamno F. massa, inde pilulæ min. formentur, Dos. ad ʒ ij.

Valent etiam Grana Angelicæ, ext. pilul. Ruffi, item Antimonium purgans, &c.

Humoribus vitiosis, *coinquinamenti pe-*

stiferi illecebris, commodè expurgatis, quidni Antidotorum usus auspicatior?

Urina nè sit ullatenùs suppressa; error minimè patrandus in rerum sex non naturalium administratione; corpus transpirabile reddendum; tonus viscerum & membrorum confirmandus; inedia semper infesta vitetur; bonaque victûs ratio instituatur κατὰ φύσιν, ἢ ἦθος; & quemadmodum cibus eligendus boni succi, excrementi pauci, facilisque concoctionis, ita condimenta quædam aliis anteferenda; embammata, scil. hedysmatis ex. gr. succi acetosæ, limonum, aurantiorum, granatorum, fructus è Berberi cond. Quinetiam non immeritò laudantur epetyrum, cappares, uti & enerasicholi. Indulgendum quâvis mensâ *vini Hispan.* momentum, cujus virtutes mox propalabo: Cuipiam exire foribus, præcipitante in occasum die sit vetitum.

Ut dicta paucis complectar, omnes universi corporis succi in statu naturali, motûs æqualitate, fraternâ particularum quarumcunque unione conserventur, neque in furorem, & orgasmum adigantur, rarefacti nimiùm, & exaltati, vel ob mixtionem

tionem heterogeneam, nec vappeſcant, & degeneres evadant, ob depurationis defectum, & congeſtas fæculentias.

Accuratius autem regimen ex aliorum libris ſuppleri queat: ad Antidota jam deventum.

Electuarium Antipeſtilentiale Inſignissimi Mayerni.

℞. Juglandium virid. ℔ ij. ficuum, prunorum ana ℔ j. macerentur in aceto, & pulpa trajiciatur, cui adde pulv. ſubtiliſſ. rutæ ℔ ſs. viperinæ *Virginianæ* ℥ j. ſs. rad. contrayerva ʒ iij. petaſitid. zedoariæ, ana ʒ ij. ſs. ſacchari perlati ℔ j. Syr. è ſucco Kermes ʒ j. Syr. calendulæ, cariophyll. ana q. ſ. ut F. Elect. molle, addendo fol. Auri 40, Doſ. ad quantitatem nucis Jugland. maj. mane, & veſperi.

Elect. aliud in uſum pauperum.

℞. Conſerv. lujulæ, galegæ ana ℔ ſs. calendulæ ℔ j. Theriac. Londin. ʒ iij. boli armen. vitriol. ʒ iv. cum ſyr. limonum q. ſ. conficiatur Elect. Doſ. ad ʒ ij. vel iij.

Confectio Antipeſtilentialis.

℞. Radic. ſcorzon. Hiſpan. petaſitid. contrayerva ana ʒ ij. helenii, tormentillæ ana ʒ ſs. angelicæ, chelidoniæ, mai. ana ʒ j. ſs. bacc. Junip. præp. ℔ ſs. ſummit. rutæ p. j ſem. cardui, citri ana ʒ ij. quibus præp. affunde p. duas aceti ſambuc. & tertiam ſpir. vini opt. infuſione peracta & expreſſione, liquor igne lentò evaporetur ferè ad mellaginem: extracti ℔ j. adde theriac. Londin. ℥ ij. ſs. boli arm. terræ ſigillatæ ana ʒ j. flor. ſulphuris ʒ v. ſucci Kermes ℥ ij. conſerv. Jujulæ ℔ j. cum ſyr. limon. q. ſ. F. Elect. molle, Doſ. ad quantit. nucis myriſticæ mat. ter, vel ſæpius de die.

Pilulæ Antipeſtilentiales.

℞. Extract. rad. helenii, angelicæ, contrayervæ ana ℥ j. adde extract. alb. glycyrrh. ʒ iij. flor. ſulph. ad quatuor ſaltem vices ſublim. ʒ ij. C. C. philoſoph. calcin. ſem. citri pulveriz. ana ʒ ß. ſs. ſalis ſcordii, abſynth. ana ʒ ij. cum ſ. q. picis liquidæ

F.

F. maſſa pro pilulis, Doſ. ad ʒ ß. vel ʒ ij. mane, & horâ ſomni.

Elixir Proprietatis Antipeſtilentiale.

℞. Croci Angl. opt. ℥ ß. extrah. tinctu-ram cum aq. ulmariæ, ſcabioſæ, cardui ; vel meliſſæ ſ. q. additis ſpir. ſulphuris ali-quot guttis ad leviuſculam aciditatem : liquor per chartam emporeticam agatur, in colaturâ ad lentum B. calorem diſſolve Aloës pellucidæ è veſicâ ʒ iv. per ſatace-um linteum haùd ita rarum trajiciatur li-quor ; deinde F. condenſatio ad eundem calorem, acquiſitâ pilularum molliuſcu-larum conſiſtentiâ, adde myrrhæ puriſſi-mæ ʒ vij. flor. vel magiſterii præcipit. Benzoin ʒ iij. ſalis C.C. ʒ ij. cum ſyr. ſam-buc. q. ſ. F. maſſa unde pilulæ formen-tur, Doſ. ad ʒ ij.

Tabellæ Sublinguales.

℞. Extract. rad. angelicæ, & contra-yerva ℥ j. extr. alb. liquiritiæ ʒ iij. flor. ſulphuris myrrhat. h. e. cum myrrhâ ſub-lim. ʒ v. ol. cinnam. gutt. viij. ſaccha-

rum cryſtallin. ad duplum omnium pondus, cum mucilag. gum. tragacanth. aq. ſcordii parat. q. ſ. F. Tabellæ parvæ ſubling.

Solebant nonnulli quovis mane nucleum unum, aut alterum Allii Hiſpan. vel Angelicam condit. deglutire; alii comederunt nuces Juglandes immaturas paritèr conditas.

Hauſtus ſequens magnarum virium habitus.

℞. Aq. roſar. rubr. camphoratæ ℥ ij. aceti opt. ℥ j. in quibus diſſolve bol. arm. opt. ʒ ij. adde ſyr. ſcabioſæ ſimpl. ʒ iij. M. S. F. hauſtus.

Vetulæ quædam ægris inſervientes, (quod ab ipſiſmet accepi) Antidoti vice, proh turpitudinem! ſtercore humano utebantur; cujus ſecretum philoſophicè præp. plurimùm valere non is ſum qui negem.

Aliis Urina quotidiè epota mirè profuit: tametſi tot his, conſimilibuſque remediis muniti, velut paludati, intrepidè in aciem peſtiferam inceſſerint, omnes

omnes tamen admonitos velim, nè præcipitanter, neque ex officio, neque ex ſummâ neceſſitudine coacti, apertiſſimum vitæ diſcrimen adeant.

N. B. In medicamentorum prophylacticorum uſu hoc annotandum, viz. remedia adſtringentia cujuſcunque ordinis, nempe bolus armen. terra ſigillata, lemnia, corallium, &c. minimè exhibeantur *virginibus*, & *fœminis*, lunare tributum ſoluturis, nè *obſtructiones*, & *affectus graviſſimi* inde exorti, periculum ruinæ ſtruant: Remedia inſuper non minùs improbanda, quæ *purgationes has*, *ſanguinem attenuando*, *& intempeſtivè venas uterinas reſerando*, *proritare valeant*: poſtremò veluti in *curatione*, ita in *præſervatione*, *Anni tempeſtas*, *ſexus*, *temperamentum*, *ætas*, *&c.* ſedulò perpendantur.

Priuſquàm greſſus aliorsùm dirigo, mihi, ut encomia *Vini Generoſi Hiſpanici* concelebrem, gratitudo imperat; utpote inter *Antidota* jure merito locum ſupremum merentis, ſive *vinum* hoc fuerit *ſimplex*, & *merum vinum*, ſive *abſynthio*, *angelica*, &c. imprægnatum; nihil quippe hactenùs quidquam repertum *nervoſo*

generi,

generi, & *ſpiritibus* præſidium magis amicum.

Verùm hìc *Vini cenſuram* facere permittatur; ſit itaque *vinum adultum* h. e. *ætatis mediæ*, *non novitium*, *non vetuſtate edentulum*, ſit *homogeneum*, *non mixtum*, *non caſtratum*, ſit *mite*, *ſincerum*, *non coacescens*, *non corruptum*, ſit *ingentium virium*, *ſaporis æqualis*, & *vivacis*, *non infirmi*, *non languidi*, ſit *odoris ſimplicis*, *gratiſſimi*, velut *Juglandium recentium*, ſit *minimè ponderoſum*, *in effuſione tripudians*, *inter bibendum nares fericns*, & *oſcula figens labiis*, *igni admotum ocyſſimè evolans*, *nulla poſt ſe linquens fœculentiæ veſtigia*.

Profectò maxima *vini hujuſmodi* vis tempore illo fatali, tam à *ſanis*, quàm à *correptis* cum proſperis omnium rebus epota erat, niſi illorum qui *intemperantiæ* ſemet addixêre: plerique hauſerunt *vinum medicatum*, ex *herbis variis Alexipharmacis*.

Supereſt jam, ut de *Pæto* paucula hìc ſubnectam, cujus eximiæ dotes, tum à *Cl. Diemmerbrochio*, tum ab *aliis magni nominis Viris* laudibus cumulantur: Si tamen opiata *Hyoſcyami hujus occidentalis* qualitas

qualitas ſpectanda, ſive *ejus oleum* trutinandum, unà cum vapore, minori licèt quantitate hauſtum, *ſummè veneficum*, vel evacuatio *ſaliva*, proh nimis prodiga ad varios à *Naturâ* uſus deſtinata benè perpenſa fuerit, ſi denique ratio habenda *motûs violentioris Pulmonum in ſuctione pati exercitatorum*, à crebrâ inſpiratione debilitatorum, præter *miaſmatum peſtiferorum* ſimul cum *dicto Antidoto* ad ſe intùs recipienda propenſitatem, præter incommodam *ſuffitûs* graveolentiam; præterquàm quòd (uti ingenuè fateor) mihi pæti inflatio non placet, res, (per me licet), incerta hæreat, an *proficua*, vel *noxia nicotiana*, cujus vice vinum Hiſpan. ſubſtituere ſolebam.

Ad *externa* jam progredior *præſidia*, ubi imprimis de *Periaptis*, & *characteribus* dicendum erit: certè non eſt heſternæ, & recentis machinationis, *Amuleta* diverſimodè concinnata, variis corporis partibus alligare: quâ autem polleant virtute hæc remedia, detur copia diſquirendi; dein è quibus conficiantur, ultimò effectus proferre liceat ab eorum uſu, & applicatione notabiliores.

Natu-

Naturam Universalem, sive *Animam Mundi* corpora nonnulla magis affectare, & in iis *magnetismum* imprimere *diffusivum* quorundam fert Opinio; & mystæ corpora hæc probè cognoscentes ex iis se posse *Periapta* influentiæ prævalentis confingere existimant, *virus* vel *pestilentiale* fugantia. Alii suspicantur *venena quædam*, tum *naturalia*, tum *artificiosa* extrinsecùs applicita, sympathiâ quâdam, quicquid *naturæ humanæ* adversum, & noxium, ad se (straminis instar à succino attracti) allicere, & id (quod de lapide fertur serpentario) imbibere. Cæteroquin quibusdam placet è cardiacis *aromatibus amuleta* conficere, quibus succurrant *languoribus* & deliquiis.

Fas sit verbo expedire, quid super hâc re censeam, salvâ utcunque *tantorum Virorum* pace, haud facilè inducor, ut credam, *Amuleta quævis* ex *aliquâ proprietate* cuipiam incolumitatem præstare; effectus autem quotquot passim extare traduntur, vel *Phantasiæ vi*, applicationes velut *assimilantis*, vel rei admotæ *manifestâ qualitate*, produci suspicor; miraculi superstitionem evincit *Solertiss. Vienn.*

Proinde

Proinde *characteres* pingendi, quibus devincerentur morbi, religio per Gentes fusa diu obtinuit; res tamen haùd abest à suspicione, necne *præstigiis addicti* inventioni huic fidem, & authoritatem conciliaverint? *ope* interim *infernali*, siqua sit, privatim usi: quæ precor *figurarum* energia? nisi opinemur eò quòd res medicæ Hieroglyphicè pridem depictæ erant, nè rude vulgus *Sacra Artis Mysteria* profanaret, adeóque plebs interpretationis ænigmaticæ nescia, in ipsâ *characterum* formatione, & sculpturâ, vim adversus *Luem pestiferam*, aliasque ægritudines præpotentem latere conjecit, & errorem *Posteris* transmisit.

Innumera propemodùm ab Authoribus traduntur *Periapta*, quorum præparationes ex aliorum libris petantur; instituto autem nostro me hâc in re cumulatè satisfactum arbitror, si ea à *Nostratibus* gesta, & apud nos magni habita proposuerim; in quorum fronte occurrunt *nucum putaminaMercurio gravida*; enimverò plurimi sat, superque credùli, ab ejus agilitate, longævitatem, à dignitate, & summâ authoritate, velut metallorum omnium genitrice, patrocinium,

nium, & incolumitatem fidenter ſperabant quin & à nonnullis ductum ab ejus volatilitate, utcunque incluſi, argumentum; cujus virtutem, blando corporis calore, evocatam, ab *effluviis contagioſis* quatenùs *ſalinis* protegere autumabant. Verùm longè plures gerebant *Amuleta Arſenicalia* ab *empiricis*, & *circumforaneis* venundata, hæc vel conficiebantur ex *Arſenico ſimplici* cum cerâ, vel conſtabant è *rebus aliis adjectis*, morbo etiam appropriatis.

Compoſitionis inſignioris formulæ.

℞. Dictamni cret. pulv. ℥ vij. pulv. ſinapi ʒ ſs. Benzoin. ʒ ij. Arſenici veri ℈ iij. ol. cinnam. gutt. vij. ceræ opt. ʒ v. cum mucilag. gum. tragacanth. aceto roſac. parat. F. paſta, unde placentæ multiformes depſticæ parentur, ad pondus ʒ ij. vel iij. cordis regioni admovendæ, limteo ſerico priùs involutæ.

Recepta publicè perſuaſio multos habuit *Arſenicum* magneticè *venenoſitatem quamlibet*, præcipuè *Peſtiferam* attrahere, & illam extinguere. *Secretum* quoque

Tu-

Bufonum apud quosdam in summâ erat admiratione.

Verùm quid *emolumenti*, vel *incommodi* ab *Amuletorum applicatione* contigerit, proximè, & ἐφεξῆς absolvam: Observationes singulatim recensere non vacat; profectò haud unius, aut alterius recordor, cui securitatem præstitêre *sola hæc Periapta*, expectationi omninò impari; multi enim iis nimiùm confisi, non tantùm præsidiis aliis uti prætermittebant, sed in vitæ discrimen manifestò adducti fuêre ab illorum applicatione, cujus rei *Jurisperitus Senior* testis extitit locuples, quem, *carbunculus* in cordis regione germinans, ab *Amuleto Arsenicali* excitatus, intra triduum interfecit, in aliis *vesiculæ ampliores* prodibant, non tam ab *attractione veneni*, quàm ab *Amuletorum vi epispastica*, & *malignitatis communicatione*: proh itaque dementiam in *tantâ calamitate*, inanibus, & fictitiis, si non funestis inniti sustentaculis.

Quorsùm, ut technas hasce missas faciam, ad *remedia* transeo *efficaciora*, & *canonibus medicis apprimè consentanea*, inter quæ *Fontanelli* eminent; per hos *quascunque*

que impuritates unà cum *veneno subtili*, liquorum frequentèr comite, per apertas velut portas exire, communi omnium consensu sancitum habemus; quod scil. contingere suspicor, non quia *partes sauciatæ* & *ulceratæ debilitantur*, sed potissimum propter *irritationem* vasa evomere cogentem; humores reddentem fluxiles, & eos tanquam in sentinam allicientem, quò meliùs per *commata* licèt *minutula* evacuentur.

Ulcera hæc quò *plura*, eò *res ægri securior*, quorum tamen amplitudo, multorum vicem commodè supplevit; ita ut sint *foveæ* iv. vj. vel viij. cicerum *capaces*.

Sin vero cuipiam volupe *duos* gerere *fontanellos*, in brachio sinistro unus, & alter in crure adverso aperiatur: si quid hâc in re calculus noster, & experientia valeant, intrepidus assero, quòd quoties me in loca maximè contagiosa contuli, effluviis pestiferis, non minùs quàm aere ambiente conseptus, toties brachii pars, ubi situs fontanellus, pessumè cruciabatur, effluente mox sanie, cum dolore lancinante, & pungitivo, quæ utplurimùm tenuis,

But the same wherever situate becoming attached were rendered extremely painful, omitting [illegible] to us, yet the sufferers having recourse to Alocipharmies were carried through by the writer.

tenuis, cruda, & sanguinolenta, dato hoc *invasionis pestilentialis* indicio, ad *Medicamentorum Alexipharmacorum* asylum illicò confugere tutissimum duxi.

Vesicantia porrò admota, & diu *aperta*, uti in *pestis curatione*, ita in *præservatione* plurimùm valebant; à quorum applicatione eventus ferè semper ex animo.

Instituto jam ad umbilicum perducto, nè Munca videatur narratio hæc, atque ut omnium expectationi satisfaciam, regimen particulare, quo ipse me (Numine etiam favente) periculum quodvis, alienæ sanitatis gratiâ, non recusantem, ab *invasione pestiferâ* muniverim, paucis exponam.

Diluculo lectum egressus, per totum semestre spatium, ex *Confectione Antipestilentiali*, quantitatem nucis myristicæ maj. deglutivi; exin rebus, quæ privati hominis erant, præstitis, in ædium mearum aulam prodii, ubi maxima Civium frequentia adventum præstolabatur: si excubitorum, si administrantium, si languentium, ulceribus nondum sanatis, si denique omnium confluentium numerus, de die in diem spectaretur, haùd à Nosocomi distingnerentur ædes privatæ;

bihorium, & ſæpè trihorium impendere ſolebam in id ipſum, quò certior fierem decorreptorum ſtatu, cujus rationem habere impendiò ſtudui, quò cautiùs, juxta varias indicationes remedia pararem.

Cœru tandem ſoluto jentavi, *deſeviente* enim *conſtitutione peſtilenti*, inconſultum habui, jejunos foràs prodire: tum quouſque prandendi hora inſtiterit, correptorum domos adivi, ad quos ingrediens, trochiſcis ſuper batillum carbonibus candentibus onuſtum projectis, aeris vitia emendare, & ſpiritus firmare ſatagebam; tabellas quoque ſublinguales maſticavi, quamdiu colloquium cum ægris ſerui.

N. B. In errore erant, qui medicamenta præcalida in ore geſſerunt, ſcil. myrrham, rad. zedoariæ Angelicæ, zinzib. &c. unde pluriès tonſillarum inflammatio, non ſine magno pulmonum malo.

Ædes inſuper dum frequentarem, conſilii haud immaturi fuit, me nunquam vel ſudore madentem, vel anheloſum, cubicula, introire, propiùſque ad lectum accedere: animum indui pacatum, aliorum periculis admonitus, qui animi pathemata ipſo corpore luebant. Viſitatis per horas aliquot

aliquot languentibus, Domum me recepi; prandium exorſus à vino Hiſpan. Stomachum acuente, reficiente Spiritus, & levem *peſtis* armaturam diſſipante: Cibus menſæ apponebatur conſervandis, reficiendiſque viribus peridoneus (varietate, & copiâ tempore Civitatis lugubri proſcriptis) coctu facilis, aſſatus ſalubrior elixo habitus, condimento non tam palato, quàm naturæ morbi appropriato: prandium ſine vino rariſſimè finivi: Sublatâ menſâ muneris publici erat, quibuſcunque adventum commorantibus reſponſa, & præſcripta dare; his peractis uſque ad horam octavam, vel nonam veſpertinam, ubivis loci decumbentes inviſi: penſo autem diei confecto, & amicis hinc illinc convocatis, exutiſque, quantum licuit, curis medicis, cœnarum vice vinum Hiſpan. ad Serenam uſque hilaritatem haurire conſuevi, ex quo ſomnus mollis obrepſit, & amiciſſima diaphoreſis conciliata; quin & tempore diurno ubiprimùm me aculeis peſtiferis vulneratum ſuſpicarer, indiciis à vertigine, nauſeâ, & virium exolutione ſubitaneâ deſumptis, vini momentum mox hauſi à quo, per patentia

cutis spiracula, oborto sudore, *labes pestilentialis* facilè exterminaretur.

Toto morbi curriculo, bis tantùm (Tutelâ cœlo debitâ) malè me habui, contagio succubiturus; *Antidota* autem, quæ ad manus, me ocyùs ab omni vindicârunt calamitate.

Postremò, ut me tradam in portum de *Olfactoriis*, & de *Domorum infectarum expurgatione* quædam attexere, minimè à re nostrâ alienum fore arbitror. *Lue exortâ*, nihil inter *Cives* magis Consuetum quàm varia remedia manibus portare, & eà naribus identidèm admovere, confecta igitur à pluribus *poma odorifera*.

Massa ex quâ F. poma odorifera ℞ pulv. rad. angelicæ, summit. roris. & lavendulæ cum floribus ana ʒ ij, caryophyll. ʒ iiij, labdani puriss. Styracis ana ʒ iij, omnibus præp. in commixtione adde ol. nucis moscht. per express. ʒ j. ß. ol. liquir rhod. ʒ ij. camphoræ ʒ ß. moschi gr. viij. cum ceræ opt. p. ℒ F. massa.

Quidam diapasmata non ferentes, Galbani colati olfactu magis delectabantur; atqui ol. absynthii, *ruta*, nec non ol. vel spir. è pice liquidâ [illegible] exceptus, & pixide

pixide eburneâ multifori inclusus, pro remediis summè beneficis à plerisque habebantur.

Harum rerum usum protinùs improbavi; cùm enim à crebriori *suffitûs* haustu narium ductus nimiùm paterent, per quos unà cum odoribus cerebrum petant *effluvia pestilentialia*, ab observatione virtutis effœtæ, & nonnunquam malevolæ, nasalia brevi exolevêre.

Domorum expurgatio ab aliis, atque aliis diversimodè instituebatur. methodus autem sequens instar omnium meritò censenda. Ostiis, viz. ædium, & fenestris benè clausis, olla figlina in spatii, vel cubiculi centro locetur, ut quaquaversùm se diffundat vapor, tum calxi viva in decoctum seq. projiciatur.

℞. Fol. Scordii, Angelicæ ana M iij. summit. lauri, rutæ, lavendulæ ana M. j. ss. flor. rosar. pallid. sambuci ana p. ij. calami aromat. ʒ v. Caryophyli. Contus. ʒ iij. F. decoctio in duabus p. aq. font. & tertiâ aceti rosac. vel Sambuc. consimiliter ac lagenæ, à mucore, & situ calcis extinctione mundantur, ita ut liquorem inditum non amplius vitient, & corrumpant,

pant, ita calx liquori præfato immerſa, eximiæ penetrationis, viriumque invictarum cùm ſit, ſeminario peſtilenti perdendo aptiſſima videtur: Cui etiam uſui optimè inſerviant Trochiſci. ſeq.

℞. Salis petræ ℔ i. Sulphuris ℥ iij. benzoin. Styracis ſimul liquati. ana q. ſ. ut formentur ſ. a. Trochiſc. deb. exiccandi.

Deo opt. Maximo Trinuni Laus, & Gloria in Sæcula Sæculorum, Qui nos tot', tantiſque malis ſuperſtites, velut tot torres ab incendio utroque ex beneplacito eripere dignatus es, Te, ut ex Philanthropiâ ſuperna Trojam noſtram jam ſanè novam, potentiſſimam, ac ornatiſſimam Conſervare porrò, & protegere, atque adeò univerſo Orbi Britannico deinceps patrocinari velis, Supplices deveneramur.

FINIS.

Parochiarum in c

LONDI

SYNO

Funerum Anno Dom. 1

	Num. Fun. tot.	*Peste interfect.*	
S. Ancti Albani in vico Ligneo	200	121	S. Albans Woodstreet.
Omnium Sanctorum de Barking	514	330	S. Alhallowes Barking.
Omnium Sanctorū in vico Pistorum	35	16	S. Alhallowes Breadstreet.
Omnium Sanctorū maj. ad Fœnum	455	416	S. Alhallowes Great.
Omn. Sanctorum in Mellis vinculo	10	5	S. Alhallowes Honilane.
Omnium Sanctorum min.	239	175	S. Alhallowes Less.
Omnium S. S. in vico Longobardico	90	62	S. Alhallowes Lombardst.
Omnium S. S. Pistorum delibentium	185	112	S. Alhallowes Staining.
Omnium Sanctorum supra Murum	500	356	S. Alhallowes the Wall.
Sancti Alphegi	371	115	S. Alphage.
S. Andreæ Hubbardi	71	25	S. Andrew Hubbard.
S. Andreæ subtus Medium Castrum	174	189	S. Andrew Undershaft.
S. [illegible]	427	100	
S. Annæ intra portam Aldrici	282	197	S. Anne Aldersgate.
S. Annæ nigrorum Monachorum	652	467	S. Anne Black-Friers.
S. Anthonii vel Antholini	98	35	S. Antholins Parish.
S. Augustini ad portam Paulinam	43	20	S. Austins Parish.
S. Bartholomæi pone Persilly-um	73	51	S. Bartholom. Exchange.
S. Benedicti Fischi	47	32	S. Bennet Finch.
S. Benedicti in Graminoso vico	57	41	S. Bennet Grace-church.
S. Benedicti ad ripam Paulinam	355	172	S. Bennet Pauls Wharf.
S. Benedicti Sherehog	11	1	S. Bennet Sherehog.
S. Botolphi ad portam Bellpi	83	50	S. Botolph Billingsgate.
Ædis Christi	658	467	Christs Church.
S. Christophori	60	47	S. Christophers.
S. Clementis in Foro orientali	38	29	S. Clements Eastcheap.
S. Dionysii Ecclesiæ Backchurch	78	27	S. Dionys Back-church.
S. Dunstani Orientalis	265	150	S. Dunstans East.
S. Edmundi in vico Longobardorum	70	36	S. Edmunds Lombardstreet.
S. Ethelburgæ virginis	195	106	S. Ethelborough.
S. Fidei subter Templ. Paulinum	104	70	S. Faiths.
S. Vedasti	144	105	S. Fosters.

XUM

in celeberrimâ Civitate

INENSI

OPSIS,

n. 1665. exhibens Rationem.

		Num. Fun. tot.	Peste interfect.	
	S. Margaritæ Mosis	38	25	S. Margaret Moses.
	S. Margaritæ in novo foro Piscario	114	66	S. Margaret New Fishstr.
	S. Margar. à Gallicarum venditione	49	24	S. Margaret Pattons.
	S. Mariæ Abbatis Ecclesiæ	99	54	S. Mary Abchurch.
	S. Mariæ in Aldermannorum burgo	181	109	S. Mary Aldermanbury.
	S. Mariæ senioris Mariæ	105	75	S. Mary Aldermary.
	S. Mariæ de Arcubus	64	36	S. Mary le Bow.
	S. Mariæ à Lintris statione	55	30	S. Mary Bothaw.
	S. Mariæ Ecclesiæ Carbon.	37	6	S. Mary Colechurch.
	S. Mariæ in Collem	94	64	S. Mary Hill.
	S. Mariæ de Monte alt.	56	37	S. Mary Mountshaw.
	S. Mariæ Somersetti	342	262	S. Mary Somerset.
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	S. Mariæ ad Lilliæ Trutinam	67	[illegible]	S. Mary Woolchurch.
	S. Mariæ Wollnothi	75	38	S. Mary Woolnoth.
	S. Martini in Ferrariorum viculo	21	11	S. Martins Iremongerlane
	S. Martini ad Luddi portam	196	128	S. Martins Ludgate.
	S. Martini Orgari	110	71	S. Martins Orgars.
	S. Martini Outwichi	60	34	S. Martins Outwich.
	S. Martini in Vinariis	417	349	S. Martins Vintrey.
	S. Matthei	24	6	S. Matthew Fridaystreet.
	S. Magdalenæ in vico Lacteo	44	22	S. Mandlins Mil. street.
	S. Magdalenæ in veteri Piscario foro	176	121	S. Mandlins Oldfishstreet.
	S. Michaelis Bassishaw	253	164	S. Michael Bassishaw.
	S. Michaelis in Hordeaceum collem	104	52	S. Michael Cornhill.
	S. Michaelis in Curvo viculo	179	133	S. Michael Crookedlane.
	S. Michaelis ad ripam Reginalem	203	122	S. Michael Queenhyth.
	S. Michaelis ad Bladum	44	18	S. Michael Quern.
	S. Michaelis in Riola	152	116	S. Michael Royal.
	S. Michaelis in vico Ligneo	122	62	S. Michael Woodstreet.
	S. Mildredæ in vico Pisorum	59	26	S. Mildred Breadstreet.
	S. Mildredæ in foro Gallinarum	68	46	S. Mildred Poultrey.
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Omnium S. S. Dominarum deliberatium	185	112	S. Allhallowes Staining.
Omnium Sanctorum supra Murum	500	356	S. Allhallowes the Wall.
Sancti Alphagi	271	115	S. Alphage.
S. Andreæ Hubbard	71	25	S. Andrew Hubbard.
S. Andreæ Vndershaft	174	189	S. Andrew Vndershaft.
S. Annæ ad [illegible]	436	169	
S. Annæ intra portam Aldeæ	284	197	S. Anne Aldersgate.
S. Annæ nigrorum Monachorum	652	467	S. Anne Black-Friers.
S. Anthonii vel Antholini	98	35	S. Antholins Parish.
S. Augustini ad portam Paulinam	43	20	S. Austins Parish.
S. Bartholomæi pone Perilly sum	73	51	S. Bartholom. Exchange.
S. Benedicti Finchi	47	32	S. Bennet Finch.
S. Benedicti in Graminoso vico	57	41	S. Bennet Grace-church.
S. Benedicti ad ripam Paulinam	355	172	S. Bennet Pauls Wharf.
S. Benedicti Sherhogi	11	1	S. Bennet Sherehog.
S. Botolphi ad portam Belpit	83	50	S. Botolph Billingsgate.
Ædis Christi	658	467	Christs Church.
S. Christophori	60	47	S. Christophers.
S. Clementis in Foro orientali	38	21	S. Clements Eastcheap.
S. Dionysii Ecclesiæ Backchurch	78	27	S. Dionys Back-church.
S. Dunstani Orientalis	265	150	S. Dunstans East.
S. Edmundi in vico Longobardorum	70	36	S. Edmunds Lombard-street.
S. Ethelburgæ virginis	195	106	S. Ethelborough.
S. Fidei subter Templ. Paulinum	104	70	S. Faiths.
S. Vedasti	144	105	S. Fosters.
S. Gabrielis in vico palustri	69	39	S. Gabriel Fenchurch.
S. Georgii in Botolphi viculo	41	27	S. George Botolph-lane.
S. Gregorii juxta Templ. Paulinum	376	232	S. Gregories by Pauls.
S. Helenæ	108	75	S. Hellens.
S. Jacobi ad Ducis Hospitium	202	190	S. Iames Dukes place.
S. Jacobi ad montem Aulli	189	128	S. James Garlickhith.
S. Joh. Baptist. prope Galli torrentem	138	93	S. John Baptist Walbrook.
S. Johannis Evangelistæ	9		S. John Evangelist.
S. Johannis Zachariæ	85	54	S. John Zacharie.
S. Catherinæ Colmanni	399	213	S. Katherine Colemanstr.
S. Catherinæ Christi Ecclesiæ	3892	2212	S. Katherine Cree-church
S. Laurentii in Judaismo	94	48	S. Lawrence Iewrie.
S. Laurentii Pountnei	814	349	S. Lawrence Pountney.
S. Leonardi in foro Orientali	43	27	S. Leonard Eastcheap.
S. Leonardi in Vedasti viculo	355	255	S. Leonard Foster-lane.
S. Magni	1103	391	S. Magnus Parish.
S. Margaritæ Lothberry	100	66	S. Margaret Lothbury.

E Parochiis

E Parochiis intra Mania 97. Num.

S. Andreæ in Holborne	3958	3103	S. Andrew Holborn.
S. Bartholomæi majoris	493	3441	S. Bartholomew Great.
S. Bartholomæi minoris	193	1396	S. Bartholomew Less.
S. Brigittæ	2121	1427	S. Bridget.

XUM

S. Mariæ de Littris [illegible]		55	30	S. Mary Bothaw.
S. Mariæ Periclitæ Carbon.		59	38	S. Mary Colechurch.
S. Mariæ in Collem		59	44	S. Mary Hill.
S. Mariæ de Monte alto		96	47	S. Mary Mounthaw.
S. Mariæ Somerseti		233	142	S. Mary Somerset.
S. Mariæ [illegible]		67	35	S. Mary Woolchurch.
S. Mariæ Woltchirch		58	30	S. Mary Woolnoth.
S. Martini in Pistorierum vicolo		58	31	S. Martins Vintnerslane
S. Martini ad Ludi portam		196	128	S. Martins Ludgate.
S. Martini Organi		120	71	S. Martins Organs.
S. Martini Outwichi		60	34	S. Martins Outwich.
S. Martini in Vinaria		417	349	S. Martins Vintrey.
S. Matthei		24	6	S. Matthew Fridaystreet.
S. Magdalenæ in vico Lacteo		44	22	S. Maudlins Mil street.
S. Magdalenæ in veteri Piscario foro		176	111	S. Maudlins Oldfishstreet.
S. Michaelis Bassishaw		253	164	S. Michael Bassishaw.
S. Michaelis in Hordeaceum collem		104	52	S. Michael Cornhill.
S. Michaelis in Curvo vicolo		179	133	S. Michael Crookedlane.
S. Michaelis ad ripam Reginalem		203	122	S. Michael Queenhyth.
S. Michaelis ad Bladum		44	18	S. Michael Quern.
S. Michaelis in Riola		152	116	S. Michael Royal.
S. Michaelis in vico Ligneo		122	62	S. Michael Woodstreet.
S. Mildredæ in vico Pilliorum		59	26	S. Mildred Breadstreet.
S. Mildredæ in foro Gallinarum		68	46	S. Mildred Poultrey.
S. Nicholai de Aconâ		46	28	S. Nicholas Acons.
S. Nicholai aureæ Abbatiæ		125	91	S. Nicholas Coleabbey.
S. Nicholai Olavi		90	62	S. Nicholas Olaves.
S. Olavi in Cervina platea		237	160	S. Olaves Hartstreet.
S. Olavi in Judaismo		54	32	S. Olaves Jewry.
S. Olavi in Argentea vico		230	132	S. Olaves Silverstreet.
S. Pancratii in vico Sarracenico		30	15	S. Pancras Soperlane.
S. Petri in Foro		61	35	S. Peters Cheap.
S. Petri in Hordeaceum collem		136	76	S. Peters Cornhill.
S. Petri ad ripam Paulinam		114	86	S. Peters Pauls Wharf.
S. Petri pauperis		79	42	S. Peters Poore.
S. Stephani in vico Colmanni		560	391	S. Stephens Colemanstreet
S. Stephani ad Galli stercutem		34	17	S. Stephens Walbrook.
S. Swithini		93	56	S. Swithins.
S. Thomæ Apostoli		163	110	S. Thomas Apostle.
SS. Trinitatis		115	79	Trinity Parish.

Num. Fam. tot. 15207. *Post incendium* 9887.

S. Georgii in Australi opere		1613	1160	S. George Southwark.
S. Egidii ad portam meridiei capt.		8069	4838	S. Giles Cripplegate.
S. Olavii in Australi opere		4793	2785	S. Olaves Southwark.
S. Mariæ Salvatoris in Australi		4225	2446	S. Saviors Southwark.

XUM

E Parochiâ

S. Gregorii juxta Templ. Paulinum	[illegible]	[illegible]	
S. Helenæ	108	75	S. Hellens.
S. Jacobi ad Ducis Hospitium	262	190	S. James Duke place.
S. Jacobi ad montem Allii	189	218	S. James Garlickhyth.
S. Joh. Baptist. prope Galli torrentem	138	83	S. John Baptist Walbrook.
S. Johannis Evangelistæ	9		S. John Evangelist.
S. Johannis Zachariæ	85	54	S. John Zacharie.
S. Catherinæ Colmanni	299	213	S. Katherine Colemanstr.
S. Catherinæ Christi-Ecclesiæ	3[illegible]	[illegible]	S. Katherine Cree-church
S. Laurentii in Judaismo	[illegible]	48	S. Lawrence Jewrie.
S. Laurentii Poultnei	214	169	S. Lawrence Pountney.
S. Leonardi in foro Orientali	42	27	S. Leonard Ballscheap.
S. Leonardi in Vedasti viculo	35[illegible]	255	S. Leonard Foster-lane.
S. Magni	103	39	S. Magnus Parish.
S. Margaritæ Lothberry	100	66	S. Margaret Lothbury.

E Paroch. intra Mœnia 97. Num. F

S. Andreæ in Holborne	3958	3103	S. Andrew Holborn.
S. Bartholomæi maj.	493	3441	S. Bartholomew Great.
S. Bartholomæi min.	193	1396	S. Bartholomew Less.
S. Brigittæ	2111	1427	S. Bridget.
Præcinctura fontis S. Brigittæ	230	179	Bridewell Precinct.
S. Botolphi Alneæ portæ	997	755	S. Botolph Aldersgate.
S. Botolphi ad Veterem portam	4926	4051	S. Botolph Aldgate.
S. Botolphi ad Episcopi portam	1464	1500	S. Botolph Bishopsgate.
S. Dunstani occidentalis	958	665	S. Dunstans West.

E Parochia extra Mœnia 16. Nu

S. Ægidii in Campis	4457	3216	S. Giles in the Fields.
Hackneiæ	232	132	Hackney Parish.
S. Jacobi ad Clericorum fontem	1863	1377	S. James Clerkenwell.
S. Catherinæ juxta Turrim	916	601	S. Katherines Tower
Lamethæ	798	437	Lambeth Parish.
S. Leonardi Shorditch	2669	1949	S. Leonards Shorditch.

Extra Urbis confin. Paroch. 12. Nu

E Parochiâ

S. Clementis Danorum	1969	1319	S. Clements Danes.
S. Pauli in Conventuali horto	408	261	S. Paul Covent Garden.
S. Martini in Campis	4804	2883	S. Martins in the Fields.

E Paroch. 5. in Civit. & confiniis Urbis Westmona

Numerus Funerum { T / Pe

Præter Funera hæc enumerata, quamplurima in publicam Rationem non ve

Typis *Guil. Godbid*, & sumpti

	S. Olavi in Cervisia [illegible]	[illegible]	[illegible]	
	S. Olavi in Judaismo	54	32	S. Olaves Jewry.
	S. Olavi in Argenteo vico	250	132	S. Olaves Silverstreet.
	S. Pancrasii in vico Smegmaticæ	50	15	S. Pancras Soperlane.
	S. Petri in Foro	61	35	S. Peters Cheap.
	S. Petri in Hordeaceum collem	136	76	S. Peters Cornhill.
	S. Petri ad ripam Paulinam	114	86	S. Peters Pauls Wharf.
	S. Petri pauperis	79	47	S. Peters Poor.
	S. Stephani in vico Colmanni	560	391	S. Stephens Colemanstreet
	S. Stephani ad Galli torrentem	34	17	S. Stephens Walbrook.
	S. Swithini	93	56	S. Swithins.
	S. Thomæ Apostoli	163	110	S. Thomas Apostle.
	SS. Trinitatis	115	79	Trinity Parish.

E Parochiâ

Num. Fun. tot. 15207. *Peste interfect.* 9887.

	S. Georgii in Australi opere	1613	1260	S. George Southwark.
	S. Ægidii ad portam membris capt.	8069	4838	S. Giles Cripplegate.
	S. Olavii in Australi opere	4793	2785	S. Olaves Southwark.
	S. Mariæ Salvatoris in Australi opere	4235	3446	S. Saviours Southwark.
	S. Sepulchrorum	4509	2746	S. Sepulchres Parish.
	S. Thomæ in Australi opere	475	371	S. Thomas Southwark.
	SS. Trinitatis intra Minores	168	123	Trinity Minories.
	E Nosocom. ad infect. excip.	159	156	At the Pesthouse.

Num. Fun. tot. 41351. *Peste interfect.* 28888.

	S. Magdalenæ de Bermondi insula	1943	1363	S. Magdalens Bermondsey
	S. Mariæ ad Villam novam	1272	1004	S. Mary Newington.
	S. Mariæ Islington ad villam Insularem	696	593	S. Mary Islington.
	S. Mariæ de Albâ Capellâ	4766	3855	S. Mary Whitechappel.
	Rotherici	304	210	Rotherith Parish.
	Stephani	8598	6583	Stepney Parish.

Num. Fun. tot. 28554. *Peste interfect.* 21420.

	S. Mariæ de Subaudiâ	303	198	S. Mary Savoy.
	S. Margaritæ Westmonasteriensis	4710	3742	S. Margarets Westminster.
	E Nosocom. ad infect. excip.		156	Whereof at the Pesthouse.

Num. Fun. tot. 12194. *Peste interfect.* 8403.

Tot. 97306.
Peste interf. 68596.

non venêre, vel ob Cleric. *incuriam, vel ob privatam & clandestinam sepulturam.*

Sumptibus Josephi Nevill. 1632.

1167.a.9

705.a
2

ΔΟΙΜΟΛΟΓΙΑ·

SIVE

PESTIS NUPERÆ

APUD

POPULUM LONDINENSEM

GRASSANTIS

NARRATIO HISTORICA.

Authore *Nathanaele Hodges*, M. D.
è Colleg. Londin.

Non quærit æger Medicum eloquentem, ſed ſanantem; ſi tamen ita competit, ut idem ille, qui ſanare poteſt, comptè de iis, quæ facienda ſunt, diſſerat, boni conſulet. Sen.

LONDINI,

Typis *Gul. Godbid*, Sumptibus *Joſephi Nevill* & proſtant venales ad Signum *Canis Leporarii* in Cœmiterio *Paulino*, 1671.

1

tutiùs videbitur, *Medicos legitimos* omninò deeſſe, & Naturæ regimini totum negotium permitti, quàm *indoctos* & *inexpertos*, privilegio arrepto, medicinam facere; eò quòd *hi* mentis acie capti, cum Morbis *Andabatarum* more dimicantes, protinùs ignorant, quâ ex parte hoſtis commodè impetendus, aut quibus confodiatur telis: hoc inſuper non minùs dolendum, *bardos hoſce* ſæpius impedimento eſſe Naturæ Colluctationibus, quibus illa, niſi opera nixuſque ultimi in re arduâ eluderentur, ſe proprio Marte à *Lue* ſat auſpicatò vindicare potuerit.

Neque erit in iſthâc enarratione ſilendum, quòd *Labes infeſta* aliorsùm ſigna intulit, vexilla diſpandit, cum imperio obtinens expatiandi licentiam, & quaſi profectionem parans, adjacentia circumquáque oppida invaſit; *Civibus* videlicet *dilabentibus* catervatim in agros vicinos ferocitèr inſtitit contagium; exinde *Peſtilentia*, quæ primò vicatim ſerpſit, paulò poſt in Comitatus longè diſſitos divagata eſt: municipium haud ulli loco indultum; prædia interim, quò Thameſi proximiora, eò atrociùs vexata; fortè non tam ob

aerem

aerem humidiorem, quàm ob intuta Commercia: porrò Urbes nonnullæ, & pagi ſitu nobiles, propter eximiam aeris ſalubritatem, publicam participabant calamitatem; de quâ re infrà: ſcilicet hanc habuit originem, hos proceſſus *Peſtis nupera Londinenſis.*

Cæterùm graviore Anni tempore jam circumacto, ſtatuque morbi abſoluto, pari paſſu inclinavit, & receſſit *Lues*, ac ſenſim creſcebat, & progrediebatur: hactenùs licèt numerus languentium vix imminutus, malitia tamen ejus vehemens eſt viſa aliquantulùm pacata; ſanè pauciſſimi è medio ſublati, iique propter errores haùd leves: ità demùm malignitate *Peſtis* remittente, timor priſtinus ex omnium animis extemplò ejectus, & deraſus: ſive ſolenniori precationum genere *exoratum Numen*, & venia *ſupplicii* inventa; ſive *infirmi* in obſequii certamen venientes remedia millies probata morigerè, & alacritèr ſumebant; ſive *Nutrices* in officiis fungendis tandem *cautiores*, magiſque *fideles*: profectò ita evenit, ut ſæviſſimâ conflictatis cum Peſtilentiâ exinſperatò ſpes priſtinæ affulſerit Sanitatis, utique

in

inopinata Conflagrationis periodus; laſſis ſcilicet omnibus, qui in ædium ſubverſione exploſo pulvere bombardico, aut incendio alitèr reſtinguendo occupati, cùm etiam *pabulum idoneum* ſatis & *procax* à *flammis* proh nimium *laſcivis!*, ſed abundè *ſatiatis* repudiaretur.

Non propterea *Lues* (prout paſsìm increbuit Rumor) fomite deficiente ceſſavit, verùm ex indole *morbi* par erat *Exordio Epilogus*, in utroque ſibi conſtans *benignior*. Neque minùs inceſſit admiratio quòd Typo peſtilentiali vergente, uti cæteri morbi *lue ingruente* in illam degenerarunt, ita ipſa *Luès* talionis lege gratìs aliorum larvam induit; unde *Eryſipelas*, *Cephalalgiæ*, *Anginæ*, *Dyſenteriæ*, *Variolæ*, *Morbilli*, *Febres lentæ*, & *hecticæ*, in quibus tamen *illa* prædominium exercuit, uti ex infrà dicendis patebit.

Circa anni *ſuprema*, *idibus* nimirùm *Novembris* vix actis, ivit in melius *Valetudo*, & tanta fuit rerum facta commutatio, ut formidine *Civium* propitiatâ, quam plurimi (crebra licèt quotidiè funera celebrarentur) qui ſanitati fugâ conſuluerant, ad ſe primò redientes, ſeſe

Urbi

Urbi intrepidè commiſerint, atque *Decembri menſe* non minùs catervatim, ac ſe priùs ſubduxerant, de tardo reditu parùm ſolliciti, à ruſticatione redierint: & ad ſuas ædes confluxerint: domicilia igitur, quæ modò plena mortuis, vivis denuò repleta; nec non *officinæ* per ſemeſtre ſpatium *clauſæ* peralacritèr aperiebantur; *populúſque*, ut pridem, in ſuis rebus agendis, commerciiſque faciendis occupatus invicèm ſeſe miſcebat: immò quod dictu propemodùm incredibile, *Londinenſes quidam* ſe confirmantes, quanquam paulò ante nè conſanguineos quidèm, aut familiares ab *Urbe* profectos è longinquo ſalutare auſi fuerint, excuſſo protinùs timore, cubicula ingredi minimè trepidabant, in quibus correpti plures nuper expiraſſent: tanta demùm erat *languentis populi* incitatio, tanta fiducia, ut *plerique* lectos peterent defunctorum illuvie ſudorificâ tepentes, tanquam de ipſo Contagio maximè funeſto penitùs conclamatum eſſet: *Connubia* ubivis certatim *inita*, & ad reſarciendum diræ mortalitatis damnum, ferè *omnes mulieres*, quædam ſteriles habitæ (veluti Conjuratione factâ) in utero habebant,

bebant; adeò ut tantis populorum impendiis, utcunque circitèr *centies mille* (ſi fides quorundam calculis) à Peſte jugulati, paucos intra menſes exigua, pænè dixeram nulla tantæ ſtragis reſtarent veſtigia: & ſic quidèm exiit inauditâ clade fædatus Annus.

Atquì proximo vere reſidua quædam *Peſtilitatis* ſemina è prioribus malis ſuccrevêre, quæ non gravatìm Medicinæ viribus eradicata; & tandem, veluti finito paroxyſmo febrili, omnia in priſtinum ſtatum redire ſolent; ita expletâ correptione, *Cives* animum induentes, *incorruptâ* poſteà viguerant *Sanitate*; haud aliter *abſolutâ conflagratione* ex ſuis Urnis *ædificia* ſurrexêre *firmiora*, quibus impar dehìnc ſit *flammarum* invidia.

Sectio Secunda.

De Peſtis Aitiologia, & de Contagio.

CUm inſtituti noſtri conſilium fuerit *nuperæ* præſertim *Peſtis* originem inveſtigare, & ejuſdem *cauſas* tum *manifeſtas*, tum *occultiores* percontari, omninò quidem à re noſtrâ alienum arbitror pro *ſcripturientium* more univerſas *cauſarum ſupernaturalium*, *præternaturalium*, & *Naturalium* Claſſes ſeriatim percurrere, ut in *illâ* propemodùm *infinitâ*, non minùs ac *incertâ enumeratione* interminata, & rudis admodùm *mali* tam *efferi*, & *monſtroſi* delineatio exhiberi poſſit.

Ut veritas è *Democriti* puteo eruta in aprico collocetur, & *Luis* genuina indoles detectâ fronte prodeat, *unicam* neceſſe habeo *Hypotheſin* prælibare, cui innititur totius argumenti pondus: ſcilicet *Peſtis* morbos inter *vulgares*, & *populares*

facilè *primatum* obtinens, à *Causâ* pendet æquè *Communi*, & effectui publico *omnimodè æquali*; hoc dato, rationi haud diſſono, *omniſariæ* quotquot occurrunt *Cauſæ particulares*, & *Privatæ* (quarum elenchus perquàm locuples) è *publicarum* cenſu unicâ velut liturâ delentur.

Ad *Peſtilentiæ noſtræ* originem propiùs quod attinet; equidèm ampliſſimâ teſtimoniorum invictorum Authoritate munitus aſſerere nullus dubito, illam, *mediante contagio*, Inſulam hanc primitùs invaſiſſe; utique ex Hollandia fuiſſe *trajectitiam*, advectis ſcilicet hùc mercibus è *Regione illâ*, in quâ anno proximè elapſo ſtragem ingentem ediderat: ſiquis autem in ulteriori diſquiſitione ſollicitus, primordiiſq; *hujus Peſtilentiæ* eruendis, ſciat velim (modò Famæ ulla fides) ab *Imperio Turcico* unà cum *goſſipio*, cuſtode fomitis peſtiferi fideliſſimo, in *Belgium* delatum fuiſſe *Luis* Seminarium; quæ Orbis plaga vix unquam (ſicut perhibetur) ab eâ immunis, licèt ibidèm nunc *ſævior*, nunc *mitior*, & magis *pacata* fuerit *peſtis*, juxta *aeris*, *corporumque* iis in Regionibus *temperiem*, ac *conſtitutionem*; ſi tamen cuipiam

Natales

Natales Peſtilentiæ altiùs indagandi animus, & illius *educationem* intimiùs noſcendi, *Plagam*, quâ *auram* duxit *primogeniam*, luſtrare, varias, anomoláſque *aeris* mutationes, *ſiccas*, *humidas*, *calidas*, & *frigidàs*, repentino, & motu irregulari ſe invicèm prementes animadvertere, ei incumbit; unde miram *miaſmatis peſtiferi* varietatem elicere, *alterationes* utique quas ob diverſam tranſplantationem *Lues* ſubiverit, detegere, haud difficile penſum foret.

Verumenimverò, nè in *Cauſarum* explicandarum limine præcipiti nimis gradu proſilire arguar, atque ad opprobrium *Atheiſmi* averruncandum (fateri pudet, Medicorum filiis haud inſolens) nè (inquam) in *cauſarum ſecundariarum* ſcrutinio operam navans, *Cauſa* (prout Schò'æ dictitant) *Cauſantis*, cui veterûm, & Neoterico rum plerique *primariam* attribuunt Peſtis *originem*, parùm meminiſſe videar, *Profeſſionem ſequentem* hìc inſerere apprimè neceſſariam duxi.

Scilicet *Peſtilentiæ τὸ ὄν* non religioſiùs ab aliis quibuſcunque, quàm à me agnitum, noverint Univerſi; poſſe *Omni-*

potentem, pro *Authoritate ſuprema, & beneplacito inviolabili, quandocunque Illi viſum fuerit, gladium ſtringere, arcum intendere, & ſagittas emittere peſtilentes*, non ſolùm *Sacræ paginæ* apertè, ac palàm evincunt; verùm & retroactorum temporum *experientia*; & *obſervatio fida* pleno ore ſuffragantur: neque minùs in *Peſte hâc*, quàm præeuntibus, *Iræ Cœleſtis* indicia erant admodùm conſpicua; clariſſima ſaltem emicuit tanti mali *Permiſſio Divina*: quandoquidem *Hæc Dei Opt. Max. Magnalia* longè ſupra Captum humanum poſita (Mortalibus ad Tanti Jubaris fulgur cæcutientibus) detegere non Conceſſum, ſupplicia tamen à *Creatore* cœlitùs miſſa, delicta noſtra *paternè*, & *lenitèr* caſtigante, venerari, & *flagellum* deoſculari nos decet. At manum de tabulâ, nè forſan in me faba cudatur, quaſi falcem in alienam meſſem immiſſurus *eſſem*. Quod ad *rem* ſpectat *medicam*, ubi *Cauſæ naturales* præſtò ſunt, ad *ſupernaturales* confugere, tum *Arte Hippocraticâ* indignum, tum *Rationi* ſummè injurium reor.

Hoc præmiſſo, demptoque offendiculo, recta,

recta jam patet ſemita, quam ingreſſi, *Peſtis indolem*, ac *naturam* aſſequi poſſimus: Methodi gratiâ diſquiſitionem à deſcriptione *Peſtis* generali exordiar, quæ utcunque minùs ad Veterûm placita quadret; ſi tamen æquâ mentis ſtaterâ perpendatur, *tabula* haud iniquè haberi queat *Votiva*, in *Veritatis* templo ſuſpenſa ab *ejus Alumno*, & *cultore obſervantiſſimo*.

Peſtis deſcriptio, viz.

Peſtis eſt morbus, ab Aurâ venenatâ, ſubtiliſſimâ, maximè exitioſâ, ſimul ac Contagioſâ, complures eodem tempore diverſarum Regionum corripiens, à peculiari potiſſimùm Spiritûs Nitro-aerei alteratione velut Corruptivâ, ortus, cum Febre utplurimùm, et aliorum Symptomatum perquàm graviſſimorum Satellitio ſtipatus.

Non magìs manifeſta, & clara Lux meridiana, quàm particularum harum quarundam ſenſus; earum explicatio ex aliorum eruditis Commentariis tam proſperè erui poterit, ut oleum, & operam perdiderit, qui velit illuſtrationi inſillere; in obſcuris dilucidandis paulò obnixiùs inſudandum.

Imprimis dicitur eſſe ab *Aurâ*, utpote inter *quam*, & *terreſtre*, ſeu *fæculentum toxicum*, diſcrimen ingens: *Hæc* ſcilicet omnes dedignata cancellos, neutiquàm coerceri poſſit; tam *rara*, *ſubtilis*, *aerea*, & *pneumatica*, ut *exiles* ipſiuſmet aeris *porulos* facili negotio ſubintret, & penetret, illi hoſpitio juncta; quod autèm fixum, compedibus velut injectis, intra ſuam mineram, & certos limites, fugæ incapax, detinetur.

Venenata additur, ob proximam cum omni *Veneni* genere affinitatem, *utriſque* vitæ *adverſiſſimis*, & ægros *ritu*, & *methodo* haud *diſſimili* perdentibus; diſcrepantia in *gradu* potiſſimùm ſita videtur; nempe Luis *facultas deleteria* quibuſcunque *mineralium* tincturis Arſenicalibus, *animalium* maximè viroſorum, aut *inſectorum* veneficæ naturæ, vel *exquiſitiſſimis* eorundem *putreſcentiis*, *vegetabilium* denique *aconitis* multis paraſangis antecellit: quin & *Lues peſtifera* omnium venenorum *naturam*, ac *ferociam* participare videtur; cui in rerum natura par non datur; utpote in *quâ* conſpicuè eminet *putredinis* & *malignitatis* perfectio. Eximia

Luis

Luis malitia, uti in *plurimis*, ita præsertim in *puero quodam* se prodidit, cujus *cadaver* in ipso mortis articulo *subviridem* induit *colorem*; quo à *matre* conspecto, *mulier*, quid rei exploratura, nostras quàm-propere accessit ædes, solicita suspicione, me *toxica*, medicamentorum vice, exhibuisse; remedia autem erant *Alexipharmacorum* tutissima, nimis serò data; *viridis* interim *tinctura efferam*, *veneficam*, & quasi *Vitriolatam* morbi *indolem* abundè manifestavit.

Subtilissima nuncupatur, tum ratione *primævæ simplicitatis*, priusquam è *minerâ suâ Centrali* exhalaverit; tum ob *miram defæcationem*, dum per varios terræ anfractus transiverit, sive transcolata fuerit; tanquam *sublimata* summè *volatilis*, ultra *meteororum* genesin, è vaporibus *crassis*, *corporeis*, *ponderosis*, & *mixtis* Constantium; immò *fulgur* illi cedit; ictu oculi ineffabili celeritate corpora è *longinquo* putrefacere, interficere, & Sphacelationes instantaneas inducere potens est.

Quoad *modum cædis*, plerúmque tam Clandestini solent esse Pestilentiæ aggressus, ut correpti velut ex insidiis opprimantur,

mantur, neq; veſtigia *ejus* odorari detur : Increpandi itaque, & habendi ſuſpectæ fidei, qui *ſenſibile* voluerunt eſſe Luis *ſeminarium*, *olfactui* nimirum, & *viſui* ſubjectum; dum quidam (credat *Judæus*, &c.) *hauſto odore ſuavi*, velut *rubi florum* menſe Maij prodeuntium, ſive *aliorum gratiſſimorum*, ſe correptos opinati fuerint : alii è contrà, quaſi *cadaverum putridorum* effluvia naribus ſe ingerentia ineuſarunt; quinetiam nonnulli mirè Lyncei, ſe nubeculam rubram *peſtilentiâ* gravidam à *Cælo* dilapſam conſpexiſſe crediderunt; pluraque id genus, *nimiæ*, *faciliſque credulitatis*, aut *phantaſiæ vitiatæ* commenta; potiúſve *timoris*, omnia *ſiniſtrè interpretantis*, Symbola : attamen non is ſúm, qui inficiér, *Auram hanc ſubtiliſſimam* ſæpenumerò *corporibus craſſioribus*, *pinguibus*, & *denſatæ materiæ* immixtam, & fore *olfactu* & *conſpectu* perceptibile, de qua re alibi.

Quàm porrò *Exitioſa Lues*, ſi ſtrages in priori Sectione *memorata*, ad *perniciem* illius *inſigniendam* neutiquàm ſuffecerit, minimè res eſſet operoſa, innumera *homicidii*, & *tyrannidis inauditæ* exempla in medium

medium proferre: hinc *Peſtis* apud *Hebræos* appellatur דבר quaſi *perditio*, aut *res perdens*; perinde ac ſi ad Univerſum genus humanum funeſtandum nata, & apta eſſet: proinde *Lues* dicitur à λύω, quòd diſſolvat, *perniciei certiſſima*, cujus quidem fatalitas in *Peſtilentiâ exquiſitâ* egregiè perinſignis; quâ, *Lues* non tam parat exitium, quàm in cædem ruit expedita, cujus ineffrænato furore *Regiones quaſdam* devaſtatas fuiſſe, ex *Annalium* monumentis, *veterùmque* commentariis luculentèr conſtat.

Lues demùm *Contagioſa* vocatur; quoniam eò impudentiæ ventum eſt, ut aliqui luce meridionali occæcati, in *Peſtis Contagium*, argumentorum vice, *ſuas* promere *hallucinationes* auſi fuerint, & *nupera Peſtis* noſtrâ teſſerâ ortum *Contagio extraneo* debuerit, atque etiam propagationem; ad omnimodam litis ſolutionem expedit naturam *Contagii*, *ratioſque leges* compendiò tradere; priuſquam ad hoc penſum me accingam, cætera *deſcriptionis* membra tractanda veniunt.

Accedit nimirum, quòd *Peſtis complures ſimul diverſarum* Regionum aggreditur

ditur, ad eam diſtinguendam, tum à *morbis* endemiis, h. e. *uni loco appropriatis*, atque etiam à *Sporadicis*, qui licèt *populari impetu* graſſentur, *huic* tamen, aut *alteri Regioni*, & *terræ tractui*, *ſparsim*, & ſecundùm *Cauſarum procatarcticarum* apparatum, non minùs cenſentur *peculiares*, quàm *pernicioſi*; ſed ſermone ulteriori his de rebus abſtineo.

Jam tandem haud intempeſtivum erit, ut vela reducam, dilucidaturus, quonam pacto *Lues à peculiari potiſſimùm Spiritûs nitro-aerei alteratione, velut Corruptivâ, oriatur*: Hic labor! hoc opus! novitatem rei nemo intuitu primo in malam partem accipiat; quàm vera ſit Hypotheſis hæc, id ſequens examen docebit; Verùm ut firma ponam fundamenta, quædam præfari fas ſit.

Primò, *Spiritus nitroſi Centrales* tranſpiratione Copioſâ, & perenni, verſùs terræ ſuperficiem, ad omnifaria *Naturæ* diſpendia jugitèr reſarcienda, & varios uſus, paulò pòſt dicendos, *undiquàque effluunt*, & *Emittuntur*. Ab hâc *minerâ ſalinâ*, per Univerſa terræ viſcera, *influentias vegetas* diffundi, conſimilitèr ac *lucem, Calo-*

remque

remque vitalem à *Sole*, aeream regionem tot, tantisque virtutibus impregnante, & ditante, impertiri, apud neminem pro incredibili, & abſurdo habeatur: Siquis inſuper conjecturæ locus, utcunque maximâ diſtent intercapedine *Sol*, & *Centralis Sal*, mutuos tamen Depereunt amplexus, velut magnetiſmo quodam.

Equidem neſcio an detur par amicitiæ conjunctius: quidni etiam eodem modo à fonte emanent, vel immittantur *hi Spiritus*, ac *Radii Solares*, *tum particularum emeritarum* protruſione, tum *fermentatione*, ab *acidorum* forſan commixtione; verùm hæc recondita, hæc involuta, intimi quærant *Naturæ conſulti*, & *aruſpices*. Plenam huic Hypotheſi fidem afferre videtur *Experimentum ſequens*, viz. ſiquis *ineunte Vere*, ubiubi *Sol* nos appropinquare ſolet, *terram* effoderit; cujus *infuſione*, *filtratione*, & demùm *liquoris lixivialis evaporatione*, v. a. c. peractis, in organi fundo plus ſextante *Salis* reperiet, quàm ſi aliis anni partibus (Sale nitroſo, licèt non tantâ copiâ, varias ob cauſas, ad neceſſarios tamen Naturæ uſus, vel illis temporibus effluente) eandem

Sectio Octava.

De Peſtis præcautione.

QUandoquidem longè conſultius eſt, *invaſionem peſtiferam* fugere, quàm *impetuoſos*, immò & plerumque *lethales* ejus ſuſtinere *aggreſſus*, præſervatione periculi protinùs experte, ſpe interim dubiâ victoriæ; non tantùm characteribus *Naturæ* primitùs, & altè impreſſis, ſed exemplo, & communi *omnium ſapientûm* conſilio admonemur, adverſus luxuriantem *morbi Carnificinam* noſmet munire, & minimè Gentium cervices *funeſtiſſimi lictoris* ſecuri ſupinâ, & ultroneâ deditione amputandas tradere.

Pars hæc prophylactica (ut dicenda hìc quoque abbreviem) tum *magiſtratûs Generale munus*, tum *Individuorum tuendam complectitur Sanitatem*; *Magiſtratûs* nempe intereſt, ut naturâ, & peculiari indole

dole morbi *à Medicis* proditâ, & delineatâ, *Leges Publicæ* conſcribantur, quibus ſaltem *Luis diſſeminatio* inhiberi queat, ſi non *ejus extinctionem* aſſequi datum.

Imprimis igitur *læſæ Majeſtatis* crimine inſimuletur, qui *vaticiniis fictis, rumoribuſque inanibus paſſim diffatis, plebem calamitatis mirè credulam, metu, & terrore peſtis imminentis concitabit*; hinc *Luis nuperæ propagatio tam manifeſta*, ut plura ſuper illâ re profari dubitantis eſſet.

Tempeſtivâ inſuper cautelâ *domorum infectarum* occluſio præcipienda, à liberâ enim *ſanorum*, & *correptorum* ſocietate citatiſſimus *peſtilentiæ* progreſſus. Juſta exequiarum publica interdicantur: quinetiam conventus quicunque, hominumque frequentia vitetur: nec non prohibenda uſque ad confectum quadrageſſimale (ſicuti inter Gentes obtinuit) Commercia.

Quanquam Stratagemate ullo, conſiliove vel ſaniſſimo *Cauſæ Univerſalis* influentiam evitare, vel oppugnare in deſperatis ſit habitum; veruntamen jure naturali, & intimâ noſmet conſervandi im-

impreſſione teneamur, Studia, & operam *publicè*, & *priorem* impendere, ut *peſtilentiæ* vis, & *malitia* intrinſeci, & obtundi poſſet.

Duorum è quàvis parochiâ *ſanitatis Inquiſitorum* conſtitutio, *Senatorum* ſapientiam, quorum hoc muneris, viz. ſingulis auroris domeſticatim, ut omnes valeant, ſiſcitari, & valetudinarios detegere.

In *aeris* autem *expurgatione*, tum *Majores*, tum *poſteri* multùm ſudarunt, *conſtitutione peſtilentiali invaleſcente* illum *ſubſtantialiter corruptum* opinantes; cùm tamen *Aer* (quod è ſupra dictis illuſtriſſimum) ſit *miaſmatum peſtiferorum* vel *hoſpitium*, vel *cribri inſtar* in hùc illùc agitatis tranſitum ſolummodò præbeat, non tam ſuimet gratiâ, depuratione, & emendatione tantâ opus habere videtur, quàm ratione labis aſſociatæ.

Particulæ quidem *nitroaereæ peſtilentes per aeris veſtæ poroſitates*, ſæpenumerò vel mutatâ aliquantulum *earum* figurâ, vel ventilatione deficiente, in iis aliquandiù morantur, ſtagnantque, & unà cum *aere* inſpirantur; hinc ob utrorumque com-

mix-

mixtionem intimam, & velut confusionem à *labe communicatâ* de *aeris corruptione* suspicio injecta, sed de his suprà egimus; utcunque se res habuerint, consensu omnium conspirante, & velut conflato, *Aeris emendatio instituenda.*

Vera aeris purgatio in duobus potissimùm consistit.

1. Ut *inquinamentum pestilens à sede excutiatur*; hùc conferunt *Venti insolentes*, præsertìm *Aquilonii*, *Salutares dicti*, quin & *tormenta bellica majora* sub vesperam, & auroram *explosa*; particulas veneficas non solùm explosionis vi dimoveri, atque etiam ab agitatione tantâ illarum figuras unà cum aere diversimodè alterari, quarum deincèps comminutio & dissipatio expeditior; verùm *nitri* & *Sulphuris* combinatione intimâ *salinam seminarii pestilentialis qualitatem* emendari, est res sanè compertissima.

2. Summum studium impendere oportet, ut *virus pestilens reddatur protinùs inefficax, & inerme*; hoc unicè præstant *suffumigia appropriata.* Ignium in plateis compitisque accensionem ab *Hippocrate medicæ artis oraculo* Posteri didicerunt; quo,

non-

nonnunquam prodeſſe aurorae, non (ut à quibuſdam traditur) *humiditatem peſtiferam* abſorbendo, ſed potiùs *ſummum nitroſum* quàquaverſùm copioſè evolvendo; unde *effluviorum peſtilentium* ſubitâ transformatio; ſatius itaque duco, ut *ignes* è *lignis odoriferis*, & *reſinoſis* extruantur, qui *clarum*, & *pinguem* projiciant *flammam* ſci. è *ligno Juniperino*, *ubigino*, *querno*, *fraxineo*, *ulmeo*, *avellaneorum*, &c. non autem è *Carbonibus*, ſulphur impurum, fœtidum, & ſuffocativum *expirantibus*.

Edicto inſuper *Prætoris*, plateæ, latrinæ, & domorum canales ab omni ſorde indies multo manè eluantur; quemadmodùm *fœtor*, & *ſpurcities* meritò inſignuntur *Peſtis domicilia*, ita ab *odoribus teterrimis*, & *graveolentibus*, inde prodeuntibus, *aërem* quandóque *contaminare* experimur, ſaltem *labes contagioſa* ab arctiſſimo *mali utriuſque* conjugio perniciosior evadit, & magis diffuſiva.

Verùm ut ſtrictiùs de *ſuffumigiis*, agam, quibus *aër* corrigendus, & *ædes*, quæ vitium fecerunt, *reficiendæ*, ex iis conflentur, quæ vel amicâ, & vivaci ſuaveolentiâ

lentiâ *spiritus languentes*, & *prostratos* recreent, erigant & confortent; *odores* quippe *gratum spirantes spirituum* sunt velut *pabulum*, & *vita*; vel ex iis quæ *gummositate*, seu *viscositate pingui* miasmata venefica, & aculeata irretiant, implicent & obtundant; Vel demùm ex iis, quæ *vapore nitroso* quamlibet impuritatem arcere, vel transmutare valent.

Cæterùm non inficior, *odores ingratos*, & *graveolentes* viz. *cloacarum*, *hircorum*, &c. *suavibus* interdum magis prodesse, eò quòd *spiritus* retinent, & figunt avolaturos, copioso utique *exhalationum salivarum* effluxu illos ab *infectione* & *quâvis injuriâ* liberant.

Ut hæc in Classes suas diribeam,

Simplicia Primæ Classis,

Moschus, Zibethum, Amomum, Thymiama, Lavendula, Rosmarinus, Rosæ, Angelica, Majorana, Cariophylli, Lignum Rhodii, Lignum Aloës, &c.

Secundæ, E *lachrymis* & *resinis pinguibus*, scil. Thus, Benzoin, Styrax, bdellium Labdanum, Pix, Sagapenum, Myrrha, &c.

Tertiæ, Sulphur, & Nitrum de quibus infrà. Postremò, ut omnis occasio *Lucem*

propagandi amputetur, haud perperam à *magiſtratibus* imperandum, *canes*, *feles*, etiam & *columbas* interfici; nè forſan *animalia hæc* huc illuc paſsim divagantia, & *aves* circumquaque volitantes unà ſecum apportent *ſemen peſtilentiale*, & ſint *contagii* traduces.

Tametſi *Latores*, & *Adjutores Legum nuperâ peſtilentiali gliſcente* in munere obeundo *oculatiſſimi* erant, & *ſtrenui*, *Lues* tamen *immorigera* cædibus non temperavit: cùm itaque *magiſtratûs conſilia* & *ultima conamina* prudentiæ licèt, & fidelitatis plena, peſtis tyrannidi coercendæ non ſatis fuerint, *Individuorum munitio ſollicitè admodùm attendenda*: proſpiciendum primò, ut omnia ociùs amoveantur, quæ corpora noſtra diſponunt, & quaſi adaptant ad labem peſtilentialem ſuſcipiendam; tum conſulendum, ut corpora omnimodè firmentur, quò *miaſmatum veneficorum* impetus fortiter ſuſtineant.

Neſcio ſanè grandius piaculum, quàm corpus non mundare, & omne ſuperfluum non tollere; inſtante autem conſtitutione peſtilentiali, evacuationes præcipuè univerſales cautè inſtituantur.

Si

Si *plethora vera* apertionem venæ ſuadeat, ſanguis detrahatur, ſed ex orificio anguſtiori, copiâ minori, vicibuſque partitis effluat: *corpus cacochymicum*, ruptâ morâ, ab omni excrementorum, & humorum colluvie liberandum: ſuburrâ humorum congeſtorum ventriculum, primaſque vias obſidente, *præmittenda potio emetica*, vel vomitus excitetur ingurgitatione affluâ poſetalæ fol. cardui & ſcordii incoct. dein inteſtinorum fæces eliminentur; cui uſui commodè inſerviat maſſa ſequens, unde F. pilulæ.

Salis Tart. ℈ ij. F. Solutio in ſpir. vini opt. ℥ ij. tum adde guttæ gambi ℈ iv. peractâ ſolutione evaporetur ſpir. tum adde colocynth. cum urinâ præp. ℈ ij. ſcammon. Sulphurati ʒ j. Aloës, roſatæ ʒ ij. trochiſc. de rhabarb. rec. ʒ iv. gum. ammoniaci in aceto, ſcil. ſoluti ʒ j. ſalis abſynthii, cardui ana ʒ j. ol. carui gutt. vij. cum ſ. q. Syr. de rhamno F. maſſa, inde pilulæ min. formentur, Doſ. ad ʒ ij.

Valent etiam Grana Angelicæ, ext. pilul. Ruffi, item Antimonium purgans, &c.

Humoribus vitioſis, *coinquinamenti peſtiferi*

ſtiſeri illecebris, commodè expurgatis, quidni Antidotorum uſus auſpicatior?

Urina nè ſit uſquàm ſuppreſſa; error minimè patrandus in rerum ſex non naturalium adminiſtratione; corpus tranſpirabile reddendum; tonus viſcerum & membrorum confirmandus; inedia ſemper infeſta vitetur; bonaque victûs ratio inſtituatur κατὰ φύσιν; & quemadmodum cibus eligendus boni ſucci, excrementi pauci, faciliſque concoctionis, ita condimenta quædam aliis anteferenda; embammata, ſcil. hedyſmatis ex. gr. ſucci acetoſæ, limonum, aurantiorum, granatorum, fructus è Berberi cond. Quinetiam non immeritò laudantur epetyrum, cappares, uti & encraſicholi. Indulgendum quâvis menſâ *vini Hiſpan.* momentum, cujus virtutes mox propalabo: Cuipiam exire foribus, præcipitante in occaſum die, ſit vetitum.

Ut dicta paucis complectar, omnes univerſi corporis ſucci in ſtatu naturali, motûs æqualitate, fraternâ particularum quarumcunque unione conſerventur, neque in furorem, & orgaſmum adigantur, rarefacti nimiùm, & exaltati, vel ob mixtionem

tionem hetrogeneam, nec vappeſcant, & degeneres evadant, ob depurationis defectum, & congeſtas fæculentias.

Accuratius autem regimen ex aliorum libris ſuppleri queat: ad Antidota jam deventum.

Electuarium Antipeſtilentiale Inſignissimi Mayerni.

℞. Juglandium virid. ℔ ij. ficuum, prunorum ana ℔ j. macerentur in aceto, & pulpa trajiciatur, cui adde pulv. ſubtiliſſ. rutæ ℔ ſs. viperinæ *Virginianæ* ℥ j. ſs. rad. contrayervæ ℥ iij. petaſitid. zedoariæ, ana ℥ ij. ſs. ſacchari perlati ℔ j. Syr. è ſucco Kermes ℥ j. Syr. calendulæ, cariophyll. ana q. ſ. ut f. Elect. molle, addendo ſol. Auri 40, Doſ. ad quantitatem nucis Jugland. maj. manè, & veſperi.

Elect. aliud in uſum pauperum.

℞. Conſerv. lujulæ, galegæ ana ℔ ſs. calendulæ ℔ j. Theriac. Londin. ℥ iij. boli armen. vitriol. ℥ iv. cum ſyr. limonum q. ſ. conficiatur Elect. Doſ. ad ʒ ij. vel iij.

Confectio Antipeſtilentialis.

℞. Radic. ſcorzon. Hiſpan. petaſitid. contrayerva ana ʒ ij. helenii, tormentillæ ana ʒ ſs. angelicæ, chelidoniæ, mai. ana ʒ j. ſs. bacc. Junip. præp. ℔ ſs. ſummit. rutæ p. j ſem. cardui, citri ana ʒ ij. quibus præp. affunde p. duas aceti ſambuc. & tertiam ſpir. vini opt. infuſione peracta & expreſſione, liquor igne lento evaporetur ferè ad mellaginem: extracti ℔ j. adde theriac. Londin. ʒ ij. ſs. boli arm. terræ ſigillatæ ana ʒ j. flor. ſulphuris ʒ v. ſucci Kermes ʒ ij. conſerv. lujulæ ℔ j. cum ſyr. limon. q. ſ. F. Elect. molle, Doſ. ad quantit. nucis myriſticæ mane, vel ſæpius de die.

Pilulæ Antipeſtilentiales.

℞. Extract. rad. helenii, angelicæ, contrayerva ana ʒ j. adde extract. alb. glycyrrh. ʒ iij. flor. ſulph. ad quatuor ſaltem vices ſublim. ʒ ij. C. C. philoſoph. calcin. ſem. citri pulveriz. ana ʒ j. ſs. ſalis ſcordii, abſynth. ana ℈ ij. cum ſ. q. picis liquidæ

F.

F. maſſa pro pilulis, Doſ. ad ʒ ſs. vel ʒ ij. mane, & horâ ſomni.

Elixir Proprietatis Antipeſtilentiale.

℞. Croci Angl. opt. ʒ ſs. extrah. tincturam cum aq. ulmariæ, ſcabioſæ, cardui; vel meliſſæ ſ. q. additis ſpir. ſulphuris aliquot guttis ad leviuſculam aciditatem; liquor per chartam emporeticam agatur, in colaturâ ad lentum B. calorem diſſolve Aloës pellucidæ è veſicâ ʒ iv. per ſtaceum linteum haùd ita rarum trajiciatur liquor; deinde F. condenſatio ad eundem calorem, acquiſitâ pilularum molliuſculorum conſiſtentiâ, adde myrrhæ puriſſimæ ʒ vij. flor. vel magiſterii præcipit. Benzoin ʒ iij. ſalis C.C. ʒ ij. cum ſyr. ſambuc. q. ſ. F. maſſa unde pilulæ formentur; Doſ. ad ʒ ij.

Tabellæ Sublinguales.

℞. Extract. rad. angelicæ, & contrayervæ ʒ j. extr. alb. liquiritiæ ʒ iij. flor. ſulphuris myrrhat. h. e. cum myrrhâ ſublim. ʒ v. ol. cinnam. gutt. viij. ſaccha-

rum cryſtallin. ad duplum omnium pondus, cum mucilag. gum. tragacanth. aq. ſcordii parat. q. ſ. F. Tabellæ paryæ ſublingendæ.

Solebant nonnulli quovis manè nucleum unum, aut alterum Allii Hiſpan. vel Angelicam condit. deglutire; alii comederunt nuces Juglandes immaturas pariter conditas.

Hauſtus ſequens magnarum virtutum habitus.

℞. Aq. roſar. rubr. camphoratæ ℥ ij. aceti opt. ℥ j. in quibus diſſolve bol. arm. opt. ʒ ij. adde ſyr. ſcabioſæ ſimpl. ʒ iij. M. S. F. hauſtus.

Vetulæ quædam ægris inſervientes, (quod ab ipſiſmet accepi) Antidoti vice, proh turpitudinem! ſtercore humano utebantur; cujus ſecretum philoſophicè præp. plurimùm valere, non is ſum qui negem.

Aliis Urina quotidiè epota mirè profuit: tametſi tot his, conſimilibuſque remediis muniti, velut paludati, intrepidè in aciem peſtiferam inceſſerint, omnes

omnes tamen admonitos velim, ne præcipitanter, neque ex officio, neque ex ſummâ neceſſitudine coacti, apertiſſimum vitæ diſcrimen adeant.

N. B. In medicamentorum prophylacticorum uſu hoc annotandum, viz. remedia adſtringentia cujuſcunque ordinis, nempe bolus armen. terra ſigillata, lemnia, corallium, &c. minimè exhibeantur *virginibus*, & *fœminis*, lunare tributum ſoluturis, nè *obſtructiones*, & *affectus graviſſimi* inde exorti, periculum ruinæ ſtruant: Remedia inſuper non minùs improbanda, quæ *purgationes has, ſanguinem attenuando, & intempeſtivè venas uterinas reſerando, proritare valeant*: poſtremò veluti in *curatione*, ita in *præſervatione*, *Anni tempeſtas, ſexus, temperamentum, ætas, &c.* ſedulò perpendantur.

Priuſquàm greſſus aliorſùm dirigo, mihi, ut encomia *Vini Generoſi Hiſpanici* concelebrem, gratitudo imperat; utpote inter *Antidota* jure merito locum ſupremum merentis, ſive *vinum* hoc fuerit *ſimplex*, & *merum vinum*, ſive *abſynthio, angelica*, &c. imprægnatum; nihil quippe hactenùs quidquam repertum *nervoſo*

generi,

generi, & *ſpiritibus* præſidium magis amicum.

Verùm hìc *Vini cenſuram* facere permittatur; ſit itaque *vinum adultum* h. e. *ætatis mediæ*, *non novitium*, *non vetuſtate edentulum*; ſit *homogeneum*, *non mixtum*, *non caſtratum*; ſit *mite*, *ſincerum*, *non coacaſcens*, *non corruptum*; ſit *ingentium virium*, *ſaporis æqualis*, & *vivacis*, *non infirmi*, *non languidi*; ſit *odoris ſimplicis*, *gratiſſimi*, velut *Juglandium recentium*; ſit *minimè ponderoſum*, *in effuſione tripudians*, *inter bibendum nares feriens*, & *oſcula figens labiis*, *igni admotum occiſſimè evolans*, *nulla poſt ſe linquens fæculentiæ veſtigia*.

Profectò maxima *vini hujuſmodi* vis tempore illo fatali, tam à *ſanis*, quàm à *correptis* cum proſperis omnium rebus epota erat, niſi illorum qui *intemperantiæ* ſemet addixêre: plerique hauſerunt *vinum medicatum*, ex *herbis variis Alexipharmacis*.

Supereſt jam, ut de *Peta* paucula hìc ſubnectam, cujus eximiæ dotes, tum à *El. Diemmerbrochio*, tum ab *aliis magni nominis Viris* laudibus cumulantur: Si tamen opiata *Hyoſcyami hujus occidentalis* qualitas

qualitas ſpectanda, ſive *ejus oleum* rutinandum, unà cum vapore, minori licèt quantitate, hauſtum, *ſummè veneficum*, vel evacuatio *ſalivæ*, proh nimis prodiga! ad varios à *Naturâ* uſus deſtinata benè perpenſa fuerit; ſi denique ratio habenda *motûs violentioris Pulmonum in ſuctione pati exercitatorum*, à crebrâ inſpiratione debilitatorum, præter *miaſmatum peſtiferorum* ſimul cum *dicto Antidoto* ad ſe intùs recipienda propenſitatem, præter incommodam *ſuffitûs* gravolentiam; præterquàm quòd (uti ingenuè fateor) mihi pæti inflatio non placet, res, (per me licet), incerta hæreat, an *proficua*, vel *noxia nicotiana*, cujus vice vinum Hiſpan. ſubſtituere ſolebam.

Ad *externa* jam progredior *præſidia*, ubi imprimis de *Periaptis*, & *characteribus* dicendum erit: certè non eſt heſternæ, & recentis machinationis, *Amuleta* diverſimodè concinnata, variis corporis partibus alligare: quâ autem polleant virtute hæc remedia, detur copia diſquirendi; dein è quibus conficiantur, ultimò effectus proferre liceat ab eorum uſu, & applicatione notabiliores.

Natu-

Naturam Univerſalem, ſive *Animam Mundi* corpora nonnulla magis affectare, & in iis *magneticum* imprimere *diffinitivum*, quorundam fert Opinio; & myſtæ corpora hæc probè cognoſcentes ex iis ſe poſſe *Periapta* influentiæ prævalentis confingere exiſtimant, *virus* vel *peſtilentiale* fugantia. Alii ſuſpicantur, *venena quædam*, tum *naturalia*, tum *artificioſa* extrinſecùs applicita, ſympathiâ quâdam, quicquid *naturæ humanæ* adverſum, & noxium, ad ſe (ſtraminis inſtar à ſuccino attracti) allicere, & id (quod de lapide fertur ſerpentario) imbibere. Cæteroquin quibuſdam placet è cardiacis *aromatibus amuleta* conficere, quibus ſuccurrant *languoribus* & deliquiis.

Fas ſit verbo expedire, quid ſuper hâc re cenſeam, ſalvâ utcunque *tantorum Virorum* pace; haud facilè inducor, ut credam, *Amuleta quævis* ex *aliquâ proprietate* cuipiam incolumitatem præſtare; effectus autem quotquot paſſim extare traduntur, vel *Phantaſiæ vi*, applicationes velut *aſſimilantis*, vel rei admotæ *manifeſtâ qualitate*, produci ſuſpicor; miraculi ſuperſtitionem evincit *Solertiſſ. Vienus*.

Proinde

Proinde *characteres* pingendi, quibus devincerentur morbi, religio per Gentes fuſa diu obtinuit; res tamen haùd abeſt à ſuſpicione, necne *præſtigiis addicti* inventioni huic fidem, & authoritatem conciliaverint? *ope* interìm *infernali*, ſiqua ſit, privatim uſi: quæ precor *figurarum* energia? niſi opinemur, eò quòd res medicæ Hieroglyphicè pridem depictæ erant, nè rude vulgus *Sacra Artis Myſteria* profanaret, adeóque plebs interpretationis ænigmaticæ neſcia, in ipsâ *characterum* formatione, & ſculpturâ, vim adverſus *Lucem peſtiferam*, aliaſque ægritudines præpotentem latere conjecit, & errorem *Poſteris* tranſmiſit.

Innumera propemodùm ab Authoribus traduntur *Periapta*, quorum præparationes ex aliorum libris petantur; inſtituto autem noſtro me hâc in re cumulatè ſatisfactum arbitror, ſi ea à *Noſtratibus* geſta, & apud nos magni habita propoſuerim; in quorum fronte occurrunt *nucum putamina Mercurio gravida*; enimverò plurimi ſat, ſuperque credùli, ab ejus agilitate, longævitatem; à dignitate, & ſummâ authoritate, velut metallorum omnium genitrice, patrocinium,

nium, & incolumitatem fidenter ſperabant, quin & à nonnullis ductum ab ejus volatilitate, utcunque incluſi, argumentum; cujus virtutem, blando corporis calore evocatam, ab *effluviis contagioſis*, quatenùs *ſalinis*, protegere autumabant; verùm longè plures gerebant *Amuleta Arſenicalia* ab *empiricis*, & *circumforaneis* venundata; hæc vel conficiebantur ex *Arſenico ſimplici* cum cerâ, vel conſtabant è *rebus aliis adjectis*, morbo etiam appropriatis.

Compoſitionis inſignioris formula.

℞. Dictamni cret. pulv. ℥ vij. pulv. ſinapi ʒ ſs. Benzoin. ʒ ij. Arſenici veri ʒ iij. ol. cinnam. gutt. vij. ceræ opt. ʒ v. cum mucilag. gum. tragacanth. aceto roſac. parat. F. paſta, unde placentæ multiformes depſiticæ parentur, ad pondus ʒ ij. vel iij. cordis regioni admovendæ, linteo ſerico priùs involutæ.

Recepta publicè perſuaſio multos habuit *Arſenicum* magneticè *venenoſitatem quamlibet*, præcipuè *Peſtiferam*, attrahere, & illam extinguere. *Secretum* quoque

Bu-

Eufonum apud quosdam in summâ erat admiratione.

Verùm quid *emolumenti*, vel *incommodi* ab *Amuletorum applicatione* contigerit, proximè, & σαυτόμως absolvam: Observationes singulatìm recensere non vacat; profectò haud unius, aut alterius recordor, cui securitatem præstitêre *sola hæc Periapta*, expectationi omninò imparia; multi enim iis nimiùm confisi, non tantùm præsidiis aliis uti prætermittebant, sed in vitæ discrimen manifestò adducti fuêre ab illorum applicatione; cujus rei *Jurisperitus Senior* testis extitit locuples, quem, *carbunculus* in cordis regione germinans, ab *Amuleto Arsenicali* excitatus, intra triduum interfecit; in aliis *vesiculæ ampliores* prodibant, non tam ab *attractione veneni*, quàm ab *Amuletorum vi epispastica*, & *malignitatis communicatione*: proh itaque dementiam in *tantâ calamitate*, inanibus, & fictitiis, si non funestis, inniti sustentaculis!

Quorsùm, ut technas hasce missas faciam, ad *remedia* transeo *efficaciora*, & *canonibus medicis apprimè consentanea*; inter quæ *Fontanelli* eminent; per hos *quascunque*

que impuritates unà cum *veneno ſubtili*, liquorum frequentèr comite, per apertas velut portas exire, communi omnium conſenſu ſancitum habemus; quod ſcil. contingere ſuſpicor, non quia *partes ſauciatæ & ulceratæ debilitantur*, ſed potiſſimùm propter *irritationem*, vaſa evomere cogentem, humores reddentem fluxiles, & eos tanquam in ſentinam allicientem, quò meliùs per *commata* licèt *minutula* evacuentur.

Ulcera hæc quò *plura*, eò *res ægri ſecurior*, quorum tamen amplitudo, multorum vicem commodè ſupplevit; ita ut ſint *foveæ* iv. vj. vel viij. cicerum *capaces*.

Sin verò cuipiam volupe *duos* gerere *fontanellos*, in brachio ſiniſtro unus, & alter in crure adverſo aperiatur: ſi quid hâc in re calculus noſter, & experientia valeant, intrepidus aſſero, quòd quoties me in loca maximè contagioſa contuli, effluviis peſtiferis, non minùs quàm aere ambiente conſeptus, toties brachii pars, ubi ſitus fontanellus, peſſumè cruciabatur, effluente mox ſanie, cum dolore lancinante, & pungitivo, quæ utplurimùm tenuis,

tenuis, cruda, & sanguinolenta, dato hoc *invasionis pestilentialis* indicio, ad *Medicamentorum Alexipharmacorum* asylum illicò confugere tutissimum duxi.

Vesicantia porrò admota, & diu *aperta*, uti in *pestis curatione*, ita in *præservatione* plurimùm valebant; à quorum applicatione eventus ferè semper ex animo.

Instituto jam ad umbilicum perducto, nè Manca videatur narratio hæc, atque ut omnium expectationi satisfaciam, regimen particulare, quo ipse me (Numine etiam favente) periculum quodvis, alienæ sanitatis gratiâ, non recusantem, ab *invasione pestiferâ* muniverim, paucis exponam.

Diluculo lectum egressus, per totum semestre spatium, ex *Confectione Antipestilentiali*, quantitatem nucis myristicæ maj. deglutivi; exin rebus, quæ privati hominis erant, præstitis, in ædium mearum aulam prodii, ubi maxima Civium frequentia adventum præstolabatur: si excubitorum, si administrantium, si languentium, ulceribus nondum sanatis, si denique omnium confluentium numerus, de die in diem spectaretur, haùd à Nosocomiô distinguerentur ædes privatæ:

bihorium, & ſæpe trihorium impendere ſolebam in id ipſum, quò certior fierem de correptorum ſtatu, cujus rationem habere impendiò ſtudui, quò cautiùs, juxta varias indicationes, remedia pararem.

Cœtu tandem ſoluto, jentavi, *deſcriente enim conſtitutione peſtilenti*, inconſultum habui, jejunos foràs prodire: tum, quouſque prandendi hora inſticerit, correptorum domos adivi; ad quos ingrediens, trochiſcis ſuper batillum carbonibus candentibus onuſtum projectis, aeris vitia emendare, & ſpiritus firmare ſatagebam; rabellas quoque ſublinguales maſticavi, quamdiu colloquium cum ægris ſeruit.

N. B. In errore erant, qui medicamenta præcalida in ore geſtarunt, ſcil. myrrham, rad. zedoariæ, Angelicæ, zinzib &c. unde pluries tonſillarum inflammatio, non ſine magno pulmonum malo.

Ædes inſuper dum frequenterem, conſilii haud immaturi fuit, me nunquam vel ſudore madentem, vel anhelóſum, cubicula introire, propiúſque ad lectum accedere: animum indul pacatum, aliorum periculis admonitus, qui animi pathemata ipſo corpore luebant. Vificatis per horas

aliquot

aliquot languentibus, Domum me recepi; prandium exorſus à vino Hiſpan. Stomachum acuente, reficiente Spiritus, & levem *peſtis* armaturam diſſipante. Cibus menſæ apponebatur conſervandis, reficiendiſque viribus peridoneus (varietate, & copiâ; tempore Civitatis lugubri, proſcriptis) coctu facilis, afflatus ſalubrior, elixo habitus; condimento non tam palato, quàm naturæ morbi appropriato: prandium ſine vino rariſſimè finivi: Sublatâ menſâ, muneris publici erat, quibuſcunque adventum commorantibus reſponſa, & præſcripta dare; his peractis, uſque ad horam octavam, vel nonam veſpertinam, ubivis loci decumbentes inviſi: penſo autem diei confecto, & amicis hinc illinc convocatis, exutiſque, quantum licuit, curis medicis, cœnarum vice vinum Hiſpan. ad Serenam uſque hilaritatem haurire conſuevi; ex quo ſomnus mollis obrepſit, & amiciſſima diaphoreſis conciliata; quin & tempore diurno, ubiprimùm me aculeis peſtiferis vulneratum ſuſpicarer, indiciis à vertigine, nauſeâ, & virium exolutione ſubitaneâ deſumptis, vini momentum mox hauſi; à quo, per patentia

cutis spiracula, oborto sudore, *labes pestilentialis* facilè exterminaretur.

Toto morbi curriculo, bis tantùm (Tutelâ cœlo debitâ) malè me habui, contagio succubiturus; *Antidota* autem, quæ ad manus, me ocyùs ab omni vindicârunt calamitate.

Postremò, ut me tradam in portum, de *Olfactoriis*, & de *Domorum infectarum expurgatione* quædam attexere, minimè à re nostrâ alienum fore arbitror. *Lue coortâ*, nihil inter *Cives* magis Consuetum, quàm varia remedia manibus portare, & eà naribus identidèm admovere; confecta igitur à pluribus *poma odorifera*.

Massa ex quâ F. poma odorifera ℞ pulv. rad. angelicæ, summit. rorism. & lavendulæ cum floribus ana ʒ ij, caryophyll. ℈ iiij, labdani puriss. Styracis ana ʒ iij, omnibus præp. in commixtione adde ol. nucis mosch. per express. ʒ j. ss. ol. ligni rhod. ℈ ij. camphoræ ʒ ss. moschi gr. viij. cum ceræ opt. p. s. F. massa.

Quidam diapasmata non ferentes, Galbani colati olfactu magis delectabantur; atqui ol. absynthii, rutæ, necnon ol. vel spir. è pice liquidâ quossipio exceptus, & pixide

pixide eburneâ multifori inclusus, pro remediis summè beneficis à plerisque habebantur.

Harum rerum usum protinùs improbavi; cùm enim à crebriori *suffitûs* haustu narium ductus nimiùm paterent, per quos unà cum odoribus cerebrum petant *effluvia pestilentialia*; ab observatione virtutis effœtæ, & nonnunquam malevolæ, nasalia brevi exolevêre.

Domorum expurgatio ab aliis, atque aliis diversimodè instituebatur. methodus autem sequens instar omnium meritò censenda. Ostiis, viz. ædium, & fenestris benè clausis, olla figlina in spatii, vel cubiculi centro locetur, ut quaquaversùm se diffundat vapor, tum calx! viva in decoctum seq. projiciatur.

℞. Fol. Scordii, Angelicæ ana M iij. summit. lauri, rutæ, lavendulæ ana M. j. ss. flor. rosar. pallid. sambuci ana p. ij. calami aromat. ʒ v. Caryophyli. Contus. ʒ iij. F. decoctio in duabus p. aq. font. & tertiâ aceti rosac. vel Sambuc. consimiliter ac lagenæ, à mucore, & situ calcis extinctione mundantur, ita ut liquorem inditum non amplius vitient, & corrumpant,

pant, ita calx liquori præfato immerſa, eximiæ penetrationis, viriumque invictarum cùm ſit, ſeminario peſtilenti perdendo aptiſſima videtur: Cui etiam uſui optimè inſerviant Trochiſci. ſeq.

℞. Salis petræ ℔ i. Sulphuris ʒ iij. benzoin. Styracis ſimul liquati. ana q. ſ. ut formentur ſ. a. Trochiſc. deb. exiccandi.

Deo opt. Maximo Trinuni Laus, & Gloria in Sæcula Sæculorum; Qui nos tot', tantiſque malis ſuperſtites, velut tot torres ab incendio utroque ex beneplacito eripere dignatus es, Te, ut ex Philanthropiâ ſuperna Trojam noſtram jam ſanè novam, potentiſſimam, ac ornatiſſimam Conſervare porrò, & protegere, atque adeò univerſo Orbi Britannico deinceps patrocinari velis, Supplices deveneramur.

FINIS.

MVSEVM BRITANNICVM

Parochiarum in celeb

LONDI

SYNO

Funerum Anno Dom. 1665.

	Num. Fun. tot	Peste interfect.	
S. Ancti Albani in vico Ligneo	200	121	S. Albans Woodstreet.
Omnium Sanctorum de Barking	514	330	S. Alhallowes Barking
Omnium Sanctorũ in vico Pistorum	35	16	S. Alhallowes Breadstreet.
Omnium Sanctorũ maj. ad Fœnum	455	426	S. Alhallowes Great.
Omn. Sanctorum in Mellis vinculo	10	5	S. Alhallowes Honilane.
Omnium Sanctorum min.	239	175	S. Alhallowes Less.
Omnium S. S. in vico Longobardico	90	62	S. Alhallowes Lombardst.
Omniũ S. S. Pictorum delibentium	185	112	S. Alhallowes Staining.
Omnium Sanctorum supra Murum	500	356	S. Alhallowes the Wall.
S. Ancti Alphegi	271	115	S. Alphage.
S. Andreæ Hubbardi	71	35	S. Andrew Hubbard.
S. Andreæ subter Malo cereali	374	189	S. Andrew Undershaft.
S. Andreæ ad Vestiarium	476	408	S. Andrew Wardrobe.
S. Annæ intra portam Alneæ	282	197	S. Anne Aldersgate.
S. Annæ nigrorum Monachorum	652	487	S. Anne Black-Friers.
S. Anthonii vel Antholini	584	35	S. Antholins Parish.
S. Augustini ad portam Paulinam	43	28	S. Austins Parish.
S. Bartholomæi pone Perissy ium	731	55	S. Bartholom. Exchange.
S. Benedicti Finchi	450	22	S. Bennet Finch.
S. Benedicti in Graminoso vico	57	41	S. Bennet Grace-church.
S. Benedicti ad ripam Paulinam	355	172	S. Bennet Pauls Wharf.
S. Benedicti Sherhogi	11	1	S. Bennet Sherehog.
S. Botolphi ad portam Belini	83	50	S. Botolph Billingsgate.
Ædis Christi	653	457	Christs Church.
S. Christophori	60	47	S. Christophers.
S. Clementis in Foro orientali	38	20	S. Clements Eastcheap.
S. Dionysii Ecclesiæ Backchurch	78	27	S. Dionys Back-church.
S. Dunstani Orientalis	265	150	S. Dunstans East.
S. Edmundi in vico Longobardico	70	36	S. Edmunds Lumbardstreet
S. Ethelboræ virginis	195	106	S. Ethelborough.
S. Eidæ subter Templ. Paulinum	104	70	S. Faiths.
S. Vedasti	144	105	S. Fosters.
S. Gabrielis in vico palustri	59	39	S. Gabriel Fen-church.
S. Georgii in Botolphi vicolo	41	27	S. George Botolph-lane.
S. Gregorii juxta Templ. Paulinum	376	232	S. Gregories by Pauls.
S. Helenæ	108	75	S. Hellens.
S. Jacobi ad Ducis Hospitium	262	190	S. James Dukes place.
S. Jacobi ad montem Allii	189	118	S. James Garlickhyth.
S. Joh. Baptist. prope Galli torrentem	138	83	S. John Baptist Walbrook.
S. Johannis Evangelistæ	9		S. John Evangelist.
S. Johannis Zachariæ	89	54	S. John Zacharie.
S. Catherinæ Colmanni	399	213	S. Katherine Colemanstr.
S. Catherinæ Christi-Ecclesiæ	335	21	S. Katherine Cree-church
S. Laurentii in Judaismo	94	48	S. Lawrence Jewrie.
S. Laurentii Poultnei	214	140	S. Lawrence Pountney.
S. Leonardi in foro Orientali	42	27	S. Leonard Eastcheap.

E Parochiâ

E Parochiâ

leberrimâ Civitate

NENSI

PSIS,

565. exhibens Rationem.

	Num. Fun. tot.	Peste interfect.	
S. Margaritæ Moses	38	25	S. Margaret Moses.
S. Margaritæ in novo foro Piscario	114	66	S. Margaret New Fishstr.
S. Margar. à Gallicarum venditione	49	24	S. Margaret Pattons.
S. Mariæ Abbatis Ecclesiæ	99	54	S. Mary Abchurch.
S. Mariæ in Aldermannorum burgo	181	109	S. Mary Aldermanbury.
S. Mariæ senioris Mariæ	105	75	S. Mary Aldermary.
S. Mariæ de Arcubus	64	36	S. Mary le Bow.
S. Mariæ à Lintris statione	55	30	S. Mary Bothaw.
S. Mariæ Ecclesiæ Carbon.	17	6	S. Mary Colechurch.
S. Mariæ in Collem	94	64	S. Mary Hill.
S. Mariæ de Monte alt.	110	37	S. Mary Mounthaw.
S. Mariæ Somersetti	108	78	S. Mary Sommerset.
S. Mariæ Pictorum de Ithuenum	342	262	S. Mary Staining.
S. Mariæ ad Lanæ trutinam	47	27	S. Mary Woolchurch.
S. Mariæ Wollnothi	65	33	S. Mary Woolnoth.
S. Martini in Ferrariorum vulo	75	38	S. Martins Iremongerlane
S. Martini ad Luddi portam	21	11	S. Martins Ludgate.
S. Martini Orgaris	196	228	S. Martins Orgars.
S. Martini Outwich	110	71	S. Martins Outwich.
S. Martini in Vinariis	60	34	S. Martins Vintrey.
S. Matthei	417	349	S. Matthew Fridaystreet.
S. Magdalenæ in vico Lacte	24	6	S. Maudlins Mil street.
S. Magdalenæ in veteri Piscario foro	44	22	S. Maudlins Oldfishstreet.
S. Michaelis Bassishaw	176	121	S. Michael Bassishaw.
S. Michaelis in Hordeacum collem	253	164	S. Michael Cornhill
S. Michaelis in Cuvo vulo	104	52	S. Michael Crookedlane.
S. Michaelis ad ripam Regialem	179	133	S. Michael Queenhyth.
S. Michaelis ad Bladum	203	132	S. Michael Quern.
S. Michaelis in Riola	44	18	S. Michael Royal.
S. Michaelis in vico Ligneo	152	118	S. Michael Woodstreet.
S. Mildredæ in vico Piscium	122	62	S. Mildred Breadstreet.
S. Mildredæ in foro Galliario	59	26	S. Mildred Poultrey.
S. Nicholai de Aconâ	68	46	S. Nicholas Acons.
S. Nicholai aureæ Abbatiæ	46	28	S. Nicholas Coleabbey.
S. Nicholai Olavi	125	91	S. Nicholas Olaves.
S. Olavi in Cervina platea	90	62	S. Olaves Hartstreet.
S. Olavi in Judaismo	237	160	S. Olaves Jewry.
S. Olavi in Argenteo vico	54	32	S. Olaves Silverstreet.
S. Pancrasii in vico Smegmatico	250	132	S. Pancras Soperlane.
S. Petri in Foro	30	15	S. Peters Cheap.
S. Petri in Hordeacum collem	61	35	S. Peters Cornhill.
S. Petri ad ripam Paulinam	136	76	S. Peters Pauls Wharf.
S. Petri pauperis	114	56	S. Peters Poor.
S. Stephani in vico Colnami	79	47	S. Stephens Colemanstreet
S. Stephani ad Galli torrentem	560	391	S. Stephens Walbrook.
S. Swithini	34	17	S. Swithins.
	93	56	

E. Parochia

S. Clementis in Foro orientali	38	20	S. Clements Eastcheap.	S.
S. Dionysii Ecclesiæ Backchurch	78	27	S. Dionys Back-church.	S.
S. Dunstani Orientalis	265	150	S. Dunstans East.	S.
S. Edmundi in vico Longobardico	70	36	S. Edmunds Lumbardstreet	S.
S. Ethelboræ virginis	195	106	S. Ethelborough.	S.
S. Eidæ subter Templ. Paulinum	104	70	S. Fairhs.	S.
S. Vedasti	144	105	S. Fosters.	S.
S. Gabrielis in vico palustri	59	39	S. Gabriel Fen-church.	S.
S. Georgii in Botolphi viculo	41	37	S. George Botolph-lane.	S.
S. Gregorii juxta Templ. Paulinum	376	232	S. Gregories by Pauls.	S.
S. Helenæ	108	75	S. Hellens.	S.
S. Jacobi ad Ducis Hospitium	262	190	S. James Dukes place.	S.
S. Jacobi ad montem Allii	189	118	S. James Garlickhyth.	S.
S. Joh. Baptist. prope Galli torrentem	138	83	S. John Baptist Walbrook.	S.
S. Johannis Evangelistæ	9		S. John Evangelist.	S.
S. Johannis Zachariæ	89	54	S. John Zacharie.	S.
S. Catherinæ Colmanni	399	213	S. Katherine Colemanstr.	S.
S. Catherinæ Christi-Ecclesiæ	335	211	S. Katherine Cree-church	S.
S. Laurentii in Judaismo	94	48	S. Lawrence Jewrie.	S.
S. Laurentii Poultnei	214	140	S. Lawrence Pountney.	S.
S. Leonardi in foro Orientali	42	27	S. Leonard Eastcheap.	S.
S. Leonardi in Vedasti viculo	335	255	S. Leonard Foster-lane.	S.
S. Magni	103	30	S. Magnus Parish.	SS.
S. Margaritæ Lothberry	100	66	S. Margaret Lothbury.	

E Paroch. intra Mœnia 97. Num. Fun. tot.

S. Andreæ in Holborne	3958	3103	S. Andrew Holborn.	S.
S. Bartholomæi maj.	493	3441	S. Bartholomew Great.	S.
S. Bartholomæi min.	193	1396	S. Bartholomew Less.	S.
S. Brigittæ	2711	1427	S. Bridget.	S.
Præcinctura fontis S. Brigittæ	238	179	S. Bridewell Precinct.	S.
S. Botolphi Aneæ portæ	997	755	S. Botolph Aldersgate.	S.
S. Botolphi ad Veterem portam	1928	4051	S. Botolph Aldgate.	SS.
S. Botolphi ad Episcopi portam	1404	2500	S. Botolph Bishopsgate.	
S. Dunstani occidentalis	958	605	S. Dunstans West.	

E Parochia extra Mœnia 16. Num. Fun. t

S. Ægidii in Campis	4457	3216	S. Giles in the Fields.	S.
Hackneiæ	232	132	Hackney Parish.	S.
S. Jacobi ad Clericorum fontem	1863	1377	S. James Clerkenwell.	S.
S. Catherinæ juxta Turrim	956	601	S. Katherines Tower	S.
Lamethæ	798	537	Lambeth Parish.	Ro
S. Leonardi Shorditch	2669	1949	S. Leonards Shorditch.	Sec

Extra Urbis confin. Paroch. 12. Num. Fun.

S. Clementis Danorum	1969	1319	S. Clements Danes.	S.
S. Pauli in Conventuali horto	408	161	S. Paul Covent Garden.	S.
S. Martini in Campis	1894	1883	S. Martins in the Fields.	

E Paroch. 5. in civit. & confiniis Ilerbis Westmonast. *Num*

Numerus Funerum { Tot. — Peste in

Præter Funera hæc enumerata, quamplurima in publicam Rationem non venêre, vel

Typis *Guil. Godbid*, & sumptibus *Jos*

S. Michaelis ad ripam Regialem	303	132	S. Michael Queenhyth.
S. Michaelis Bladum	44	18	S. Michael Queen.
S. Michaelis in Riola	252	118	S. Michael Royal.
S. Michaelis in vico Ligneo	122	62	S. Michael Woodſtreet.
S. Mildredæ in vico Pistorum	59	26	S. Mildred Breadſtreet.
S. Mildredæ in foro Gallinario	68	46	S. Mildred Poulirey.
S. Nicholai de Aconâ	46	28	S. Nicholas Acons.
S. Nicholai aurea Abbatiæ	125	91	S. Nicholas Coleabbey.
S. Nicholai Olavi	90	62	S. Nicholas Olaves.
S. Olavi in Cervina platea	237	160	S. Olaves Hartſtreet.
S. Olavi in Judaiſmo	54	32	S. Olaves Jewry.
S. Olavi in Argenteo vico	250	132	S. Olaves Silverſtreet.
S. Pancratii in vico Smeetnico	30	15	S. Pancras Soperlane.
S. Petri in Foro	61	35	S. Peters Cheap.
S. Petri in Hordeaceo vulgo	256	76	S. Peters Cornhill.
S. Petri ad ripam Paulinam	114	86	S. Peters Pauls Wharfe.
S. Petri pauperis	79	42	S. Peters Poor.
S. Stephani in vico Colmani	360	198	S. Stephens Colemanſtreet
S. Stephani ad Galli torrentum	34	17	S. Stephens Walbrook.
S. Swithini	93	46	S. Swithins.
S. Thomæ Apoſtoli	163	110	S. Thomas Apoſtle.
SS. Trinitatis	115	29	Trinny Parish.
n. tot. 15207. *Peſte interfect.* 9887.			
S. Georgii in Auſtrali opere	1613	1260	S. George Southwark.
S. Egidii ad portam membris capt.	8069	4838	S. Giles Cripplegate.
S. Olavii in Auſtrali opere	4785	2785	S. Olaves Southwark.
S. Mariæ Salvatoris in Auſtrali opere	4235	3446	S. Saviours Southwark.
S. Sepulchrorum	4589	2746	S. Sepulchres Pariſh.
S. Thomæ in Auſtrali opere	538	378	S. Thomas Southwark.
SS. Trinitatis extra Bariſ.	388	113	Trinity Minories.
E Noſocomiis Auſtrafect. excip.	139	156	At the Peſthouſe.
Fun. tot. 41351. *Peſte interfect.* 28888.			
S. Magdalenæ de Bermondi inſula	1943	1363	S. Magdalens Bermondſey
S. Mariæ ad Villam novam	1272	1004	S. Mary Newington.
S. Mariæ Iſlington ad villam Inſulatem	696	593	S. Mary Iſlington.
S. Mariæ de Alba Capellâ	4766	3855	S. Mary Whitechappel.
Rotherici	304	210	Rotherith Pariſh.
Stephani	8598	6583	Stepney Pariſh.
Fun. tot. 28554. *Peſte interfect.* 21420.			
S. Mariæ de Subaudia	391	198	S. Mary Savoy.
S. Margaritæ Weſtmonaſterienſis	4910	3742	S. Margarets Weſtmin ſter.
E Noſocomiis ad inſect. excip.	114	166	Whereof at the Peſthouſe.
Num. Fun. tot. 221940 *Peſte interfect.* 8403.			
t. 97306.			
te interf. 68596.			
re, vel ob Cleric. invariam, vel ob privatam & clandeſtinam.			
Joſephi Nevile 1672.			